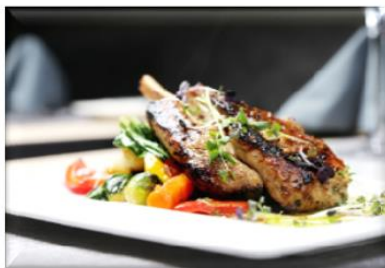

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2016.-2020

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2016.-2020.GADAM

Mārupes novada Dome
Mārupe, 2015.

SATURS

SATURS.....	3
LIETOTO TERMINU SKAIDROJUMI.....	4
IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI.....	6
METODOLOĢIJA.....	7
1. MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANU IETEKMĒJOŠĀS TENDENCES UN DOKUMENTI.....	9
1.1. TŪRISMA ATTĪSTĪBAS TENDENCES PASAULĒ UN LATVIJĀ.....	9
1.2. TŪRISMA ATTĪSTĪBU REGLAMENTĒJOŠIE DOKUMENTI.....	15
1.3. PAŠVALDĪBU KOMPETENCE TŪRISMA JOMĀ.....	22
2. TŪRISMA NOZARES RAKSTUROJUMS MĀRUPES NOVADĀ.....	28
3. IEDZĪVOTĀJU UN TŪRISMA UZŅĒMĒJU APTAUJU REZULTĀTI.....	55
3.1. MĀRUPES NOVADA IEDZĪVOTĀJU APTAUJA PAR TŪRISMA ATTĪSTĪBAS IESPĒJĀM MĀRUPES NOVADĀ.....	55
3.2. SADARBĪBA AR TŪRISMA UZŅĒMĒJIEM.....	63
3.3. TŪRISMA UZŅĒMĒJU APTAUJA.....	64
4. MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA UN SVID ANALĪZE	72
4.1. NOVADA TŪRISMA VĪZIJA 2020.GADAM.....	74
5. RĪCĪBAS PLĀNS 2016.-2020.GADAM.....	80
IZMANTOTIE AVOTI.....	101
Pielikums Nr.1	Rīgas reģiona novadu pašvaldību iedalījums pēc tūrisma veicināšanas aktivitātēm.
Pielikums Nr.2	Mārupes novada karte ar apskates objektiem.
Pielikums Nr.3	Mārupes novada karte ar aktīvās atpūtas objektiem.
Pielikums Nr.4	Mārupes novada karte ar ēdināšanas objektiem un naktsmītnēm.
Pielikums Nr.5	Mārupes novada karte ar daiļamatniekiem, māksliniekiem un mājražotājiem.
Pielikums Nr.6	Mārupes novada tūrisma objektu apmeklējums 2015.gadā.
Pielikums Nr.7	Mārupes novada tūrisma objektu un pakalpojumu saraksts.
Pielikums Nr.8	Mārupes novada iedzīvotāju aptaujas anketa par tūrisma attīstības iespējām Mārupes novadā.
Pielikums Nr.9	Mārupes novada tūrisma uzņēmēju aptaujas anketa.

LIETOTO TERMINU SKAIDROJUMI

Aktīvais tūrisms	Tūrisma veids, kurā tūrists visas nepieciešamās darbības veic pats. Aktīvā tūrisma veidi – kājnieku tūrisms, ūdens tūrisms, velo tūrisms, pārgājieni ar slēpēm, pārgājieni ar zirgiem u.c. formas vai to kombinācijas.
Dabas pieminekļi	Atsevišķi vai savrupi dabas veidojumi – aizsargājami koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas, ģeoloģiski un ģeomorfoloģiski dabasobjekti un citi dabas retumi, kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska, estētiska vai ekoloģiska vērtība.
Dabas taka	Kājāmgājējiem domāta marķēta un/vai ar citiem infrastruktūras elementiem aprīkota taka dabā, kuras mērķis ir iepazīstināt ar teritorijas dabas (nereti arī – kultūras) objektiem un veicināt vides un apkārtējās teritorijas izziņu.
Dabas tūrisms	Tūrisma veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izprast dabas aizsardzības nozīmi.
Ienākošais tūrisms	Ārvalstu iedzīvotāju tūrisms attiecīgās valsts teritorijā – tūrismaeksports.
Ilgspējīgs tūrisms	Neapdraud un saglabā dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, dod finansiālu labumu attiecīgās teritorijas ekonomikai un ieguvējs ir vietējais uzņēmējs, vietējais cilvēks un arī pats tūrists ilgtermiņā.
Izejošais tūrisms	Izejošais tūrisms ietver attiecīgās valsts pastāvīgo iedzīvotāju aktivitātes, kas vērstas uz ceļošanu ārpus savas valsts – attiecīgi, tūrisma imports.
Kultūras pieminekļi	Kultūrvēsturiskā mantojuma daļa — kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķas teritorijas (senkapi, kapsētas, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas), kā arī atsevišķi kapi, ēku grupas un atsevišķas ēkas, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, kam ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kā saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm (Likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 1992).
Kultūras tūrisms	Tūrisma veids, kurā tūristu galvenais ceļojumu nolūks ir apmeklēt un iepazīt savas tautas vai citu tautu un valstu kultūru un kultūras mantojumu.
Maršruts	Personas vai transportlīdzekļa iepriekš paredzēts noteikts ceļš, plāns.
Natura 2000	Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls, kuru galvenais izveides mērķis ir Eiropā retu un apdraudētu augu un dzīvnieku sugu un to dzīves vietu (biotopu) aizsardzība.
Sezonalitāte	Tūrisma plūsmu nevienmērīga izpausme gada laikā. Tā ir viena no raksturīgākajām tūrisma iezīmēm, jo pieprasījums pēc tūrismapakalpojumiem gada laikā ir atšķirīgs. Pastāv tūrisma produkta, tūrisma uzņēmējdarbības, tūristu plūsmu, nodarbinātības sezonālitate. Tūrisma uzņēmumi un tūrisma vietas cenšas veikt dažādus pasākumus, lai mazinātu sezonālitates radītās problēmas.

Starptautiskais tūrisms	Latvijā starptautisko tūrismu definē, kā „ārvalstu iedzīvotāju tūrisms” Latvijas teritorijā (tūrisma pakalpojuma eksports) vai „Latvijas iedzīvotāju tūrisms” ārvalstīs (tūrisma pakalpojumu imports).
Tūrisms	1. Personas darbības, kas saistītas ar ceļošanu un uzturēšanos ārpus savas pastāvīgās dzīvesvietas, brīvā laika pavadīšanas, lietišķo darījumu kārtošanas vai citā nolūkā ne ilgāk par vienu gadu. (Tūrisma likums, 1998.) 2. Ekonomikas terciārā (pakalpojumu) sektora nozare, kuras uzņēmumi nodarbojas ar tūrisma pakalpojumu sagatavošanu un sniegšanu.
Tūrists	Fiziska persona, kura ceļo ārpus savas pastāvīgās dzīvesvietas ne ilgāk kā vienu gadu, uzturas sabiedriskā vai privātā mājvietā ne mazāk kā vienu nakti un apmeklētājā vietā neveic algotu darbu (Tūrisma likums, 1998).
Tūrisma eksports	Ārvalstu tūristu nopirkto pakalpojumu un preču kopums uzņēmumā valstī. Tūrisma pakalpojumu eksports ir viens no valsts ārējo sakaru veidiem. Atšķirībā no tradicionālā preču eksporta, kad prece no valsts tiek izvesta, tūrismā patērētāji paši ierodas valstī un iegādājas produktu (tūrisma pakalpojumu). Valstis ir ieinteresētas nodrošināt pozitīvu tūrisma bilanci (tūrisma pakalpojumu eksporta apjomam ir jābūt lielākam par tūrisma pakalpojumu importu). (LZA akadēmiskā terminu datu bāze);
Tūrisma imports	Kādas valsts iedzīvotāju ārvalstu ceļojumos iegādāto tūrisma pakalpojumu kopums. Lai nodrošinātu pozitīvu tūrisma bilanci, valstis ir ieinteresētas veicināt vietējo un ienākošo tūrisma. (LZA akadēmiskā terminu datu bāze);
Tūrisma infrastruktūra	Tūrisma nozares un ar to saistīto citu nozaru (transporta, tirdzniecības, sakaru, kultūras, veselības aizsardzības u.tml.) pakalpojumu kopums, kas nodrošina tūrisma nozares darbību. (Tūrisma likums, 1998).
Tūrisma informācijas stends	Informācijas iekārta vai stends, kas satur informāciju par tūrisma objektiem un pakalpojumiem. (Tūrisma likums, 1998.)
Tūrisma klāsteris (puduris)	Koncentrēta tūrisma pakalpojumu sniedzēju, atbalsta organizāciju, pašvaldību, izpētes un attīstības institūciju grupa, kas efektīvi un koordinēti sadarbojas noteiktā ģeogrāfiskā vietā, attīstot kompleksu tūrisma piedāvājumu.
Tūrisma pakalpojums	Mērķtiecīga darbība tūristu interešu un vajadzību apmierināšanai.
Tūrisma resursi	Dabas un cilvēka veidotu faktoru un norišu kopums, kas piemīt tūrisma vietai un piesaista tūristu intereses.
Vietējais tūrisms	Viens no tūrisma tipiem, kurā ietilpst valsts iedzīvotāju tūrisma ceļojumi uz citām savas valsts vietām (var būt kā daļa no izejošā tūrisma, ja maršruta sākums vai beigas ir savā mītnes zemē). Vietējais tūrisms ir visplašākā tūrisma forma, jo vietējā tūrisma aktivitātes ir pieejamas plašākiem iedzīvotāju slāņiem. Labi attīstīts vietējais tūrisms konkurē ar izejošo tūrisma, samazinot naudas līdzekļu aizplūšanu no valsts.

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

ANO PTO	Apvienoto Nāciju organizācijas Pasaules Tūrisma Organizācija (saīsinājums angļu valodā: UNWTO)
ASV	Amerikas Savienotās valstis
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
IKP	Iekšzemes kopprodukts
LZA	Latvijas Zinātņu akadēmija
MICE	Kopīgs apzīmējums vairākiem darījumu tūrisma veidiem, no „Meeting, Incentivetravel, Conferences, Exhibitions”
RPR	Rīgas Plānošanas reģions
TAVA	Tūrisma attīstības valsts aģentūra
TIC	Tūrisma informācijas centrs
TIP	Tūrisma informācijas punkts
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas

METODOLOĢIJA

Mārupes novada tūrisma attīstības stratēģija ir vidēja termiņa nozares plānošanas dokuments 2016.-2020.gadam, kas nosaka novada tūrisma attīstības vīziju 2020.gadam, attīstības prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kā arī to īstenotājus. Stratēģija ir pamats Mārupes novada Domes rīcību un investīciju mērķtiecīgai plānošanai tūrisma nozares attīstībai un popularizēšanai.

Stratēģija izstrādāta pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 14.panta otrās daļas 1.punktā noteikto, Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturtajā daļā, Tūrisma likuma 8.pantu un 2009.gada 25.augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” noteikto.

Tūrisma attīstības stratēģija izstrādāta ņemot vērā sekojošus dokumentus un normatīvos aktus (t.sk. pieguļošo pašvaldību spēkā esošie attīstības plānošanas dokumenti):

- Eiropas Savienības stratēģija “Eiropa 2020”;
- ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam;
- Tūrisma likums;
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam;
- Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam;
- Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam;
- Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2010.-2015.gadam;
- RPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030;
- RPR Attīstības programma 2014-2020;
- Rīgas plānošanas reģiona telpiskais plānojums 2005-2025;
- Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2026.gadam;
- Mārupes novada attīstības programma 2013.-2019.gadam.
- Babītes novada attīstības programmas 2014.–2020.gadam
- Olaines novada attīstības programma 2014.-2020.gadam.
- Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.gadam

Stratēģijas izstrādes metodika

Stratēģija izveidota, izmantojot sekojošas pieejas un metodes:

1. Analizējot pasaules un Latvijas tūrisma tendences;
2. Balstoties uz likumiem un plānošanas dokumentiem, kas nosaka vadlīnijas tūrisma attīstībai arī pašvaldības līmenī un ir ņemamas vērā plānojot Mārupes novada tūrisma attīstību (skat. Izmantoto avotu sarakstā);
3. Veicot Mārupes novada, kā arī kaimiņu novadu un pilsētu attīstības un plānošanas dokumentu izpēti, analizējot novada tūrisma attīstības perspektīvas gan individuāli, gan sadarbībā ar kaimiņu administratīvajām teritorijām;
4. Veicot lauku pētījumus situācijas apzināšanā Mārupes novada tūrisma objektos un uzņēmumos;
5. Tiekoties un intervējot Mārupes novada tūrisma uzņēmējus, tūrisma iesaistītās personas;
6. Tiekoties un intervējot Mārupes novada pašvaldības darbiniekus;
7. Veicot Mārupes novada iedzīvotāju aptauju par tūrisma attīstības iespējām novadā;
8. Veicot Mārupes novada tūrisma uzņēmēju aptauju;
9. Veicot pilnīgu informācijas apkopošanu par šī brīža Mārupes novada tūrisma piedāvājumu;
10. Izmantojot SVID analīzes metodi;
11. Izstrādājot Mārupes novada galvenos perspektīvos tūrisma virzienus (produktus), katram no tiem izstrādājot apakšproduktus un identificējot galvenos mērķa tirgus.

12. Izstrādājot stratēģiju pašvaldībai nākamajiem 5 gadiem, ko veido tūrisma stratēģiskās attīstības virzieni ar detalizētāk izstrādātiem apakšvirzieniem un rīcībām.
13. Definējot novada Tūrisma attīstības stratēģisko mērķi, kā arī izveidojot Rīcības plānu, kurā noteikti mērķi un uzdevumi to sasniegšanai, katram no tiem identificējot atbildīgās personas, institūcijas, kas atbildīgas par to īstenošanu, iespējamo finanšu mehānismu un novērtējot to prioritāti īstenošanā.

Tūrisma attīstības stratēģija sastāv no piecām daļām:

- Pirmajā daļā „Mārupes novada tūrisma attīstības plānošanu ietekmējošās tendences un dokumenti” apskatītas šī brīža tūrisma attīstības tendences gan plašākā mērogā – pasaulē un Eiropā, gan konkrēti Latvijā. Analizēti arī aktuālie starptautiskie un nacionālie tūrisma nozari reglamentējošie plānošanas dokumenti.
- Otrajā daļā „Tūrisma nozares raksturojums Mārupes novadā” veikta novada pašreizējā tūrisma piedāvājuma un potenciālo tūrisma resursu analīze, noteikti prioritāri attīstāmie tūrisma veidi.
- Trešajā daļā apkopotas iedzīvotāju un tūrisma uzņēmēju aptaujas, analizējot kāda ir šo tūrisma attīstībā iesaistīto grupu attieksme pret tūrisma iespējamo attīstību novadā, viedoklis par šī brīža novada tūrisma piedāvājumu, idejas un priekšlikumi novada veidošanai par pievilcīgu tūrisma galamērķi.
- Ceturtnā daļā, pamatojoties uz pirmajās trīs daļās veikto situācijas izvērtējumu un izrietošajiem secinājumiem veikta Mārupes novada tūrisma nozares SVID analīze un izvērtētas attīstības perspektīvas. Šajā nodaļā noteikta un raksturota Mārupes novada tūrisma attīstības vīzija 2020.gadam.
- Piektā daļā „Rīcības plāns, pamatojoties uz ilgtermiņa prioritātēm, ir noteikti uzdevumi un izveidots rīcības plāns laika periodam no 2016. līdz 2020.gadam.

Mārupes novada tūrisma attīstības stratēģiju ir izstrādājusi Mārupes novada domes tūrisma stratēģijas izstrādes darba grupa.

1. MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANU IETEKMĒJOŠĀS TENDENCES UN DOKUMENTI

1.1. TŪRISMA ATTĪSTĪBAS TENDENCES PASAULĒ UN LATVIJĀ

Neskatoties uz ekonomiskās izaugsmes palēnināšanos pasaules attīstītajās ekonomikās un ģeopolitiskās spriedzes pieaugumu vairākos pasaules reģionos, tūrisms un ceļojumi joprojām veido lielu daļu globālās ekonomikas – aptuveno 9% no globālā IKP vai 7 miljoni ASV dolāru un sekmē nodarbinātību, kamēr starptautisko ceļotāju skaits turpina augt¹. Saskaņā ar Pasaules Ceļojumu un Tūrisma Padomes veikto izpēti tūrisma nozarei tiek paredzēta tālāka izaugsme vidēji pa 4% katru nākamo gadu, kas ir straujāk nekā prognozēts finanšu pakalpojumu, transporta vai ražošanas nozarēm.

ANO Pasaules tūrisma organizācijas 2015.gada ziņojumā norādīts:

- Arvien pieaugošs skaits pasaules pilsētu un citu teritoriālu vienību kļuvis atvērtas pret tūrisma un investējošas tā attīstībā, padarot nozari par nozīmīgu sociāli ekonomiskās attīstības virzītājspēku – radot jaunas darba vietas un uzņēmumus, eksporta ieņēmumus un infrastruktūras attīstību.
- Pēdējo gadu desmitu laikā tūrisms piedzīvojis ilgstošu izaugsmi un piedāvāto pakalpojumu dažādošanu, tādejādi kļūstot par vienu no visstraujāk augošajiem ekonomikas sektoriem pasaulē.
- Neskatoties uz atsevišķiem lejupslīdes periodiem, tūrisms ir parādījis gandrīz nepārtrauktu izaugsmi. Starptautiski ienākošā tūrisma apjomi no 20 miljoniem ceļotāju 1950.gadā palielinājušies līdz 278 miljoniem 1980.gadā, 527 miljoniem 1995.gadā un 1135 miljoniem 2014.gadā.

ANO Pasaules tūrisma organizācijas ilgtermiņa prognozes tūrisma attīstībai:

- Saskaņā ar organizācijas pētījumiem starptautiski ienākošais tūrisms pasaulē turpinās palielināties ik gadu par 3,3% laika periodā no 2010. līdz 2030.gadam, sasniedzot 1,8 miljardus ceļotāju 2030.gadā.
- Laikā no 2010. līdz 2030.gadam viesu skaits galamērķos, kas šobrīd tikai turpina attīstīties (+4,4,% gadā) palielināsies 2 reizes straujāk, nekā tas notiks jau attīstītajās ekonomikās (+2,2% gadā)²;

Pasaules tūrisma tendences un izaicinājumi:

- **Sociālās tendences:**
 - a) ģipši attīstības valstīs raksturīga tendence „*daudz naudas-maz laika*”, līdz ar to vēlme iespējami koncentrēti un īsākā laika periodā piedzīvot pēc iespējas vairāk;
 - b) vēlme *dažādot pieredzi un līdzdarboties* procesos;
 - c) *eksperimentēšana* – cilvēki vēlas izjust jaunas emocijas, bet ir pārāk nepacietīgi, lai dotu otro iespēju pakalpojumam, kam jau sākotnēji nav izdevies nodrošināt iecerēto apmierinājumu.
 - d) *individuālisms* - ceļotājiem ir tendence izvēlēties individualizētus ceļojumus, kas atbilst viņu konkrētajām vēlmēm. Grupu ceļojumi vairāk specializēsies interešu virzienā un būs raksturīgas skaitliski mazāka apjoma tūristu grupas. e)

¹TravelandTourismCompetitivenessReport 2015. WorldEconomic Forum. 2015.

²ANO Pasaules tūrisma organizācijas ziņojums „TourismHighlights”, 2015.gads.

- pašizaugsme un *sevis pilnveide* – brīvdienas no patēriņa formas kļūst par sava veida investīciju pašiem sevī, aptverot veselību, izglītošanos, prasmju attīstību, u.c.
- e) izdevīgu pirkumu meklējumi – varētu pieaugt gatavība maksāt par *kvalitatīvāku pieredzi*;
 - f) drošības apziņa – par iegādātās preces vai pakalpojuma drošību un kvalitāti, kur loma būs *iepriekšējām atsauksmēm*;
 - g) pieaugoša sociālā un vides apziņa (*atbildības sajūta par iegādātā pakalpojuma ietekmi un vietējo sabiedrību, apkārtējo vidi*);
- Demogrāfiskie faktori:
 - a) pieaugošas *rūpes par veselību un labsajūtu* (stresa mazināšana, veselības uzlabošana, skaistumkopšana - veicinās pieprasījumu pēc dziedniecisko pakalpojumu un tūrisma sasaistes);
 - b) *sabiedrības novecošanās* – īpaši raksturīga Eiropai, veicinās izmaiņas tūristu struktūrā;
 - c) *urbanizācija* – vēlme „aizbēgt” un ļauties atpūtai ārpus pilsētas;
 - d) *dzimums* – pieaug sievietes loma tūrisma patēriņa lēmumu pieņemšanā.
 - Ekonomiskie faktori:
 - a) pieaugoša privātā sektora nozīme – uzņēmējdarbības sektora attīstība veicina konkurenci par resursu izmantošanu. Jāveicina privāto sadarbības iniciatīvu attīstīšana un lielāka iesaiste galamērķu pārvaldībā.
 - b) pilnveidota makroekonomiskā politika - finanšu krīze lokāli īstermiņā ierobežojusi pieeju kreditēšanas finanšu resursiem, bet veicinājusi jaunu nišu attīstību. Tūristu samazinājums mudinājis konsolidēt resursus un meklēt ciešāku sadarbību.
 - c) Tehnoloģiju nozīmes pieaugums – prognozējams straujš viedtālrunu un tehnoloģiju izmantošanas pieaugums tūrisma informācijas nodošanai un tūrisma plūsmas vadīšanai, kas ilgtermiņā var mazināt vides norāžu aktualitāti. Samazinās organizēšanas izmaksas, radot papildu iespēju piedāvājuma pievienotajai vērtībai. Globālais tīmeklis un sociālie tīkli izvirzās par galveno tūrisma mārketinga instrumentu. d) Informācijas pieejamība – līdz ar interneta lomas pieaugumu tūrisma mārketinga pieaug tūristu prasības pēc pieejamās informācijas kvalitātes un apjoma. Rezervēšana un ceļojumu iegāde internetā kļūst arvien populārāka, pieaug tendence to darīt pēdējā brīdī.
 - Vides faktori: a) dabas resursu noplicināšana – augošais iedzīvotāju skaits pasaulē palielina pieprasījumu pēc pārtikas, ūdens un enerģijas. Pieaug zaļo stratēģiju un zaļās ekonomikas ieviešanas aktualitāte ar apkārtējo vidi saistīta tūrisma izpausmēs. b) Dabas daudzveidības zaudēšana - Piemērotu un ekoloģiski stabilu dzīves telpu zaudēšana būs galvenais iemesls sugu un bioloģiskās daudzveidības kritumam, kas var būtiski ietekmēt galveno dabas tūrisma resursu - *Natura 2000* teritoriju kvalitāti. No dabas tūrisma komerciālās perspektīvas pārdomātu dabas aizsardzības iniciatīvu atbalstīšana un saskaņošana ar uzņēmējdarbību kopumā ir nepieciešamība.³

2014.gadā tūristu skaits pasaulē pieaudzis par 4,4%, sasniedzot 1135 miljonus tūristu, kas šķērsoja starptautiskās robežas gada laikā – par 48 miljoniem vairāk ceļotāju nekā 2013.gadā. Arī 2015.gada pirmajos 8 mēnešos starptautiskā tūrisma apjoms turpinājās pieaugt par 4,3%, ko lielā mērā nodrošinājuši stabili rādītāji Eiropā. Laikā no 2015.gada janvāra līdz augustam starptautisko tūristu (nakšņotāju) skaits sasniedzis 810 miljonus, kas ir par 33 miljoniem vairāk kā šajā pašā laika posmā 2014.gadā.

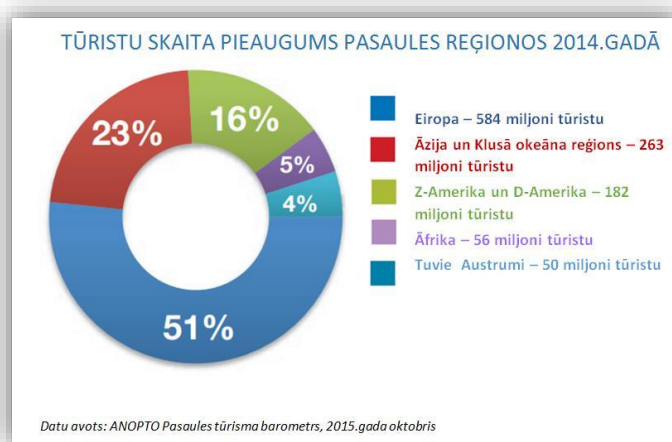
- Eiropas tūrisma statistika

³ Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam, 2014.gads.

Eiropa ir pasaules apmeklētākais reģions un šogad to raksturo 5% viesu skaita pieaugums, kas ir augstākais attiecībā pret visiem pārējiem reģioniem un ievērojams rezultāts tik senam galamērķim.

Eiropas Savienībā tūrisma nozare tās tiešajā izpratnē (tradicionālie ceļojumu un tūrisma pakalpojumu sniedzēji) aptver 1,8 miljonus uzņēmumu, galvenokārt mazos un vidējos uzņēmumus. Tūrisms dod ieguldījumu IKP 5% apmērā un nodarbina 5,2% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (tas atbilst apmēram 9,7 miljoniem cilvēku). Ja ņem vērā ciešās saiknes ar citām ekonomikas nozarēm, šis ieguldījums ir vēl lielāks (vairāk nekā 10% no iekšzemes kopprodukta (IKP) un 12% no kopējās nodarbinātības). Tā ir Savienības trešā lielākā sociālekonomisko darbību nozare.⁴

Skatot tūristu skaita pieaugumu atsevišķos Eiropas reģionos, viesu skaits Centrālajā un Austrumeiropā 2015.gada palielinājies par 7%, atkopjoties no iepriekšējā gada samazinājuma.⁵ Eiropas Savienības 28 dalībvalstu reģions piedzīvojis 6% pieaugumu, pārsniedzot visa reģiona vidējos rādītājus.

**Centrālās un Austrumeiropas valstu tūrisma dinamiskas rādītāji laika period no 2010.-2014.gadam:
uzņemto tūristu skaits un ienākumi no tūrisma**

Destinations	Series ¹	International Tourist Arrivals								International Tourism Receipts				
		(1000)				Change (%)			Share (%)	(US\$ million)				Share (%)
		2010	2012	2013	2014*	12/11	13/12	14*/13	2014*	2010	2012	2013	2014*	2014*
Central/Eastern Europe		98,389	118,211	127,350	121,066	9.1	7.7	-4.9	20.8	48,249	56,585	60,336	57,725	11.3
Armenia	TF	687	963	1,084	1,204	27.1	12.6	11.0	0.2	411	454	458	978	0.2
Azerbaijan	TF	1,280	1,986	2,130	2,160	27.1	7.2	1.4	0.4	657	2,433	2,365	2,432	0.5
Belarus	TF	120	119	137	137	2.3	15.2	0.5	0.0	440	685	791	822	0.2
Bulgaria	TF	6,047	6,541	6,897	7,311	3.4	5.5	6.0	1.3	3,637	3,748	4,059	4,134	0.8
Czech Republic	TF	8,629	10,123	10,300	10,617	12.2	1.7	3.1	1.8	7,172	7,035	6,993	6,691	1.3
Estonia	TF	2,372	2,744	2,873	2,918	3.0	4.7	1.6	0.5	1,073	1,226	1,398	1,434	0.3
Georgia	TF	1,067	1,790	2,065	2,218	35.7	15.4	7.4	0.4	659	1,411	1,720	1,787	0.4
Hungary	TF	9,510	10,353	10,675	12,139	1.0	3.1	13.7	2.1	5,628	5,061	5,366	5,884	1.2
Kazakhstan	TF	3,196	4,807	4,926	4,560	8.4	2.5	-7.4	0.8	1,005	1,347	1,344	1,321	0.3
Kyrgyzstan	VF	855	2,406	3,076	2,849	5.6	27.8	-7.4	0.5	160	434	530
Latvia	TF	1,373	1,435	1,536	1,843	-3.9	7.0	20.0	0.3	642	747	864	955	0.2
Lithuania	TF	1,507	1,900	2,012	2,061	7.0	5.9	2.4	0.4	958	1,317	1,467	1,440	0.3
Poland	TF	12,470	14,840	15,800	16,000	11.2	6.5	1.3	2.8	9,526	10,938	11,297	10,925	2.1
Rep. Moldova	TCE	64	89	96	94	18.6	7.5	-1.8	0.0	163	198	226	233	0.0
Romania	TCE	1,343	1,653	1,715	1,912	9.1	3.7	11.5	0.3	1,140	1,468	1,590	1,813	0.4
Russian Federation	TF	20,262	25,727	28,356	29,848	13.5	10.2	5.3	5.1	8,831	10,759	11,988	11,759	2.3
Slovakia	TF	5,415	6,235	4.6	2,233	2,299	2,556	2,578	0.5
Tajikistan	TF	4	3	3
Turkmenistan	TF
Ukraine	TF	21,203	23,013	24,671	12,712	7.5	7.2	-48.5	2.2	3,788	4,842	5,083	1,612	0.3
Uzbekistan	TF	975	..	1,969	121

Datu avots: ANO Pasaules Tūrisma asociācijas 2015.gada maijā veiktais pētījums

Centrālā un Austrumeiropa (-5%) bija vienīgais Eiropas reģions, kurš 2014.gadā cieta no tūristu skaita samazinājuma, kas nāca pēc 3 sečīgu gadu spēcīgas izaugsmes. To lielā mērā

⁴ Eiropas Savienības fakto lapas, <http://www.europarl.europa.eu/>

⁵ ANO Pasaules tūrisma organizācijas preses relīze „Internationaltouristarrivalsup 4% drivenbystrongresultsinEurope”, 2015.gada 29.oktobris

ietekmēja Krievijas izejošā tūrisma samazinājums, kā arī ļoti krass tūristu skaita samazinājums uz Ukrainu (-48%) dēļ militārā konflikta. Tomēr, pēc ANPTO datiem Latvija ar 20% tūristu skaita pieaugumu arī 2014.gadā bija viena no 4 šī reģiona valstīm, kas uzrādīja pozitīvu attīstības tendenci.⁶ Robežšķērsotājuapsekojuma dati liecina, ka 2014.gadā vairākdienu ārvalstu ceļotāju braucienu skaits (1,8 milj.), salīdzinot ar 2013. gadu, palielinājās par 20,0%⁷.

- Latvijas Tūrisma statistika

Ekonomikas ministrijas sniegtā informācija apstiprina, ka pēdējo desmit gadu Latvijā tūrisma nozares attīstību raksturo augšupejoša tendence un tūristu mītnēs apkalpoto viesu skaits divkārtšojies.

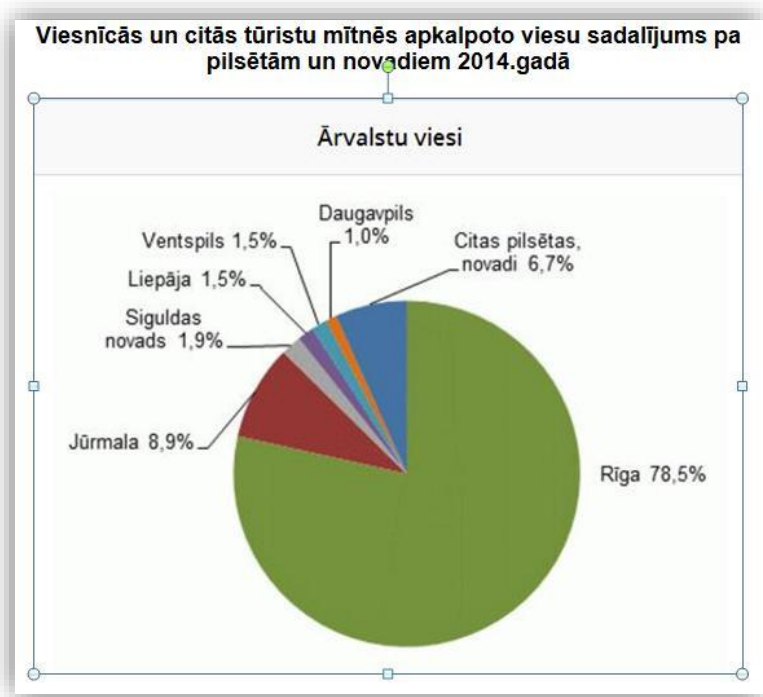
⁶ ANO Pasaules tūrisma organizācijas ziņojums „TourismHighlights”, 2015.gads

⁷ Tūrisma statistikas aktualitātes. Centrālā statistikas pārvalde, Transporta un tūrisma statistikas daļa, 2015.

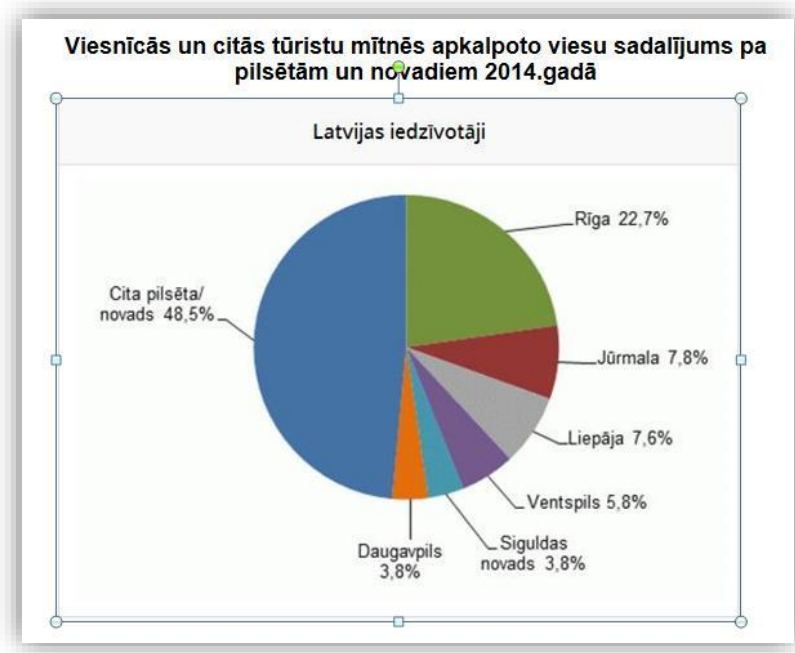

Robežšķersotājuapsekojuma dati liecina, ka Latvijā 2014. gadā ārvalstu vairākdienu ceļotāju braucienu skaits (1,8 milj.), salīdzinot ar 2013. gadu, palielinājās par 20%. Naktsmītnu pakalpojumus Latvijā 2014. gadā izmantoja 1,4 milj. ārvalstu ceļotāju, kas ir par 14,5% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Tūrisma operatori Latvijā apkalpoja 175,1 tūkst. ārvalstu ceļotāju, kas iegādājās kompleksos ceļojumus pa Latviju vai uz citu valsti. Vērtējot ienākošā tūrisma struktūru sadalījumā pa valstīm, 2014.gadā Latviju par sava vairākdienu ceļojuma galamērķi visvairāk izvēlējās tūristi no Krievijas (19%), Lietuvas (14%), Igaunijas (10%), Zviedrijas (9%) un Vācijas (9%), kas, kopsummā veidojot 61% no visiem ārvalstu ceļotājiem, saskan ar *Latvijas tūrisma mārketinga stratēģijā 2010.-2015. gadam* definētajiem augsti prioritārajiem tirgiem.⁸

Savukārt, vērtējot ienākošo un vietējo tūrismu, 2014. gadā Latvijas viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoti 2,1 milj. ārvalstu un Latvijas viesu, kuri naktsmītnēs pavadījuši 4,2 milj. nakšu. Salīdzinot ar 2013. gadu, apkalpoto cilvēku skaits pieauga par 14,1%, bet pavadīto nakšu skaits – par 10,1%. Aplūkojot gultas vietu noslogojuma datus, kas raksturo viesnīcu pieprasījumu, redzama mērena viesnīcu noslogojuma palielināšanās. Tomēr joprojām vērojama augstas sezonālības svārstības. Visaugstākais viesnīcu numuru noslogojums 2014. gadā bija jūlijā gan Latvijas viesnīcās kopumā – 69%, gan Rīgā – 78,9 procenti.

Latvijas viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoti 2,1 milj. ārvalstu un Latvijas viesu, kuri naktsmītnēs pavadījuši 4,2 milj. nakšu. Salīdzinot ar 2013. gadu, apkalpoto cilvēku skaits pieauga par 14,1%, bet pavadīto nakšu skaits – par 10,1%. Aplūkojot gultas vietu noslogojuma datus, kas raksturo viesnīcu pieprasījumu, redzama mērena viesnīcu noslogojuma palielināšanās. Tomēr joprojām vērojama augstas sezonālības svārstības. Visaugstākais viesnīcu numuru noslogojums 2014. gadā bija jūlijā gan Latvijas viesnīcās kopumā – 69%, gan Rīgā – 78,9 procenti.

Tūrisma pakalpojumu eksports Latvijā 2014. gadā pieauga par 4,4%. Par 14,7% palielinājās ārvalstu ceļotāju izdevumi atpūtas un citiem personiskajiem braucieniem Latvijā, turpretī darījumu braucienu izdevumi samazinājās par 3,1%. 2014. gadā ceļotāju bilance saglabājās pozitīva, un tās saldo bija 182,5 milj. eiro. Ceļotāju bilance Latvijā ir pozitīva kopš 2011. gada, kad bilances saldo bija tikai 3,6 milj. eiro.

Arī 2015.gadā tendences turpina būt pozitīvas un CPS

⁸ Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību, LR Ekonomikas ministrija, Rīga, 2015.gada jūnijs.

dati liecina, ka 2015.gada 2.ceturksnī Latvijas tūristu mītnēs apkalpoti 577,6 tūkst. viesu, kas ir par 2,4% vairāk salīdzinājumā ar 2014. gada 2.ceturksni. Apkalpoto vietējo iedzīvotāju skaits samazinājās par 2,8% un bija 165,8 tūkst.⁹

Tūrisma eksports 2014.gadā pieauga par 4,4%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Par 14,7% palielinājās ārvalstu ceļotāju izdevumi atpūtas un citiem personiskajiem braucieniem Latvijā, turpretī darījumu braucienu izdevumi samazinājās par 3,1%.

Ārvalstu un Latvijas ceļotāju bilance 2014.gadā saglabājās pozitīva, kas nozīmē, ka tūrisma eksports ir lielāks par importu. Balances saldo bija 182,5 milj. eiro. Ceļotāju bilance Latvijā ir pozitīva kopš 2011. gada, kad bilances saldo bija tikai 3,6 milj. eiro.¹⁰

⁹Centrālā statistikas pārvalde (CSP).

¹⁰ Tūrisma statistikas aktuālītātes. Centrālā statistikas pārvalde, Transporta un tūrisma statistikas daļa, 2015.

1.2. TŪRISMA ATTĪSTĪBU REGLAMENTĒJOŠIE DOKUMENTI

Mārupes novadam, koordinējot un attīstot tūrisma nozari sava novada teritorijā ir nozīmīgi rīkoties saskaņā ar valsts mērogā noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem tūrisma nozares attīstībai. Tikai iekļaujoties vienotās tendencēs un sadarbojoties ar valsts un kaimiņu pašvaldību par tūrismu atbildīgajām iestādēm, kā arī veidojot kopīgus tūrisma produktus ir iespējams piesaistīt Mārupes novadam arī ārvalstu viesus.

Galvenais tūrisma plānošanas uzdevums ir sabalansēt tūrisma aktivitāšu attīstību ar vides aizsardzības, kultūras, sociālās jomas un citu tautsaimniecības sektoru interesēm. Tūrisma nozares attīstības plānošanas procesā jāņem vērā starptautiskie, Latvijas un reģionālie normatīvie akti un plānošanas dokumenti.

☑ **„Pasaules Tūrisma ētikas kodekss”** (ANO Ģenerālās asamblejas 21.12.2001. rezolūcija A/RES/56/212) ir vispārīgu principu apkopojums, kura mērķis ir sniegt sociāli atbildīga un ilgtspējīga tūrisma attīstības vadlīnijas visām iesaistītajām pusēm – valstu valdībām, pašvaldībām, tūrisma nozarē strādājošajiem, kā arī vietējiem un ārvalstu tūristiem. Tasparedz, ka tūrisms ir ilgtspējīgu izaugsmi veicinošs faktors un ietver 10 galvenās ētikas normas, kuras jāievēro gan politikas izstrādātājiem, gan arī īstenotājiem, lai nodrošinātu atbildīgu, ilgtspējīgu un visiem pieejama tūrisma attīstību:

- Visām tūrisma attīstībā ieinteresētajām personām ir jāaizsargā dabas vide, lai panāktu veselīgu, nepārtrauktu un ilgtspējīgu izaugsmi, kas atbilstu šodienas un nākamo paaudžu vajadzībām un vēlmēm.
- Valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm ir jādod priekšroka un jāsniedz atbalsts visiem tiem tūrisma attīstības veidiem, kuri ļauj taupīt retus un vērtīgus dabas resursus, jo īpaši ūdeni un enerģiju, kā arī pēc iespējas novērst atkritumu rašanos.
- Tūrisma infrastruktūra jāizstrādā un tūrisma darbības jāplāno tā, lai aizsargātu dabas mantojumu, ko veido ekosistēmas un bioloģiskā daudzveidība, un lai aizsargātu apdraudētās savvaļas sugas;
- Dabas tūrisma un ekotūrisma atzīst par sevišķi bagātinošiem un vērtīgiem tūrisma veidiem, ja vien, ar to nodarbojoties, tiek izradīta cieņa dabas mantojumam un vietējiem iedzīvotājiem un ja tiek ievērota attiecīgo tūrisma objektu uzņemšanas iespējas.
- Tūrisma resursi ir daļa no cilvēces kopējā mantojuma; kopienām, kuru teritorijā šādi resursi atrodas, attiecībā uz tiem ir īpašas tiesības un pienākumi.
- Tūrisma politika jāīsteno un tūrisma darbības jāveic, ņemot vērā mākslas, arheoloģisko un kultūras mantojumu, kas tām ir jāaizsargā un jānodod nākamajām paaudzēm;
- Īpaša uzmanība jāvelta pieminekļu, svētvietu un muzeju, kā arī arheoloģisko un vēsturisko objektu saglabāšanai un atjaunošanai, un tiem jābūt plaši pieejamiem tūristu apmeklējumiem;
- ir jāveicina privātīpašumā esošu kultūras vērtību un pieminekļu publiska pieejamība, vienlaikus ievērojot to īpašnieku tiesības, kā arī reliģisku celtnu pieejamība, nenodarot kaitējumu reliģisko kultu vajadzībām.
- Finanšu resursi, ko iegūst no kultūras objektu un pieminekļu apmeklējumiem, ir vismaz daļēji jāizmanto šī mantojuma uzturēšanai, apsargāšanai, uzlabošanai un bagātināšanai.
- Tūrisma darbības ir jāplāno tā, lai nodrošinātu tradicionālo kultūras un amatniecības produktu un folkloras saglabāšanu un uzplaukumu, nevis izraisītu to stāvokļa pasliktināšanos un standartizāciju.

4 Eiropas Savienības tūrisma nozares politiskās pamatnostādnes:

ES politikas mērķis attiecībā uz tūrismu ir saglabāt Eiropas, kā vadošā pasaules tūrisma galamērķa pozīciju, pēc iespējas palielinot nozares devumu ekonomiskajai izaugsmei, nodarbinātībai un sadarbības veicināšanai starp ES dalībvalstīm, pamatā caur labās prakses apmaiņu. Gadu gaitā Eiropas Savienība ir spējusi izveidot Eiropas tūrisma politikas pamatus, galvenouzmanību pievēršot faktoriem, kas nosaka tās konkurētspēju, un ņemot vērā ilgtspējīgasattīstības prasības. Stājoties spēkā Lisabonas līgumam, tiek atzīta arī tūrisma nozīme — tagadEiropas Savienībai ir kompetence šajā jomā, lai atbalstītu, saskaņotu un papildinātu dalībvalstu darbību. Šis ir pozitīvs aspekts, kas sniedz vajadzīgo skaidrību un dod iespēju īstenot saskaņotu pasākumu sistēmu.

Kā minēts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 195. pantā Eiropas Savienība var

- sekmētšīsnozaresuzņēmumu konkurētspēju un veidot to attīstībailabvēlīguvidi;
- attīstīt dalībvalstusadarbību, jo īpaši, apmainoties ar labāko pieredzi; kā arī
- izveidotintegretupieejutūrismam, lai šo nozari ņemtu vērā citās politikas jomās.

2007.gada Lisabonas līgumā tūrisms ir atzīts par „trešā līmeņa” kompetences politiku – vienu no jomām, kurā ES ir kompetenta īstenot aktivitātes, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu aktivitātes. Lisabonas līgums bija pirmais ES dokuments, kurš deva tiesības Eiropas Parlamentam un Padomei, saskaņā ar ierasto likumdošanas procedūru, ieviest konkrētas darbības, kas papildinātu dalībvalstu tūrisma veicināšanas aktivitātes.

Lai veicinātu saskaņotu pieeju ar tūrismu saistītām iniciatīvām un noteiktu jaunas darbības pamatnostādnes, Eiropas Komisija (EK) 2010.gada 30.jūnijā nāca klajā ar Paziņojumu *"Eiropa, tūristu apmeklētākā vieta pasaulē - jaunas Eiropas tūrisma nozares politiskās pamatnostādnes"*. Tas identificē četrus prioritāros virzienus vienotas Eiropas tūrisma politikas attīstībai, kā arī definē vairākas Eiropas līmeņa un daudznacionālas darbības:

1. VeicināttūrismanozareskonkurētspējuEiropā.
2. Veicinātilgtspējīga, atbildīga un uzkvalitatīvērstātūrismaattīstību.
3. StiprinātEiropastēlu un redzamībukāilgtspējīgu un kvalitatīvutūrismagalamērķukopumu.
4. Maksimāliuzlabotcitu ES politikasvirzienu un finanšuinstrumentupotenciālaizmantošanutūrismaattīstībā.

Līdz šim Komisija ir veiksmīgi ieviesusi vairumu Paziņojumā paredzēto rīcību, koncentrējoties uz sekojošām prioritātēm - palielināt tūrisma pieprasījumu no ES iekšpuses un ārpus tās robežām, palielināt tūrisma produktu loku un pakalpojumu piedāvājumu, paaugstināt tūrisma kvalitāti, ilgtspējību, pieejamību, prasmes un IT jomas izmantošanu, palielināt nozares sociāli ekonomiskās zināšanas, popularizēt Eiropu kā unikālu galamērķi, sasaistīt tūrismu ar citām ES politikas jomām.

Saskaņā ar Lisabonas līgumu Eiropas tūrisma politikas galvenais mērķis ir veicināt nozares konkurētspēju, apzinoties, ka ilgtermiņā konkurence ir cieši saistīta ar tās attīstības modeļa ilgtspējību. Šis mērķis nepārprotami ir saistīts ar Savienības ekonomisko stratēģiju, “Eiropa 2020”, jo īpaši ar pamatiniciatīvu “Rūpniecības politika globalizācijas laikmetā”. Turklāt tūrisms var sniegt ieguldījumu arī citās pamatiniciatīvās, piemēram, “Inovāciju Eiropas Savienība”, “Digitālā programma Eiropai” un “Jaunu prasmju un darbavietu programma”.

2010.gada 17.jūnijā Eiropadome apstiprinājaES izaugsmes stratēģiju nākamajai desmitgadei - *Eiropa 2020* stratēģiju gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei. *Eiropa 2020*izvirza trīs prioritātes, kuras savstarpēji pastiprina cita citu.

- Gudra izaugsme – uz zināšanām un inovāciju balstītas ekonomikas attīstība.

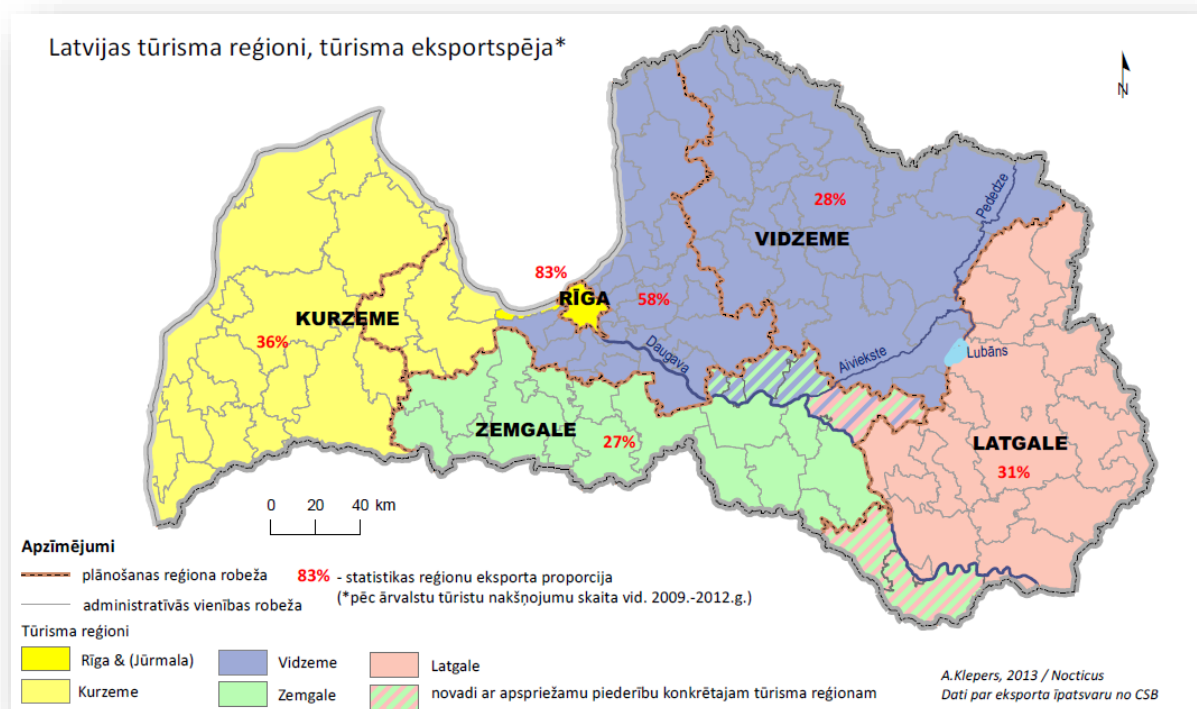
- Ilgtspējīga izaugsme – resursu ziņā efektīvākas, videi nekaitīgākas un konkurētspējīgākas ekonomikas veicināšana.
- Integrējoša izaugsme – tādas ekonomikas veicināšana, kurā ir augsts nodarbinātības līmenis un kas nodrošina sociālo un teritoriālo kohēziju.

Komisijas ierosinātajiem mērķiem paredzēts pārtapt par valstu mērķiem dažādās jomās. Kā viena no pamatiniatīvām, kas iekļauta otrās prioritātes “Ilgtspējīga izaugsme” īstenošanā ir norādīta nepieciešamība palielināt Eiropas tūrisma nozares konkurētspēju.

DOKUMENTS	STRATĒĢISKAIS MĒRĶIS (vīzija, misija)	VIDĒJĀ LĪMEŅA MĒRĶI (mērķi)
Lisabonas līgums (ierosināta 2007.gada 13.decembrī, stājās spēkā 2009.gada 1.decembrī)	Tiesiskā pamata radīšana Eiropas tūrisma politikai.	<ul style="list-style-type: none"> • Labvēlīgas vides radīšana tūrisma nozares attīstībai; • Sadarbības veicināšana starp dalībvalstīm, pamatā labās pieredzes apmaiņai;
Paziņojums par atjaunināto ES tūrisma politiku — veidojot spēcīgāku Eiropas tūrisma partnerību (2006/212 9(INI), 2007.gada 17.oktobris).	Konkurētspējīgs un noturīgs tūrisms.	<ul style="list-style-type: none"> • Kopīga un integrēta pieeja. • Plānot ilgtermiņā. • Atbilstošs attīstības ātrums un ritms. • Iesaistīt visas ieinteresētās puses. • Izmantot labākās pieejamās zināšanas. • Mazināt un pārvaldīt riskus. • Ietekmes atspoguļošana izmaksās (lietotājs un piesārņotājs maksā).
“Eiropas stratēģija 2020” , (2010.gada 17.jūnijs)	<ul style="list-style-type: none"> • Gudra izaugsme – uz zināšanām un inovāciju balstītas ekonomikas attīstība. • Ilgtspējīga izaugsme – resursu ziņā efektīvākas, videi nekaitīgākas un konkurētspējīgākas ekonomikas veicināšana. • Integrējoša izaugsme – tādas ekonomikas veicināšana, kurā ir augsts nodarbinātības līmenis un kas nodrošina sociālo un teritoriālo kohēziju. 	Pamatiniatīva — "Rūpniecības politika globalizācijas laikmetā" - ES līmenī Komisija strādās pie tā, lai palielinātu Eiropas tūrisma nozares konkurētspēju;
"Eiropa, tūristu apmeklētākā vieta pasaulē - jaunas Eiropas tūrisma nozares politiskās pamatnostādnes"	Jauns politisks ietvars Eiropas tūrisma nozarei, kas ir saskaņā ar Lisabonas vienošanos un Eiropa 2020 stratēģiju izaugsmei un nodarbinātībai.	Izvirzītie mērķi: <ul style="list-style-type: none"> • Veicināt tūrisma nozares konkurētspēju Eiropā. • Veicināt ilgtspējīga, atbildīga un uz kvalitāti vērsta tūrisma attīstību.

<p>(Eiropas Komisija, COM (2010) 352, 2010. gada 30. jūnijā)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Stiprināt Eiropas tēlu un redzamību kā ilgtspējīgu un kvalitatīvu tūrisma galamērķu kopumu. • Maksimāli uzlabot citu ES politikas virzienu un finanšu instrumentu potenciāla izmantošanu tūrisma attīstībā.
<p>“Secinājumi par jaunu politisko ietvaru tūrismam Eiropā” (ES Padome, 2010. gada 12. oktobris)</p>	<p>Tūrisms - trešā lielākā ES sociāli ekonomiskā darbība, kas sastāda 10 % no IKP un 12 % no kopējās nodarbinātības. Ļoti nozīmīga nozare, jo ne tikai veicina mazāk attīstītu reģionu integrāciju un attīstību, bet arī tāpēc, ka ES dalībvalstu tūrisma nozarē izdodas panākt gan izaugsmi, gan ilgtspējīgu attīstību.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veicināt tūrisma nozares konkurētspēju Eiropā; • Veicināt ilgtspējīga, atbildīga un uz kvalitāti vērsta tūrisma attīstību; • Stiprināt Eiropas tēlu un atpazīstamību; • Maksimāli uzlabot ES politikas virzienu un finanšu instrumentu potenciālu;

➤ **Latvijas tūrisma attīstības virzieni:**

Latvijā tūrisma politika tiek veidota tā, lai sekmētu vietējā un starptautiskā tūrisma attīstību, panākot tūrisma nozares konkurētspējas palielināšanos un tūrisma pakalpojumu eksporta pieaugumu. Latvijas stratēģiskajos dokumentos kā *Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam* un *Nacionālās attīstības plāns 2014.-2020. gadam*, kā viena no prioritātēm minēta

arī tūrisma attīstība, to pamatā balstot uz dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošanu¹¹.

„Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija” (Latvija 2030) (2010)	Daba kā nākotnes kapitāls. Inovatīva un ekoeftīva saimniecība.	<ul style="list-style-type: none">• Dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspēja apsaimniekošana.• Masveida jaunrade un inovācija.	<ul style="list-style-type: none">- Dabas kapitāla pārvaldība.- Tirgus instrumentu izveide.- Dabas aktīvu kapitalizēšana.- Ilgtspējīga dzīves veida veicināšana.- Lietotāju virzīta inovācija.- Atvērtu inovāciju prakse.- Inovatīva uzņēmējdarbība.- Plaša jaunrades kultūra.
„Latvijas nacionālās attīstības plāns 2014 – 2020” (NAP 2020)	Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana	<ul style="list-style-type: none">• Saglabāt dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka darbības radītos riskus vides kvalitātei.• Kultūras kapitāla resursu ilgtspējīga izmantošana.	<ul style="list-style-type: none">- Uz eksportu orientētu integrētu tūrisma, kultūras, veselības un dabas kapitāla infrastruktūras, pakalpojumu un produktu piedāvājuma attīstība.- Atbalsts kultūras iestāžu, vietējo uzņēmēju un tradicionālo amatnieku darbībai, veidojot produktus un pakalpojumus uz materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma bāzes.

Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam

Sadarbībā ar profesionālajām un reģionālajām tūrisma nozares apvienībām, kā arī citām iesaistītajām pusēm, Ekonomikas ministrija ir izstrādājusi Latvijas tūrisma politikas plānošanas dokumentu – *Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam*. Dokumenta mērķis -palīdzēt visām iesaistītajām valsts un pašvaldību institūcijāmplānot tūrisma aktivitātes un budžetu, kā arī tūrisma nozares pārstāvjiem sniegs vadlīnijas par definētajiem stratēģiskajiem tūrisma produktiem un teritorijām.

¹¹Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam, 63.lpp.

Nacionālais tūrisma attīstības politikas **mērķis** ir ilgtspējīga Latvijas tūrisma attīstība, veicinot tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanos ārvalstu tirgos.

Apakšmērķi:

1. Veicināt vairākdienu ceļotāju skaita palielināšanos;
2. Mazināt sezonālātes efektu, palielinot tūristu mītnu noslodzi ārpus noslogotākās vasaras sezonas;
3. Nodrošināt tūrisma produktu ienesīguma pieaugumu;
4. Nodrošināt ikgadēju tūrisma produktu eksporta pieaugumu.

☑ Jāveicina tūrisma produktu grupu attīstība ne tikai eksportam, bet arī iekšējam patēriņam – attīstīts vietējais tūrisms sniedz ievērojamu pozitīvu ietekmi uz nozares attīstību kopumā, „sildot” tirgu, pozitīvi ietekmējot kvalitātes līmeņa uzturēšanu, turklāt vietējais tūrisms spēj konkurēt ar izejošo tūrisma, tādējādi samazinot naudas līdzekļu aizplūšanu no valsts.

☑ *Stratēģiskie un konkurētspējīgākie tūrisma virzieni Latvijā:*

- a) *MICE (darījumu un pasākumu tūrisms):* – augsta tūristu koncentrācija Rīgā, lidostas „Rīga” apkalpoto pasažieru skaita pastāvīgs pieaugums, Pierīgā piemērota tūrisma infrastruktūra maza un vidēja izmēra pasākumiem, resursi motivējošo braucienu, komandu veidošanas pasākumu organizēšanai, sporta, t.sk. hokeja halles, Siguldas kamaniņu un bobsleja trase, BMX, slēpošanas (kalnu un distanču) infrastruktūra, vietas orientēšanās un tenisa sacensību organizēšanai, u.c.
- b) *Veselības tūrisms:* Latvijas stiprās puses - attīstītākā avio satiksme Baltijas valstīs, kas nodrošina potenciālo ārvalstu pacientu mobilitāti un iespējas ierasties no ģeogrāfiski attālām vietām; Lielākais privāto ambulatoro iestāžu skaits Baltijas valstu vidū un augsts šo pakalpojumu pieprasījums prioritārajos ārvalstu mērķa tirgos (Norvēģija, Somija, Zviedrija u.c.
- c) *Dabas tūrisms* - Eiropā aug pieprasījums pēc ekoloģiska, videi draudzīga un ilgtspējīga tūrisma piedāvājuma. Ekotūrisma, kas ietver sevī kā dabas, tā arī kultūrvides resursus, veicina intelektuālo komunikāciju, obligāti pieprasa ieguldījumus vides aizsardzībā un pašvaldību attīstībā, plānošanā un realizēšanā būtiska ir videi draudzīgo tehnoloģiju un pieeju integrēšana.
- d) *Kultūras tūrisms un radošās industrijas:* Kultūras mantojums ir nozīmīgs resurss tūrisma galamērķu attīstībā un kultūras tūrisma sekmēšanā. Kultūras un radošās industrijas rada, attīsta, ražo produktus un pakalpojumus, kam piemīt ekonomiska, kultūras un/vai izklaides vērtība. Arī amatniecība tiek uzskatīta kā nozīmīga radošo industriju atbalstošā nozare.

☑ *Objekti un pasākumi:* Tūristu piesaiste Latvijā ir izteikta divās galvenajās kategorijās – tūrisma objekti un tūrisma pasākumi. Pasākumu ziņā dominē lielākās pilsētas un galvenās pasākumu rīkošanas vietas. Pasākumi ir viens no instrumentiem, kas var pozitīvi ietekmēt galamērķa dzīves ciklu, mazinot sezonālātes ietekmi.

☑ *Tūrisms, kā vietas attīstības veicinātājs:* Vietām, kuras nav spējušas piesaistīt nozīmīgu tūrisma plūsmu iepriekšējos gados, bez radikālākiem risinājumiem to būs grūti sasniegt arī nākamajos gados. Iekļaujoties koncentrētākā sadarbības tīklojumā pēc tūrisma puduru principa pieaugtu arī šo vietu konkurētspēja. Tomēr tūrisma ziņā mazāk attīstītām vietām tūrisms ir skatāms plašākā kontekstā – nevis kā ražojoša ekonomiska

nozare, bet gan kā līdzeklis vietas izaugsmei un pievilcības veicināšanai. Tūrisma aktivitātes palielina vietas pievilcību, attīsta pakalpojumus un infrastruktūru – tas darbojas kā cilvēku piesaistes un noturēšanas magnēts. Visi vietējās nozīmes galamērķi nav izceļami kā eksportam nozīmīgi. Šajos tūrisma galamērķos vietējais tūrisms prioritāri vērtējams no investīciju ieguldījuma atdeves un saiknes ar citiem vietas izaugsmes mērķiem (iedzīvotāju un uzņēmējdarbības piesaisti).

- ☑ *Pamatvērtības:* Latvijas tūrisma produktu attīstībai ir jābalstās uz septiņām pamatvērtībām – kvalitāte, ilgtspējība, inovācija, eksportspēja, augsta pievienotā vērtība, tūristu iesaiste/pieredzes gūšana (individualizācija) un sadarbība konkurētspējas nodrošināšanai.
- ☑ *Pašvaldības iesaiste:* Tūrisma tā starpnozaru rakstura dēļ būtiski ietekmē citas nozares, līdz ar to tā veiksmīgai attīstībai nepieciešama visu atbildīgo valsts un pašvaldību institūciju iesaiste. Attiecībā uz lokālās politikas līmeni, pamatnostādnēs tiek norādīts, ka 2009.gadā īstenotā administratīvi teritoriālā reforma ieviesa jaunas korekcijas vietējo tūrisma galamērķu organizēšanā. Izveidojoties jaunajiem novadiem, tika pārtraukta bijušo administratīvo rajonu pēctecība. Stratēģiskās partnerības stiprināšana ar blakus esošajām pašvaldībām funkcionālo galamērķu ietvaros ir izaicinājums un nodrošinās lielāku konkurētspēju vietām ilgtermiņā.
- ☑ *Tūrisma klāsteri:* Rīgai ir labāka atpazīstamība starptautiskā mērogā nekā Latvijai. Lai veicinātu tūristu uzturēšanās ilguma pagarināšanos, aktīvi jāstrādā pie instrumentiem, kas mudinātu ceļotājus doties ārpus Rīgas. Viens no priekšnoteikumiem tūrisma attīstībai reģionos (ārpus galvaspilsētas) ir tūrisma puduru jeb klasteru veidošana. Šādas sadarbības rezultātā tiek uzlabota grupas dalībnieku konkurētspēja, veicināta kvalitātes un produktivitātes uzlabošana, inovāciju ieviešana. Lai veicinātu tūrisma puduru veidošanos un attīstību reģionos, ir jārisina – kā speciālās tūrisma, tā arī vispārīgās infrastruktūras attīstības jautājumi.
- ☑ *Atpazīstamības veicināšana:* Latvijas kā tūrisma galamērķa atpazīstamība vēl joprojām ir salīdzinoši zema. Tomēr lielu ieguldījumu valsts atpazīstamības veidošanā veic valsts institūciju un komersantu pārstāvniecības ārvalstīs, pašvaldības, reģionālās un profesionālās tūrisma nozares asociācijas, informācijas centri, plānošanas reģionu administrācijas un vietējie komersanti.
- ☑ *Latvijas tūrisma tēls:* Eiropas tūrisma nozarē ir ievērojami pastiprinājusies konkurence, kas nosaka nepieciešamību veikt tūrisma produktu un pakalpojumu diferenciaciju un efektīvu ceļojuma galamērķa pozicionējumu tūrisma tirgū. Jaunais Latvijas tūrisma tēls iezīmē nākotnes virzienu, kādā veidot Latvijas tūrisma produktus, izmantojot esošos tūrisma resursus un radot tiem pievienoto vērtību. Latvijas tūrisma tēla pamatideja “Nesteidzīga atpūta Latvijā” aicina tūristus samazināt dzīves tempu, apstāties, izbaudīt nesteidzīgu, uz detaļām orientētu atpūtu, ļaut aizdomāties par būtisko dzīvē. Latvijas tūrisma tēla pamatvērtības raksturo patiesīgums, pamatīgums, vieglums un pašcieņa, kas sakņojas Latvijas dabā, kultūrā un cilvēkos.

Turpmāk Latvijas tūrisma tēls kalpos kā vienojoša ideja un kopīgs elements publiskā un privātā sektora mārketinga un produktu veidošanas aktivitātēm, lai sekmētu vienotu nozares komunikāciju Latvijas tūrisma mērķa tirgos. Latvijas Tūrisma tēla grafiskā stila rokasgrāmata stājusies spēkā ar 2015.gada 1.martu.

Mērķis: Attīstot Latvijas tūrisma piedāvājumu, integrēt tajā Latvijas tūrisma zīmola pamatvērtības.

- ☑ *Institucionālais nodrošinājums:* Kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un komersanti darbojas tūrisma jomā, nosaka „Tūrisma likums”. EM ir tūrisma nozares vadošā iestāde, kas atbild par tūrisma attīstības valsts politikas izstrādi un īstenošanu. Ekonomikas ministra pārraudzībā esošās tiešās pārvaldes iestādes – TAVA galvenā funkcija ir nodrošināt Latvijas tūrisma attīstības politikas īstenošanu, īstenot Latvijā un ārvalstīs tūrisma reklāmas un sabiedrisko attiecību pasākumus, kā arī pasākumus, kas veicina tūrisma produktu pārdošanu. Ekonomikas ministra pakļautībā esošās tiešās pārvaldes iestādes - LIAA galvenās funkcijas ir īstenot pasākumus Latvijas uzņēmumu eksportspējas paaugstināšanai un ārējās tirdzniecības veicināšanai, kā arī iesaistīt Latvijas ekonomikā ārvalstu investīcijas. Papildus citām eksporta veicināšanas aktivitātēm, LIAA un tās pārstāvniecības ārvalstīs ir atbildīgas par ārējā mārketinga īstenošanu Latvijā kā tūrisma galamērķa atpazīstamības veicināšanā.

1.3. PAŠVALDĪBU KOMPETENCE TŪRISMA JOMĀ

Pašvaldību kompetenci tūrisma jomā nosaka 1998.gadā pieņemtais Tūrisma likums. Likuma mērķis ir radīt tiesisku pamatu tūrisma nozares attīstībai Latvijā, noteikt kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un komersanti darbojas tūrisma jomā, un aizsargāt tūristu intereses.

Pašvaldību kompetence tūrisma jomā:

- 1) teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nosaka tūrisma, tai skaitā kūrortu, attīstības perspektīvas un kūrortu teritorijas;
- 2) saskaņā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem nodrošina pasākumus tūrisma, tai skaitā kūrortu, attīstībai, kā arī vispusīgas un precīzas informācijas sniegšanu Latvijā un ārvalstīs par tūrisma iespējām, dabas dziednieciskajiem resursiem un kūrortu pakalpojumiem savā teritorijā;
- 3) saskaņā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem nodrošina pasākumus tūrisma, tai skaitā kūrortu, attīstībai, kā arī vispusīgas un precīzas informācijas sniegšanu Latvijā un ārvalstīs par tūrisma iespējām, dabas dziednieciskajiem resursiem un kūrortu pakalpojumiem savā teritorijā;
- 4) saskaņā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem nodrošina tūrisma objektu saglabāšanu un iespējas tos izmantot tūrisma vajadzībām;
- 5) piedalās tūrisma informācijas centru, punktu un standu izveidošanā un finansēšanā;
- 6) veicina kultūrizglītojošo darbu tūrisma jomā un veselīga dzīvesveida popularizēšanu. (*Tūrisma likums, 8.pants*)

Saskaņā ar tūrisma likumu pašvaldības var kļūt par tūrisma informācijas sniedzējiem, veidojot tūrisma informācijas centrus, punktus un standus.

- 1) tūrisma informācijas centrs — biedrība, valsts vai pašvaldības institūciju, pašvaldības vai vairāku pašvaldību izveidota institūcija, kas sniedz informāciju par tūrisma objektiem, pakalpojumiem un palīdzību tūrisma pakalpojumu izmantošanā;
- 2) tūrisma informācijas punkts — biedrība, pašvaldības institūcijas, pašvaldības vai vairāku pašvaldību izveidota institūcija, kas sniedz informāciju par tūrisma objektiem un pakalpojumiem attiecīgajā administratīvajā teritorijā un palīdzību tūrisma pakalpojumu izmantošanā;
- 3) Tūrisma informācijas centru un tūrisma informācijas punktu atbilstības novērtēšana un sertificēšana ir brīvprātīga.
- 4) Tūrisma informācijas centru un tūrisma informācijas punktu atbilstības novērtēšanu un sertificēšanu atbilstoši Latvijas nacionālajiem standartiem veic normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā akreditēta sertifikācijas institūcija. *(Tūrisma likums, 14.pants)*

Vietējā pašvaldība ir tiesīga:

- 1) Savas administratīvās teritorijas publiskajā ārtelpā noteikt tos tūrisma objektus, kā arī tās tūrisma maršrutos iekļautās apskates vietas (vēsturiskie centri, kultūrvēsturiskie objekti, kultūras pieminekļi, ievērojamu personu darbības vietas u.tml.), par kurām vispusīgu informāciju var sniegt tāds tūristu gids, kurš ir apliecinājis savu profesionālo kvalifikāciju.
- 2) noteikt prasības tūristu gidu profesionālajai kvalifikācijai, kārtību, kādā sertificē tūristu gidus, sniedz tūristu gidu pakalpojumus un īsteno viņu profesionālās darbības uzraudzību un kontroli, institūciju, kas sertificē tūristu gidus, kā arī tos publiskajā ārtelpā esošos tūrisma objektus un apskates vietas, par kurām informāciju drīkst sniegt tūristu gidi, kuri ir apliecinājuši savu profesionālo kvalifikāciju. *(Tūrisma likums, 15.pants);*

Rīgas plānošanas reģiona dokumenti:

RPR ilgspējīgā stratēģijā 2014-2030.gadam norādīts, ka pašlaik maz tiek izmantots izdevīgais ģeopolitiskais stāvoklis Baltijas jūras vidienē, kas var veidot pamatu daudz plašākai tūrisma, loģistikas un transporta attīstībai.

Viens no trim stratēģiskajiem mērķiem Rīgas reģiona attīstības vīzijas īstenošanai ir - Zināšanās balstīta “zaļa”, inovatīva un elastīga ekonomika. Prioritāte - Globāli konkurētspējīgas nozares, tai skaitā a) Kultūras un radošo industriju stiprināšana reģionā, b) Tūrisma attīstība un mārketinga reģiona starptautiskai atpazīstamībai.

Dokumentā iekļautajās vadlīnijās transporta plānošanai un attīstībai RPR norādīts, ka pašvaldību teritoriju plānojumos nepieciešams paredzēt perspektīvo transporta un infrastruktūras maģistrālo trašu rezervēšanu, teritoriju rezervēšanu pārvadu un apļveida krustojumu izbūvei, pieslēgšanās vietas, teritorijas kājāmgājējiem, pastaigu un tūrisma taku, un veloceļu tīklu izveidei¹².

Mārupes novads pēc tā atrašanās vietas iekļaujas Pierīgas urbanizācijas telpā, par kuru RPR stratēģijā minēts sekojošais - vadlīnijas Pierīgas urbanizētai telpai:

¹²RPR Ilgspējīga Attīstības stratēģija 2014-2030. 23.lpp.

(1) Pierīgas areālā esošo pašvaldību plānojumos respektēt vajadzības teritoriju rezervācijai valsts, reģiona un Rīgas attīstībai/nepieciešamo norišu darboties spējas nodrošināšanai un zaļo teritoriju saglabāšanai. Tostarp:

- tehniskajai infrastruktūrai (dzelzceļi, ceļi, enerģijas pārvadi, krātuves,
- transformēšanas punkti);
- vides infrastruktūrai (ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu saimniecība u.c.);
- rekreācijai, kūrortsaimniecībai un vides kvalitāti Rīgā un Pierīgā nodrošināšāmdabas teritorijām (no Rīgas izejošiem radiāliem zaļajiem, atklātas neapbūvētas telpas stariem, kas veido ekoloģisko karkasu, saistot Rīgu ar Pierīgas meža joslu).

Attiecībā uz tūrisma attīstību Rīgas Plānošanas reģionā stratēģijā līdz 2030.gadam uzsvars tiek likt tieši uz savstarpējo sadarbību starp pašvaldībām: Visu reģionu sadarbība ir tūrisma attīstības priekšnoteikums. Tas veicams attīstot partnerību tādos kā projektos kā *ViaHanseatica*, *ViaBalticaTouristika* u.c., veidojot kopīgus projektus vienota veloceļu tīkla attīstībai un vienotu pārreģionālu tūrisma maršrutu attīstībai.¹³

Pašvaldību sadarbība tūrisma jomā RPR

Pašvaldību savstarpēja sadarbība tūrisma attīstībai pēdējo aptuveni 5 līdz 7 gadu laikā ir kļuvusi par izteiktu tendenci. RPR vien laikā no 2008.gada izveidojušies un sekmīgi darbojas 4 tūrisma klāsteri, turklāt vairākas pašvaldības ir iestājušās pat 2 vienlaicīgi.

RPR tūrisma klāsteri:

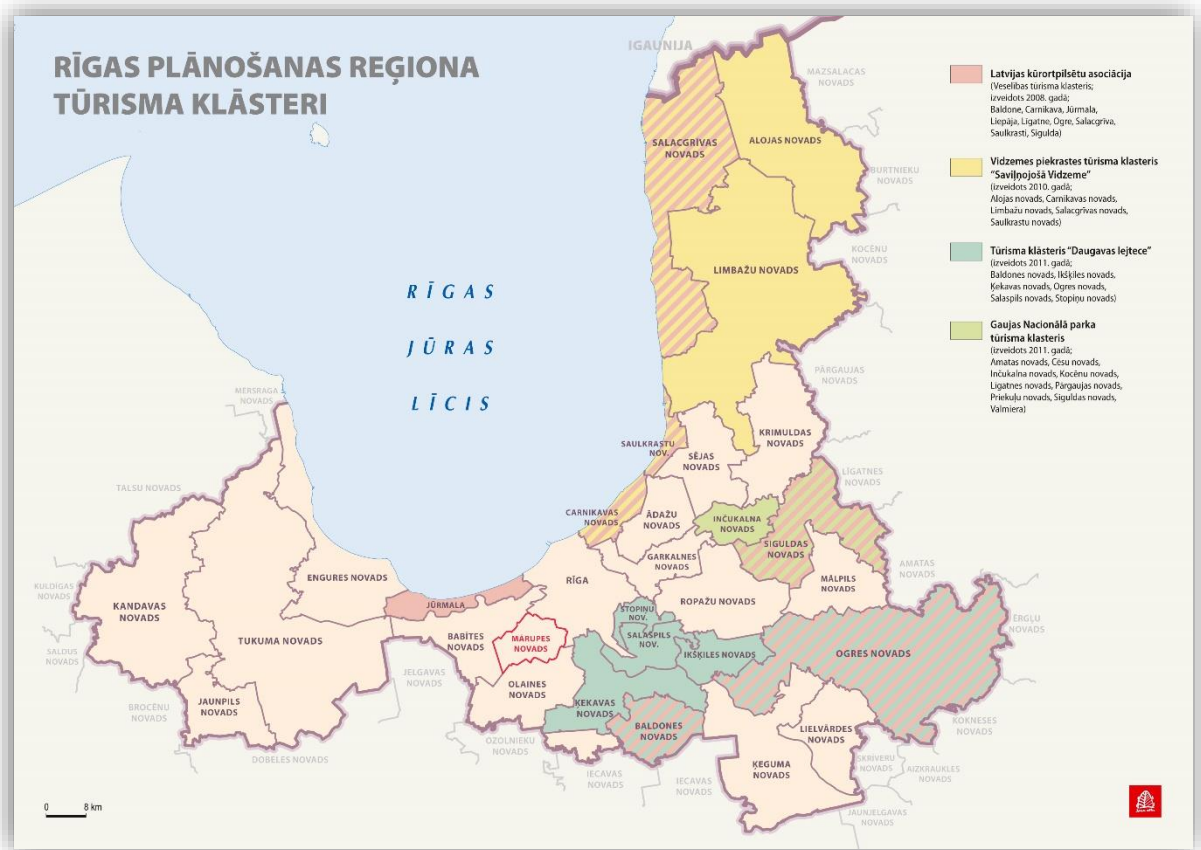
Kā veiksmīgu Rīgas Plānošanas reģiona tūrisma klāsterus iespējams atzīmēt šos:

- *Latvijas kūrortpilsētu asociācija* (Veselības tūrisma klasteris), izveidots 2008.gadā – Baldone, Jūrmala, Carnikava, Ogre, Līgatne, Salacgrīva, Saulkrasti, Sigulda, Liepāja
- Vidzemes piekrastes tūrisma klasteris “*Saviļņojošā Vidzeme*”, izveidots 2010.gadā – Alojās novads, Saulkrastu novads, Carnikavas novads, Limbažu novads un Salacgrīvas novads.
- *Gaujas Nacionālā parka tūrisma klasteris*, izveidots 2010.gadā – Amatas novads, Cēsu novads, Inčukalna novads, Kocēnu novads, Siguldas novads, Priekuļu novads, Pārgaujas novads, Līgatnes novads, Valmiera.
- Tūrisma klāsteris “*Daugavas lejtece*”, izveidots 2011.gadā– Ķekavas novads, Salaspils novads, Baldones novads, Ogre novads, Ikšķiles novads, Stopiņu novads.

Klāstera veidošanās iezīmes:

Tukuma TIC sasniedz tūrisma informāciju par plašāku reģionu: Tukums, Engure, Jaunpils. Jelgavas pašvaldības TIC ar tūrisma informāciju pārstāv – Jelgavu, Jelgavas novadu un Ozolnieku novadu.

¹³RPR Ilgtspējīga Attīstības stratēģija 2014-2030. 32.lpp.

Sadarbība tūrisma veicināšanā starp pašvaldībām ir sevi pierādījusi ar šādiem ieguvumiem:

- Ļauj racionālāk izlietot pašvaldību finanšu resursus vietas popularizēšanai, jo TIC/ TIP uzturēšana, drukātu tūrisma materiālu izdošana, vienotu internet portālu izveidošana, dalība tūrisma izstādēs Latvijā un ārvalstīs, u.c. prasa mazāku daļu no budžetam, kā tas būtu nepieciešams darbojoties individuāli;
- Sadarbība ļauj dalīties pieredzē – notiek regulāras tikšanās ar reģiona tūrisma speciālistiem, veiksmīgākie tūrisma uzņēmēji un labākie jaunie tūrisma produkti tiek prezentēti kā labais un iedvesmojošais piemērs tālākai tūrisma attīstībai un pieredzes nodošanai tālāk katram savas pašvaldības teritorijā;
- Darbojoties kopīgi ir pašvaldības visas kopā kļūst konkurētspējīgākas, piedāvājot lielāku klāstu tuvā attālumā esošu tūrisma objektu un pakalpojumu. Regulāras visu tūrisma iesaistīto pušu tikšanās veicina arvien interesantāku un kvalitatīvāku jaunu tūrisma produktu veidošanos.
- Darbojoties kopīgi, ar mērķi veicināt novadu atpazīstamību un tūrisma attīstību caur klāsteriem pašvaldības gūst lielāku ietekmi savu interešu aizstāvībai arī nacionālā mērogā, pārstāvot intereses TAVA, LIAA un citur.
- Tūrisma klāsteriem ir lielāka iespēja piesaistīt ārvalstu partnerus dažādu starptautisku tūrisma projektu īstenošanai, kā piemēram Centrālbaltijas programmā vai Latvijas-Igaunijas pārrobežu programmā, jo projekta rezultātam prasti ir jābūt visa reģionā nozīmīgam tūrisma produktam, kā piemēram plašāka mēroga tūrisma velomaršruti, u.c.

Mārupes novads ģeogrāfiski atrodas blakus tūrisma ziņā visapmeklētākajiem Latvijas tūrisma piesaistes punktiem – Rīgas un Jūrmalas pilsētām.

MĀRUPES NOVADS LATVIJĀ

Tūrisma ziņā arvien attīstās netālu esošais Ķekavas novads, kas kopā ar jau augstāk minētajiem pārējiem 5 netālu esošajiem Pierīgas novadiem arī aktīvāk veicina tūrisma attīstību. Pozitīvas tūrisma attīstības tendences vērojamas arī jau ārpus RPR, bet netālu no Mārupes novada atrodas Jelgavas pilsētas pašvaldībā, kas izveidojusi, ko līdzīgu tūrisma klāsterim ar Jelgavas novadu un Ozolniekiem.

Katras pašvaldības tūrisma attīstības plānošanai nenoliedzami ļoti svarīgas ir tūrisma attīstības tendences un norises tai tieši blakus esošajās teritorijās, jo tūristam (viesim) nav svarīgas administratīvās robežas, bet gan pieredze un emocijas, ko viņš gūst konkrētajā vietā. Jo interesantāks un attīstītāks ir kaimiņu reģions, novads, pilsēta, jo lielāka iespēja, ka kāds no tā viesiem iegriezīsies arī blakus esošajā teritorijā.

Lai izvērtētu RPR pašvaldību aktivitāti tūrisma jomas attīstībā stratēģijas izstrādes laikā tika veikts pētījums par reģiona pašvaldībām, izvērtējot ne tikai cik aktīvi tās sadarbojas, bet arī kādarbojas tūrisma veicināšanā.

Visas trīsdesmit RPR pašvaldības tika vērtētas pēc 3 tūrisma attīstības veicināšanas aktivitātēm:

- a) vai pašvaldības mājaslapā ir pieejama informācija par tūrisma piedāvājumu tās teritorijā;
- b) vai pašvaldības teritorijā strādā vismaz viens algots tūrisma specialists;
- c) vai pašvaldības teritorijā atrodas vismaz viens TIP vai TIC.

Iegūtie rezultāti redzami zemāk reģiona kartē.

Secinājumi:

- ☑ Tūrisms ir viena no stratēģiski Latvijas valstij nozīmīgām un attīstāmām nozarēm tās ekonomiskajai izaugsmei;
- ☑ Starptautiskos un valsts tūrisma plānošanas dokumentos tiek likts uzsvars uz ilgtspējīgu tūrisma attīstību kultūrvēstures un dabas vērtību saglabāšanai;
- ☑ Mārupes novads netiek minēts kā perspektīva tūrisma piesaistes teritorija ne nacionāla līmeņa Tūrisma attīstību reglamentējošos dokumentos, ne Rīgas plānošanas reģiona plānošanas dokumentos.
- ☑ Tūrisma attīstības veicināšanai var būt ļoti dažādi mērķi un ietekme uz konkrēto teritoriju, tai skaitā pašvaldībām. Pašvaldībām, kurās šī nozare ir mazāk attīstīta kā tas ir Mārupes novadā, tūrisms ir skatāms plašākā kontekstā – nevis kā ražojoša ekonomiska nozare, bet gan kā līdzeklis vietas izaugsmei un pievilcības veicināšanai.

2. TŪRISMA NOZARES RAKSTUROJUMS MĀRUPES NOVADĀ

Mārupes novads atrodas mežiem un purviem bagātajā Pierīgas teritorijā. To šķērso mazupītes – Mārupīte, Neriņa un Dzilnupe. Teritoriju raksturo intensīva dzīvojamo un darījumu teritoriju apbūve, saglabājoties arī lauksaimniecībai un dabas ainavām. Mārupes novadā strauji palielinājies iedzīvotāju, īpaši jauno ģimeņu, skaits. Novadā apskatāmi vairāki ar aviācijas jomu saistīti tūrisma objekti, kā arī attīstījies visai plašs aktīvās atpūtas pakalpojumu piedāvājums.

Teritorijas platība:
103,9 km²

Iedzīvotāju skaits:
17 719

Mārupes novadā pēc veiktās tūrisma apskates un objektu un piedāvāto pakalpojumu apzināšanas ir iespējams atzīmēt aptuveni šādu 100 vienību, kas ietver gan apskates objektus, tai skaitā arī dabas objektus, aktīvās atpūtas piedāvājumu, amatnieku un mājaražotāju piedāvājumu, ēdināšana vietas un naktsmītnes. Objekti iedalāmi gatavos un pilnvērtīgos tūrisma produktos, tādos objektos, kam nepieciešama labiekārtošana un kvalitātes paaugstināšana, kā arī potenciālos tūrisma produktos vai objektos, kas lieliski papildinātu novada tūrisma piedāvājumu, ja tajos tiktu veiktas investīcijas vai/un tie tiktu interesanti prezentēti, piesaistot leģendu.

APSKATES OBJEKTI MĀRUPES NOVADĀ

Mārupes novadā atrodas 30 apskates objektu, no tiem 10 ir dabas objekti (*karte pielikumā Nr.2*).

Interesantas būves un pilsētvides objekti:

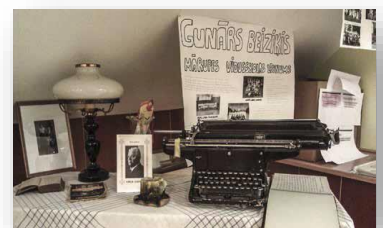
- *Skultes dienas centrs* - 2014.gada vasarā Skultes ciemā atklāts jaunuzceltais Dienas centrs, kurš tā paša gada nogalē Latvijas Būvnieku asociācijas ikgadējā skatē nominācijā “Gada labākā būve Latvijā 2014” saņēmu trešo vietu. Konkursā to apsteidza pirmās vietas ieguvēja Latvijas Nacionālā bibliotēka, aiz sevis atstājot vēl vienu Mārupes novada būvi - būvkompanijas “Merks” celto ugunsdzēsības depo starptautiskajā lidostā “Rīga”. Dienas centra projekta autors ir “Lejnieku Projektēšanas birojs”, arhitekti Mikus Lejnieks un Laura Pelše.
- *Mārupes ūdenstornis* - Mārupītes gatvē pie Beržu ielas apskatāms viens no Mārupes redzamākajiem simboliem, kas bieži vien palīdz arī orientēties apvidū. Mārupes ūdenstornis nodots ekspluatācijā 2002. gada 22.novembrī. Tā tilpums ir 500 m³, torņa kompleksā

ietilpst arī ūdens atdzelžošanas stacijas Mārupē un Tīrainē, kā arī maģistrālie ūdensvada tīkli 3876 m garumā.

- *Jaunmārupes ūdenstornis* - No Loka ceļa un Ozolu ielas ir labi redzama Jaunmārupes vertikālā dominante. Pļavā pie ūdenstornņa tiek svinēti novada svētki, Līgo svētki, bērnu svētki un organizēta starta vieta sporta sacensībām.
- *Konrādu skvērs ar pulksteni* - Mārupes pirmais publiskais skvērs atklāts 2012.gada septembrī. Šeit ierīkoti bruģēti celiņi, kas sasaucas ar jau iepriekš nobruģēto Konrāda ielu. Iedzīvotāju ērtībām gar celiņiem izvietoti soli un galdiņi, atkritumu tvertnes, kā arī ierīkots rotaļlaukums bērniem. Skvērs ir apgaismots, lai to varētu apmeklēt arī diennakts tumšajā laikā. Pieejams bezmaksas publiskais bezvadu internets (WiFi). 2015.gada 8.augustā, atzīmējot Mārupes novada 90 gadadienu skvērā kā simboliska tikšanās vieta iedzīvotājiem un viesiem, atklāts Mārupes novada uzņēmēju biedrības dāvināts pulkstenis. Tas ļauj ielūkoties novada vēsturē - uz pulksteņa pamatnes šķautnēm atrodami fakti par novada vēsturi.
- *Mārupes novada Dome un kultūras nams* - Mārupes Kultūras nama un novada Domes ēka ir vēsturiska – tās pamatakmens likts 1936.gada septembrī ar mācītāja svētību. Tā celta kā Aizsargu nams par aizsargu organizācijas līdzekļiem uz pagasta vecākā Jāņa Rozenberga un viņa sievas Minnas Rozenbergas – pagasta aizsardžu priekšnieces dāvētā zemes gabala. Ēka iesvētīta 1942.gada 8. martā kā Mārupes pagastnams. Mūsdienās tā būtiski paplašināta ar divstāvu piebūvi pašvaldības vajadzībām, būvvaldes un citu speciālistu darba telpām. Pie ēkas iekārtota ainaviska atpūtas vieta, ar dekoratīvu dīķīti, strūklaku, apstādījumiem un soliņiem. Ēkas apkārtnē attīstījies dažādu pakalpojumu piedāvājums.
- *Mārupes vidusskolas ēka un muzejs* - ēka var lepoties ar senu vēsturi, kas izskaidro arī vairāku Mārupes novada dižkoku atrašanos tieši tās apkārtnē. Skolā jaunajā celtnē pilnībā iebūvēta 1824.gadā klasicisma stilā celtā Rautenfeldu muižas medību pils - Vecā Bierīņu (Lindenrū) muiža. Visapkārt medību pilij sākotnēji pletās bieži priežu meži un kūdras purvi. Mūsdienās no muižas saglabājušies vienas muižas pamati un stāvs, kas apšūts ar koka dēļiem un izolējošām plastmasas plātnēm. Šī ēkas daļa šobrīd apskatāma Mārupes vidusskolas kompleksa apbūvē. Vidusskolā 2011./2012.mācību gadā atklāta piemiņas istaba (vēstures ekspozīcija), kas iekārtota hronoloģiski no 20.gadsimta sākuma līdz mūsdienām. Muzeja pamatfondu veido ilggadējās skolas direktores Almas Liepas atstātās darba gadu liecības un skolotājas Martas Līcītes sakārtotie albumi – materiāli par pagājušā gadsimta 60., 70. un 80. gadu pionieru pulciņu ikdienu. Materiāli ļauj atsaukt atmiņā šo laiku un atrast ziņas par skolēniem, klasēm, klasesbiedriem un skolas dzīvi kopumā. Muzejs var arī lepoties ar

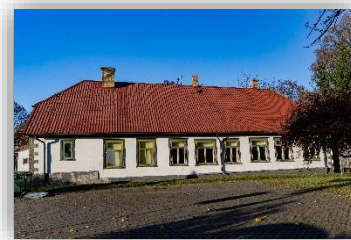

Latvijas brīvvalsts laikā – 20. un 30. gados – izdoto mācību grāmatu klāstu un metodisko literatūru. Ir daudz fotomateriālu, kas prasa sistematizāciju un izpēti.¹⁴

Kultūrvēstures objekti:

- *Švarcekmuiža ar parku* - Mārupes novada vecākā ēka celta 1826.gadā kā muižnieka Švarca Pierīgas vasaras mīne un tikusi izmantota medību un atpūtas mērķiem. Šīs Vietas agrākais nosaukums ir Mazcena. Pārdodot ēku to novēlēts izmantot izglītības mērķiem. 1910.-1971.gadam muižā atradās Mazcenas pamatskola, bet vēlāk iekārtota bibliotēka. 2. Pasaules kara laikā muiža kalpojusi kā hospitālis.

Saimniecības ēkas no muižas apbūves nav vairs saglabājušās, tikai varenas egles un dīķītis, kā liecina par muižas dārzu. No sākotnējā interjera ir saglabājušās kāpnes uz otro stāvu. Šobrīd ēkā darbojas Mārupes pašvaldības dienas centrs bērniem un jauniešiem „Švarcenieki”.

- *Lapiņmuiža (Katrīnmuiža)* - Mārupītes gatves galā 1829. gadā tika uzcelta Katrīnmuižas ēka. Pēc nostāstiem zināms, ka 1870. gadā muižu nopircis Mārtiņš Lapiņš, no kura uzvārda izveidojās otrs nosaukums – Lapiņmuiža. Cita versija stāsta, ka Mārtiņš Lapiņš bijis ļoti strādīgs, labs saimnieks, pazīstams kā krietns zirgkopis, tāpēc muižnieks, kuram bērnu nav bijis, viņam novēlējis Katrīnmuižu. Ap

Lapiņmuižas ēku reiz atradies varenām eglēm apjots parks ar skaistu dārzu. Kolhoza laikā Lapiņmuižā notikušas pat lepnas saiešanas ar ciema dziedātāju un kolhoza priekšnieku piedalīšanos. Tagad Lapiņmuiža ir privātīpašums. Uz muižu senāk veda plaša gatve – tagadējā Mārupītes gatve. Diemžēl 2012. gadā muižas ēka nodega, bet vietas senatnīgums ir saglabājies.

Piemiņas vietas:

- *Baltais krusts* - Skultes mežā, vietā, kur 1941.gadā nogalināti 11 komunistiskā terora upuri uzstādīta piemiņas zīme Baltais krusts. Vācu laikā viņi pārapbedīti Babītes kapos. Padomju laikā to nedrīkstēja pieminēt. Nodibinoties Latvijas brīvvalstij čekas upuri pārapbedīti Mežaparka kapos pie Baltajiem krustiņiem, bet piemiņas vietā uzcelts Baltais krusts. Tas atjaunots 2013.gadā pēc Mārupes vidusskolas direktora Jāņa Lagzdkalna mudinājuma, ar zemessardzes bataljona vīru spēkiem.

¹⁴Būmani I. “Mārupes novads Māras zīmē. Dzimtas laikmetu maltuvē”, Mārupes novada pašvaldība, 2015. 326.lpp.

- *Pieminekļi pirmās neatkarīgās LR karavīriem* –Pirmais piemineklis atklāts ceļa malā starp golfa klubu “Viesturi” un Božu ūdenskrātuvi 2013.gada 10.septembrī. 2014. gada novembrī Latvijas patriotu nedēļā, godinot Latvijas karavīrus, mežā pie Dzilnupītes, uz Mārupes un Babītes novadu robežas, vēl vienā no Pirmā pasaules kara kauju vietām tika atklāts otrais piemineklis latviešu karavīriem. Abu pieminekļu idejiskais autors un finansētājs ir Visvaldis Dumpis, tos veidojis tēlnieks Ivars Feldbergs. Piemiņas vietu saimnieks Visvaldis Dumpis vēlētos, lai šeit ne tikai 14. jūnijā un 25. martā, bet arī 10. jūlijā, valsts aizsardzības spēku dibināšanas gadskārtā un citos latviešiem svarīgos vēstures notikumos pulcējas cilvēki.
- *Piemiņas akmens Tīrainē* - Vecās Jelgavas šosejas malā pretī Tīrainei saglabājusies Otrā pasaules kara kauju zīme.
- *Piemiņas ansamblis totalitāro režīmu upuriem* - Pie Mārupes kapiem izveidotās piemiņas vietas autors ir mākslinieks Arvis Sprogis. Tā atklāta un iesvētīta 2007.gada 2.decembrī. “Paaudžu paaudzēs atmiņas dzīvos...” – vēsta uzraksts piemiņas vietā. Tās nosaukums atgādina, ka mūsu zeme un šeit dzīvojošās tautas cietušas no dažādu lielvalstu okupācijas garu gadu garumā. Šī atceres vieta tika iecerēta kā cieņas apliecinājums gan bez vainas cietušiem kā tālos moku ceļos vai no morāliem pazemojumiem pašiem savā dzimtenē, tā mūžu nodzīvojušiem svešā zemē bez dzimtās zemes smilts un saknēm, gan cīnītājiem par Latvijas neatkarību visos laikmetu griežos – līdz pat 1991.gada notikumiem. Šajā atceres vietā jau tradicionāli mārupieši pulcējas 1941. gada 14. jūnija, 1949.gada 25. marta piemiņas svētkos, Lāčplēšu dienā 11. novembrī un valsts svētkos 18. novembrī.
- *Brāļu kapi* - Vecās Jelgavas šosejas malā pretī Tīrainei atrodas Otrā pasaules kara piemiņas vieta.

- *Mazcenu kapi ar zvana torni* – Mazcenu kapos blakus kapličiai jaunā zvana tornī apskatāms 1927.gadā lietais zvans.

Kopumā, nepieciešams veikt izpēti par Mārupes novada vēsturi, kas palīdzētu veidot stāstus un leģendas, kas ir nozīmīga daļa no vietas identitātes veidošanas un viesus piesaistes. Fakti no tuvākas un tālākas pagātnes, atgādinājumi par kariem, katastrofām, spokiem, holokaustu, senām kapsētām un tamlīdzīgi arī var kļūt par tūrisma attīstību veicinošu faktoru. Tik pat labi tās varbūt arī norādes par filmām, kas uzņemtas Pierīgā, vai pazīstamu rakstnieku darbos ietvertās vietas, pat norādes uz dzimtas kokiem un, neapšaubāmi, vietējām dabas un arhitektūras pērlēm.

7 Aviācijas Tūrisma objekti:

- *Militārā lidmašīna IL-28* - Skultes ciemā saglabājies reta tipa piemineklis – padomju laika reaktīvais bumbvedējs (IL-28), kas varējis nest arī spārnotās raķetes. Lidmašīna uz trīs betona postamentiem novietota sešdesmitajos gados, 2010.gadā tie atjaunoti par ciema iedzīvotāju līdzekļiem. Uz bumvedēja IL-28 bāzes Skultes ciemā īsā laikā varēja sagatavot 1. klases lidotājus, kuri pēc tam varēja lidot ar citām lidmašīnām. Bumvedējs IL-28, saukts arī par Skultes lidmašīnu, tagad ir iekļauts asociācijas “Lauku ceļotājs” izdotajā Latvijas “Militārā mantojuma kartē”.
- *Aviācijas tehnikas muzejs* - Muzejs veidojies 40 gadu laikā. Tas oficiāli eksistē kopš 1997.gada, bet Tā pirmsākumi meklējami 1965.gadā, kad dibināts F.Candera Jauno Lidotāju klubs. Šeit aplūkojama viena no lielākajām bijušās Padomju savienības aviācijas tehnikas kolekcijām Eiropā - 47 eksponāti, tai skaitā sākot no Mig-21US un beidzot ar šogad kolekciju papildinājušo, lidmašīna “Tu-134-A”, kas uz Rīgu atlidoja pati. Starp tiem arī helikopteri Mi-24A - smagākais, ātrākais un efektīvākais kaujas helikopters pasaulē. Muzejā iespējams aplūkot arī helikopteru un Mi-6, pasažieru lidmašīnas An-24B salons un pilotu kabīne, kā arī daudzi citi unikāli aviācijas eksponāti.
- *Starptautiskā lidosta “Rīga” un skrejceļš* – 2014.gada oktobrī starptautiskā lidosta “Rīga” svinēja savu 40. jubileju. Lidostā "Rīga" tiek organizētas ekskursijas visiem interesentiem. - gan maziem, gan lieliem. Apmeklējot lidostu, jums būs iespēja iepazīties ar lidostas vēsturi, tās attīstību, aviosabiedrībām, maršrutiem un citu ar lidojumiem saistītu informāciju. Ekskursijas ilgums - 1 stunda. Starptautiskās lidostas “Rīga” lidlauka skrejceļš. Mārupes novadā no Skultes ciema puses iespējams baudīt lielisku skatu. Lidostas skrejceļa garums ir 3200m, un platums 45m. 2014. gada 12. jūnijā uz starptautiskās lidostas “Rīga” skrejceļa nosēdās pasaulē lielākā lidmašīna An-225 Mrija - kravas gaisa kuģis, kas ražots PSRS pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados. Ar to tika transportēts Latvijas karavīru ekipējums uz Eiropas Savienības militārās operācijas rajonu Centrālāfrikas Republikā.
- *Novadpētniecības ekspozīcija Skultes sākumskolā* - Skultes sākumskolā izveidota neliela ekspozīcija ar interesantiem un autentiskiem eksponātiem par Skultes ciemā apskatāmo reaktīvo bumbvedēju IL-28 un ciema kā arī vēsturiskajiem notikumiem ciemā. Novadpētnieks un Novadpētniecības pulciņa “Jaunie novadpētnieki”

vadītājs Valdis Čeičs apkopojis vēsturisko materiālu par Skultes ciemu, kurā padomju laikā atradās Baltijas flotes jūras gaisa karaspēku garnizons un ciematā dzīvoja padomju virsnieki. 1970.–80.gados Skultes ciemats bija atzīmēts visu jūras lielvalstu ģenerālštābu kartēs.

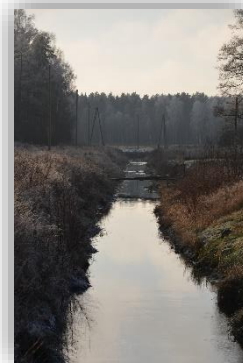
Dabas objekti:

- *Natura 2000 teritorija – dabas liegums Cenas tīrelis* - Cenas tīrelis ir īpaši aizsargājama teritorija – dabas liegums, kurā sastopamas 50 Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas. Dabas objektu tuvāk iespējams iepazīt dodoties pastaigā pa tīreļa 5km garu laipu taku, kas sniedz iespēju apskatīt purva teritoriju ar tā dažādo floru un faunu. Taka izbūvēta tīreļa daļā, kas atrodas Mārupes novada kaimiņu administratīvajā teritorijā - Babītes novadā.
- *Medema purvs un mežs* - Pašreiz kūdras ieguve Medema purvā vairs nenotiek un daļa purva ir izstrādāta. Lielākā augu daudzveidība ir konstatēta Medema purva relatīvi mazskartajās daļās, kur saglabājušies augstiem un pārejas purviem raksturīgie elementi. Medema purvā un pieguļošajos mežu masīvos ir novērojama bagātīga lielo zīdītāju fauna. Teritorijas apsekojumos konstatēti staltbrīeži, aļņi, stirnas, lapsas, zaķi, bebri, sīko zīdītājdzīvnieku pēdas. Apkaimē novērojama arī ļoti bagātīga putnu fauna kopā konstatējot vairāk kā 100 putnu sugu. Nākotnē, atbilstoši Mārupes novada teritorijas plānojumam, Medema purva teritorijā tiek plānots attīstīt rekreācijas teritoriju novada iedzīvotājiem un viesiem. No Medema purva iztek Mārupīte. Tā sākas starp Tīraini un Stūnīšiem jeb Gaismām, satekot vairākiem meliorācijas grāvjiem un purva ezeriņiem. Gar Medema purva nomali atrodas bijušā kūdras dzelzceļa trase. Sliedes šeit vairs nav atrodamas, tāpēc maršruts ir diezgan labi piemērots riteņbraukšanai. Šeit var izbaudīt Medema purva krāšņumu.
- *Mazupīte Mārupīte* - upītes garums ir 11km, baseina platība 35,4km². Mārupīte ir Daugavas kreisā krasta pieteka un pieder Daugavas upju baseinam. Upīte sākas Medema purvā, starp Tīraini un Stūnīšiem jeb Gaismām satekot vairākiem meliorācijas grāvjiem un purva ezeriņiem. Upīte Mārupes novadā tek 6km tālāk turpinot savu ceļu Rīgas pilsētā. Mārupītes teritorijas izpētē tās krastos atklāti ir divi Eiropas nozīmes aizsargājami biotopi – melnalkšņu staignājs un mēreni mitras pļavas. Līdz 20.gs. Mārupīte saukta par Māras dzirnavu grāvi. Uz upītes līdz pat 1924.gadam atradās vienas no senākajām Rīgas dzirnavām — Māras dzirnavas, zināmas no Rutku Tēva romāna "Trīs vella kalpi". Mārupītekalpojusi par iedvesmas avotu arī izcilajam latviešu ainavistam Vilhelmam Purvītīm, kurš tās krastus gleznojis vairākos savas dzīves posmos darbos „Marijas dzirnavu grāvis pie Rīgas”, „Pēc lietus”, „Vēlā vakarā”, „Pie Māras dīķa” u.c.

- *Mazupīte Neriņa* - upītes garums 18km, baseina platība 115,2km², vēsturiskais nosaukums – Bebru upīte. Neriņa iztek no Medemu purva R daļas, turpinot tecējumu galvenokārt ZR virzienā cauri Jaunmārupei un Skultei. Babītes novada robežās, kopā ar Dzilnupi, Neriņa saplūst Dzilnupes polderī, kas saistīts ar Babītes ezeru. 1958.gadā, rekonstruējot polderi, Neriņas lejtece novirzīta aptuveni 1km uz rietumiem līdz bijušajai Dzilnupes ietekai ezerā. Neriņa Mārupes novada teritorijā visā garumā ir regulēta, bet tās krastos ir atjaunojies aizaugums. Lejpus Jaunmārupes tās krasti veido zaļo zonu, kas saplūst ar blakus esošajām mežu teritorijām. Interesantākā vieta veidojas lejpus Skultes ciemata, kur saglabājušās upes agrākie meandri. Upīti trīs reizes šķērso autoceļš A5.
- *Mazupīte Dzilnupe* - upītes garums ir 13 km (regulētais garums 8,9km), baseina platība 51 km², vēsturiskais nosaukums – Mācītāja mājas upīte. Dzilnupe Sākas Cenu tīreļa Z daļā, daļēji meliorējot purva teritoriju. Upīte šķērso Mārupes novada teritoriju R-Z virzienā jau kā regulēts grāvis un ietek Babītes ezerā. Tās vidējais gada ūdens līmenis nepārsniedz Babītes ezera rādītājus. Pēc Babītes polderu izbūves, Dzilnupe apvadīta gar poldera dambi un ieplūst Neriņā, kas, savukārt, poldera apvedkanālā. Lejasgalā 2,5km garā posmā upes līmeņi atkarīgi no līmeņa svārstībām Babītes ezerā. Laikā no 1958.gada līdz 1970.gadam Dzilnupe vairākas reizes regulēta pa atsevišķiem posmiem, kā rezultātā tā vairāk līdzinās meliorācijas grāvim nekā dabīgai gultnei. Upei nav izteiktas ielejas, kā arī plašas palienes. Tikai mežu teritorijā tās krastos atjaunojies aizaugums.
- *Zālīšu dižbērzs* – apkārtmērs 3.35m, mērījuma augstums 1,3m. Atrašanās vieta: 40m uz Z no mājām “Zālīši”, Bebru ielā 24 – ielas D malā, Mārupē.
- *Dižozoli pie Mārupes vidusskolas*
 - Parastais ozols – apkārtmērs 5,24m, mērījuma augstums 1,3m. Atrašanās vieta: Kantora ielā 101 pie trotuāra, 90m uz R no autobusu pieturas pie Mārupes vidusskolas.
 - Parastais ozols – apkārtmērs 4,48m, mērījuma augstums 1,3m. Atrašanās vieta: 90m uz ZR no Kantora ielas 97, Mārupes vidusskolas parkā, Rietumu ozols no 3 dižozolu rindas.
 - Parastais ozols – apkārtmērs 4.98m, mērījumu augstums 1,3m. Atrašanās vieta: 90m uz Z no Kantora iela 97, Mārupes vidusskolas stadiona R malā, vidējais ozols no 3 dižozolu rindas.
 - Parastais ozols – apkārtmērs 5,21m, mērījuma augstums 1,3m. Atrašanās vieta: 130m uz ZZA no Kantora ielas 97, Mārupes vidusskolas stadiona A malā. Austrumu ozols no 3 dižozolu rindas.

- *Jaunmārupes dabas parks ar ūdenskrātuvi "Pavasari"* - Jaunmārupē pie Pavasaru diķa 2000.gadā izveidota vietējas nozīmes aizsargājama teritorija - Jaunmārupes dabas parks. Starp parku un blakus esošo ūdenskrātuvi "Pavasari" ved izgaismota promenāde ar soliņiem, pie ūdenskrātuves labiekārtota pludmale. Parkā dabiski izveidojies taku tīkls, bet parka centrā ir laukums, kur senākos laikos notikušas zaļumballes. Parkā saglabājusies arī aleja, kas reiz vedusi uz netālu esošo Švarcekmuīžu.
- *Ūdenskrātuve "Ūdensrozes" ar strūklaku;* Ūdenskrātuve atrodas pie Jaunmārupē esošās pašvaldības sabiedriskās ēkas, kuras 3.stāvā izvietojusies arī Mazcenas bibliotēka. Šeit iespējams baudīt labiekārtoto apkārtējās vides ainavu – ūdenskrātuves "Ūdensrozes" malā izveidotas pastaigu vietas, bet tās centrā gada siltajā laikā tiek uzstādīta krāsaini izgaismota strūklaka.

AKTĪVĀ ATPŪTA MĀRUPES NOVADĀ

Novadā ir attīstījies plašs un daudzveidīgs aktīvās atpūtas piedāvājums, ļaujot veidot aktīvās atpūtas produktus un piedāvāt novada viesiem aktīvo tūrismu (*karte pielikumā Nr.3*). Daļa no aktīvās atpūtas objektiem turklāt ir unikāli ne tikai reģionā, bet pat Latvijas mērogā.

Zirgu izjādes:

- *Atpūtas vieta un zirgu stallis "Zirgzandaļes"* –Tikai 14 km no Rīgas centra skatienam paveras pilnīga lauku ainava. Skaisti, labi kopti, paklausīgi zirgi, skaista daba, īpaši sagatavoti instruktori, kuri orientējas ne tikai zirga, bet arī cilvēka psiholoģijā, turklāt var komunicēt vairākās valodās. Tā kā stallis atrodas meža malā, tad izjādes lielākoties notiek pa mežu. Zirga mugurā var vērot stirnas, lapsas, pat aļņus tuvējā purvā, klausīties dzērvju klagas vai aizjājot uz lidostas pusi, vērot kā paceļas lidmašīnas. Vasaras piedāvājumā romantiskas izjādes ar zirgu peldināšanu vai pieguļā jāšanu siltā naktī mēnessgaismā. Ziemā paralēli izjādēm sniegainā laikā tiek piedāvāta vizināšanās Ulmaņlaika kamanās ar zvirgulišiem (vizināšanos šādās autentiskās kamanās Pierīgā nepiedāvā. Kamanās kopumā piedāvā tikai dažos objektos). Sala laikā - slidošana dizainiski skaistā atmosfērā, tumsā- mēnessgaismā, ugunskura vieta piknikam, kurā ciemos ierodas raibais rūķis, ponijs ZibenisZibo, eglītes dekorēšanas meistarklases mežā, pārgājieni pa meža un purva takām līdz citplanētiešu ezeriņam un

pēršanās īstā slapjajā pirtī. Korporatīvajiem pasākumiem vai plašam draugu lokam svarīgi, ka vienlaicīgi var izjāt 11 cilvēki - parasti nekur tik daudz zirgus vienlaicīgi nepiedāvā. Iespējami arī individuāli treniņi laukumā. Klientiem tiek piedāvāts speciālais jātnieku ekipējums- ķiveres, vestes, kragas, ja nepieciešams, arī ūdensizturīgs vai silts apģērbs ziemā. Kāziniekiem, presei, reklāmām un citām sabiedriskām aktivitātēm iespējamas filmēšanās vai

fotosesijas ar zirgiem. Pie staļļa ierīkota atpūtas vieta kur sauļoties, peldēties, pasēdēt pie ugunskura vai šūpuļtīklos, svinēt svētkus, korporatīvos pasākumus vai pat sarīkot kāzas. Ja tie nav lieli svētki, tad tā var būt dienas atpūta visai ģimenei, jo, kamēr vieni jā, citi var maksšķerēt, doties ogot vai sēņot, uz grila uzcept desiņas vai lielajā raganas katlā uzvārīt zupu. Staļļa saimniece ir ar komunikāciju zinātnes grādu un psihologa

izglītību, stallī tiek rīkoti līderisma menedžmenta kursi, kur cilvēks sadarbībā ar zirgu attīsta savas līdera spējas un atbrīvojas no dažādām fobijām. Zirgu stallis "Zirgzandales" piedāvā iegādāties dāvanu kartes, kurām apliecinājumam par izjādi pievieno arī skaistu un praktisku iesaiņojumu - oriģinālu ulmaņlaika pakavu naglu, ar kuru piestiprināts pakavs nes laimi, un mazu pakaviņu, kuru nesāt kabatā, lai nelaimītes

atvairītu. Iespēja uzdāvināt trīskāršu prieku.

- *Zirgu stallis "Lielceri"* – Piedāvā zirgu jāšanas treniņus profesionāliem jātniekiem, kā arī iespēju nomāt stallī vietu privātiem zirgiem. Lielceros šobrīd darbojas 3 konkūra treneri, Mairis Penelis, Andis Vārna un Aigars Bregže un 1 iejādes trenere, Airisa Penele. Treneri piedāvāt palīdzēt zirgam un viņa jātniekam rast vispiemērotāko treniņu metodi. Treniņi notiek tikai ar personīgajiem zirgiem. Lielceru staļļos trenējas daudzi talantīgi sportisti - Latvijas Republikas čempioni, Pasaules kausa posma uzvarētāji, labākie juniori Latvijā.
- *Zirgu stallis "Cieceri"* – Šis ir zirgmīļu hobija stallis. Tiek organizētas izjādes apvidū, spēlētas ar zirgiem draudzīgas spēles vai vienkārši pavadīts laiks dabā. Staļļa zirgi visu gadu tiek laisti ganībās, kas ir 5 ha lielas. Stallī ir vieta 11 zirgiem. Pēc treniņiem iespējams ieiet dušā vai nopeldēties netālajā ezeriņā. Ezeriņa krastā atrodas nojumīte, volejbola laukums, kur iespējams sarīkot pikniku vai nosvinēt kādu pasākumu. Staļļa iemītniekiem iespējams noīrēt pirtiņu un tai pieguļošo pasākumu zāli.

- *Zirgu stallis "Birzuļi"* - Piedāvā pajūga pakalpojumus pilsētas svētkos, gājienos, prezentācijās, dzimšanas dienās, kāzās, uzņēmumu pasākumos un citos svētkos vai sarīkojumos. Ziemā iespējami izbraucieni zirgu vienjūga vai divjūga kamanās turpat staļļa apkārtnē, tuvējos mežos un laukos vai klienta izvēlētā vietā. Staļļa speciālisti konsultē par pajūgu braukšanu, zirgu iebraukšanu un pareiza inventāra (rati, aizjūgs) izvēli un iegādi.
- *Tīraines staļli* - Tīraines staļļos iespējams apgūt jāšanas iemaņas vai turēt savu zirgu. Stallim ir aploki, ganības, treniņlaukums un manēža, lai nodarbības varētu notikt arī sliktos laika apstākļos. Dažādiem pasākumiem tiek piedāvāti rati, ragavas un zirgi. Veic arī klienta zirga apmācību, sagatavošanu sacensībām vai pārdošanai.
- *Zirgu stallis "Imakas"* –Imakas ir stallis Jaunmārupē, kur lauku miers, zirgu klātbūtne un jāšanas sporta kluba dibinātāji Aivars Šmits un Natālija Pavlova rūpējas, lai viņu viesi justos omulīgi neatkarīgi no tā vai viesis brauc uz Imakām trenīties jāšanu, ir pieredzējis sportists, kuram zirgu pasaule ir neatņemama dzīves sastāvdaļa, svētdienas jātnieks vai pilnīgs iesācējs, kas vēlas spert pirmos soļus zirga mugurā vai vienkārši baudīt zirgu klātbūtnes relaksējošo mieru. Šeit ikviens var uzkāpt zirgam mugurā vai atgūt dvēseles mieru un harmoniju vienkārši paskatoties uz zirgiem. Stallis darbojas visu gadu un gaida viesus jebkādos laika apstākļos.

Golfa laukums "Viesturi":

Mārupes novadā atrodas vecākais un pirmais 9bedrīšu laukums Latvijā. Tas ticis atvērts 1998.gadā. Golfa laukums saviem apmeklētājiem piedāvā pilnībā aprīkotu 25 hektāru lielu golfa laukumu ar 9 bedrītēm. Tas sastāv no dažādiem sarežģītības līmeņiem un bumbiņas izspēles taktikām, un būs vienlīdz interesants un aizraujošs gan pieredzējušiem golfa spēlētājiem, gan arī iesācējiem. Lai pilnībā apmierinātu savu esošo un topošo apmeklētāju vēlmes, ir izstrādāts ļoti plašs pakalpojumu klāsts. Viesturi viesmīlīgi sagaidīs visus apmeklētājus, kuri vēl pat nav aizrāvušies ar šo karalisko spēli, bet vēlas vienkārši labi pavadīt laiku pie dabas. Kluba telpās atrodas arī mājīgs restorāns, kura šefpavārs patīkami pārsteigs visus pēc aktīvas atpūtas nogurušos ciemiņus. Ja pēc aktīvi pavadītas dienas ir vēlšanās pēc kārtīgas relaksācijas, to var izbaudīt golfa kluba saunā. Nav aizmirsts arī par apmeklētāju jaunajām atvasītēm, kurām uzbūvēts speciāls

rotaļu laukums pie pašas kluba mājas. Pie klubas mājas ir izveidots speciāls petankas spēles laukums.

Viesturi ir arī lieliska vieta dažādu gan izglītojošu, gan izklaidējošu pasākumu rīkošanai plašās un ērtās kluba mājas telpās. Ja nepieciešama korporatīvā ballīte, seminārs, sporta spēles vai vienkārši jauka pasēdēšana plašākā draugu lokā, kluba māja ir īstā vieta šādu pasākumu organizēšanai. Kluba telpās atrodas biljarda galds un kāršu galds, kur viesi var labi pavadīt laiku. Klubs savās telpās var uzņemt līdz pat 150 personām.

Domājot par dažādām viesu piesaistes iespējām un sezonālās problēmu golfa laukums “Viesturi” ir izstrādājis arī ziemas piedāvājumu. Iekštelpās, kluba mājā iekārtota golfa studija, kur treneri apmāca golfa spēlētājus, izmantojot FlaitScope, uz kura var redzēt sitiena stiprumu, bumbuņas ātrumu un pielietoto spēku. Tiem, kuri nenodarbojas ar golfa spēli, iespējams izmantot saunu, pokera galdu un spēlēt biljardu. Tiek piedāvātas plašas telpas pasākumiem – Ziemassvētku svinībām, korporatīviem pasākumiem, privātām svinībām. Sniega laikā tiek veidota distanču slēpošanas trase un piedāvāta inventāra noma, kā arī pieejama virtuve, kurā ziemas laikā iespējams grillēt, atrodoties telpās. Vasaras sezonā šeit tiek rīkoti dažādi aktīvās atpūtas pasākumi, kā golfa turnīri un golfa dienas. Ir izveidojusies sadarbība ar citiem novada tūrisma objektiem.

Teniss:

- *ACB tenisa klubs* – tenisa halle ir būvēta no koka arkām un tajā ir divi tenisa laukumi ar ShöppSlide segumu, kas ir pirmais šāda veida tenisa laukuma segums Baltijā. Atklātie tenisa laukumi ir klāti ar specifisko Plexipave segumu. Trenažieru zālē 50m² platībā pieejami kvalitatīvie LifeFitness trenažieri visām muskuļu grupām. Specializētā tenisa veikalā pieejams viss tenisam nepieciešamais inventārs no pasaules vadošākā tenisa zīmola Wilson. Vienā ēkā ar tenisa klubu atrodas arī restorāns “32.augusts”.
- *Mārupes tenisa skola* – šeit ikvienam, neatkarīgi no vecuma un meistarības pakāpes, ir iespēja nodarboties ar tenisu. Pieejami 4 slēgtie un 6 vaļējie tenisa korti. Slēgtajos tenisa kortos nodarbības un treniņi notiek visu gadu, savukārt, vaļējos kortos ar māla tenisa segumu nodarbības, treniņi un turnīri norisinās no maija līdz septembrim. Tiek piedāvāts apgūt tenisa spēli (gan individuāli, gan grupās), spēlēt tenisu kopā ar draugiem vai izmantojot profesionālu treneru pakalpojumus, piedalīties bērnu, amatieru un profesionāļu turnīros. Mārupes tenisa skolā pieejamas fitnesa un

aerobikas zāles, kurās darbojas pieredzējuši treneri. Pieejama arī semināru zāle, sauna un džakuzi, veikals un stīgošana, solārijs, kā arī kafējnīca.

- *Tenisa klubs "SPARS"* - dibināts 2001.gadā. 2011.gadā visas iekšējās telpas tika pilnībā atjaunotas. Kluba teritorijā atrodas divi slēgti tenisa korti ar paklāja segumu un trīs āra grunts korti. Slēgtie korti ir pieejami visa gada garumā. Āra korti ir atvērti vasaras sezonas laikā - no aprīļa līdz oktobrim. Klubā strādā vairāki sertificēti treneri, kuri specializējas kā bērnu grupu nodarbībās, tā arī individuālās nodarbībās jebkura līmeņa un vecuma cilvēkiem. Klubā regulāri tiek organizēti turnīri kā bērniem, tā arī pieaugušiem, profesionālā un amatieru līmenī.

Sporta trases:

- *Mārupes BMX kluba aktīvās atpūtas parks* - izveidots ar vietējo mārupiešu, biedrības "Mārupes BMX klubs" iniciatīvu un Mārupes novada domes atbalstu. Aktīvās atpūtas parkā izbūvēta BMX trase ar 4 metru augstu starta kalnu un dažāda veida virzām, skrituļošanas laukums, kas ziemā tiek izmantots slidošanai un hokejam. Izveidoti arī basketbola un vingrošanas laukumi. Aktīvās atpūtas parkā ziemā darbojas slidotava. BMX trase piedāvā iespēju bērniem un jauniešiem aktīvi pavadīt laiku, pilnveidojot savas prasmes braukšanā ar velosipēdu pa BMX trasi. Šeit ir iespēja iznomāt velosipēdus un ķiveres.
- *Mārupes auto moto kluba "Bieriņi" mototrase "Vilciņi"* – moto klubs izveidots jau 1958.gadā. Motosporta klubam ir aizraujoša vēsture un tas ir licis pirmsākumus daudziem ievērojamiem sportistiem. Mūsdienās motosporta trasē iespējams gan trenēties, gan apmeklēt šī sporta veida sacensības.

- Sportaklubs "Motivācija" – sporta klubs pastāv kopš 2001.gada. Šeit pieejama trenažieru zāle, sporta nodarbības aerobikas zālē un baseins. Pieejams plašs piedāvājuma klāsts ūdenī, sākot ar ūdens aerobiku, ūdensaerobiku grūtniecēm, turpinot ar bērnu apmācību peldēšanā un ballītēm baseinā. Baseinu brīvajos laikos ir iespējams izīrēt. Sporta klubā pieejami masāžas pakalpojumi, kurus sniedz sertificēts masieris.

- Aktīvā atpūta uz/pie ūdens:

- Veikborda un atpūtas parks “*Mārupe Wake Park*” - piedāvā atpūtu visiem veikborda un laba laika pavadīšanas cienītājiem. Šis ir lielākais veikborda parks Latvijā ar divām - 150m un 220m garām braukšanas trasēm un ūdenī izvietotām konstrukcijām dažādiem sagatavotības līmeņiem un mājīgu kafejnīcu ar āra terasi. Iesācējiem, pieredzējušiem braucējiem vai profesionāļiem Mārupe Wake Park ir īstā vieta, lai lieliski pavadītu laiku. Šeit tiek piedāvāta arī pirtiņa. Ziemas laikā tiek organizēta ledus veikošana. Parkā notiek dažādi aktīvās atpūtas pasākumi kā “Masku balle” un “Pludmales daudzccīņu čempionāts”.

- Veikborda parks “*Wakeyou*” –viens no modernākajiem veikborda parkiem Latvijā. Unikāls ar savu atrašanos lidostas “Rīga” teritorijā, kas dod iespēju apvienot veikošanu ar lidmašīnu vērošanu.

- Atpūtas komplekss “*Bejas*” - Komplekss atrodas mākslīgi veidotas ūdenskrātuves krastā un sastāv no 20 dažādām piknika vietām ar galdiņiem, grilu, telšu vietām un iespēju nomāt pārvietojamo pirti, laivas un katamarānus. “Bejās” pieejamas arī 2 dažāda lieluma pirtis, volejbola un strītbola laukumi un 5 omulīgas kempinga mājiņas ar pasakainu skatu uz apkārtējo teritoriju. Galdiņu dažādība patīkami pārsteidz – sākot ar atpūtas vietām, kas piknika laikā priecēs ar saules stariem, līdz pat mājiņām ar jumtu un sienām, kas ļauj atpūsties paēnā pat dienā, kad sauli nomainījis viegls vasaras/pavasara/rudens lietus. Garlaicīgi nebūs arī zvejas mīļotājiem, jo ezerā mitinās līdakas, karūsas, asari, līņi un pat karpas.

- Atpūtas vieta “*Mārtiņu ezers*” –atpūtas vietā pie viesu nama “Jaunmārtiņi” iespējams makšķerēt, doties piknikā ezera apkārtnē, nūjot apkārtnes dabas takās. Pieejams izklaides un sporta inventārs - batuts, badmintons, basketbola laukums, bērnu stūrītis, šūpoles viesu nama apmeklētājiem.

7 Virvju parks “*Lūzumpunkts*”:

Piedzīvojumu organizācijas “Lūzumpunkts” veidotā virvju parka šķēršļi ir veicami tikai un vienīgi darbojoties grupā, tāpēc šeit iespējams organizēt sadarbības veicināšanas un komandas saliedēšanas pasākumus. Programmas dalībniekiem iepriekšēja pieredze nav nepieciešama. Vēlamais dalībnieku skaits: 8 līdz 60. Virvju uzdevumus tiek piedāvāts veikt dažādā augstumā.

- Augsto virvju uzdevumi ir jāveic līdz pat 11 metru augstumā. Cilvēki darbojas sev neierastā vidē, kurā atspoguļojas katra rakstura īpatnības un komunikācijas spējas saspringtās situācijās. Ja kāda dalībnieka iekšējās robežas saka, ka augstums nav

viņa vide, tad viņa palīdzība no zemes, atbalsts un iedrošināšana būs nozīmīga tiem grupas biedriem, kuri būs augšā.

- Zemie uzdevumi ar virvju elementiem ir izvietoti uz zemes vai nelielā augstumā - līdz 1,5m. Tiek dotas problēmsituācijas, kuras grupai jāatrisina. Pēc šo risinājumu meklējumiem un rezultātiem var spriest par grupas lomu sadali, sadarbību, komunikāciju un citiem svarīgiem aspektiem, kurus var pielīdzināt reālajai dzīvei un darba videi.

7 Mednieku centrs “Purnavu muiža”:

Mārupē atrodas Baltijā vienīgā slēgta tipa 100 metru šautuve, kurai ir moderns, mūsdienu prasībām atbilstošs aprīkojums. Šautuve atrodas turpat veikalā, speciāli izbūvētā pazemes līmenī, kur ir komfortabli apstākļi – ērti šaut gan stāvus, gan guļus, kā arī sēdus pozīcijā, ir lieliska skaņas izolācija un atbilstība visām drošības prasībām.

Ņemot vērā, ka šautuve atrodas tuvu mednieku inventāra veikalam, klientiem ir iespēja izmēģināt gan veikalā pieejamos vītņstobra un gludstobra ieročus, kā arī šaut ar sev piederošo ieroci. Šautuvē tiek piedāvāts izmantot gan elektroniskos mērķus, gan papīra mērķus. Šaušanas instruktors palīdzēs klientam gan piergulēt optisko tēmekli, gan piemeklēt ierocim piemērotākās patronas. Šeit tiek piedāvāts apgūt šaušanas prasmes arī medību simulatorā, kā arī medību kursi, kuru laikā iespējams iegūt mednieka apliecību.

7 Pašvaldības aktīvās atpūtas infrastruktūra:

- *Mārupes sporta komplekss* - Lielākais sporta komplekss Mārupes novadā, kas uzcelts 2012.gadā. Ēkā atrodas Mārupes lielākā sporta zāle 1300 m² platībā, cīņas zāle (122 m² ar spoguļu sienu), vingrošanas zāle (63 m² platībā), ģērbtuves, dušas un citas palīgtelpas.

- *Tīraines sporta komplekss* - 2008.gadā tika uzbūvēta Mārupes pamatskolas piebūve un mūsdienīgs sporta komplekss (1600 m²). Sporta kompleksā ietilpst sporta zāle – 689 m² (volejbola laukums 18x9 un divi mazie volejbola laukumi, basketbola laukums 15x28m, minifutbols), kā arī stadions ar mākslīgo segumu.

- *Gerberu ielas sporta laukums* - laukums izveidots 2003.gadā. 2015.gadā veikta laukuma rekonstrukcija to pilnībā modernizējot. Šeit izveidots basketbola laukums, kas ziemas periodā transformējams par slidotavu, kā arī uzstādīts viens no ievērības cienīgākajiem CrossFit vingrošanas iekārtu klāstiem un neliels Parkour laukums. Laukumā izbūvēts arī asfaltēts celiņš skrituļslidotājiem, uzstādīti āra galda tenisa galdi, soliņi, velo novietne. Sporta laukuma apmeklētāju ievērībai jāievēro kārtības noteikumi.

- *Skeitparks* - sporta laukums ar skrituļošanas rampām aktīvai atpūtai ar skrituļslidām, skrituļdēļiem un riteņiem izveidots 2008.gadā. Vēlāk laukuma aprīkojums papildināts ar dažādiem āra vingrošanas trenāžieriem, ielu basketbola laukumu un ielu vingrošanas rīkiem.
- *Jaunmārupes stadions* – plānota stadiona rekonstrukcija, kas to varētu padarīt par vietu ne tikai sporta aktivitātēm, bet arī sporta un izklaides pasākumiem;
- *Skultes stadions* – plānota stadiona rekonstrukcija, veidojot labiekārtotu aktīvās atpūtas zonu ap stadionu.

MĀRUPES NOVADA ĒDINĀŠANAS OBJEKTI UN NAKTSMĪTNES

Ēdināšanas pakalpojumi:

Novadā darbojas 15 dažādi ēdināšanas pakalpojumu sniedzēji, kā arī tiek organizēti vairāki sezonāli piedāvājumi (*karte pielikumā Nr.4*). Pozitīvi vērtējams tas, ka ēdināšanas uzņēmumi ir atšķirīgi un piedāvā dažādas kvalitātes un cenu līmeņa pakalpojumus. Liela daļa ēdināšanas iestāžu piedāvā ikdienas pusdienu piedāvājumus, kas cenu līmeņa ziņā ir izdevīgāki nekā ēdienu izvēle no ēdienkartes. Tas parāda, ka uzņēmumu starpā pastāv konkurence par klientiem un tiek domāts gan par ēdienu dažādību, gan vispārīgi sniegtā pakalpojuma kvalitāti. Pēc sarunām ar ēdināšanas uzņēmumu pārstāvjiem var secināt, ka katrai no tām ir savs klientu loks un attiecīgi, piemēram, Jaunmārupes kafejnīca “Laura”, kas ir salīdzinoši zema cenu līmeņa ēdināšanas iestāde ar zemas sarežģītības ēdieniem nav ieinteresēta mainīt sniegtā pakalpojuma tipu, jo tas konkrētajā vietā nebūs pieprasīts.

Šobrīd novadā ir pieejami sekojoši ēdināšanas pakalpojumu sniedzēji:

- 6 restorāni: Augstākais ēdināšanas pakalpojumu līmenis tiek piedāvāts novada restorānos “32.augusts”, ģimenes restorānā “Hercogs”, itāļu restorānā “Trattoria da Niko”. 3 restorāni atrodas novada naktsmītnēs - viesu namu kompleksa „Old Captain” restorāns, viesnīcas “SkyHigh” restorāns “Pilots’ Club” un viesnīcas “Māra” restorāns.
- 3 ēdināšanas iestādes lidostas “Rīga” publiskajā zonā lidostas atmosfēras baudīšanai: Mājas virtuves restorāns “LIDO”, Kafejnīca “Pascucci”, Restorāns “T.G.I. Friday's”.
- 5 kafejnīcas: Cenu līmeņa ziņā pieejamākās ēdināšanas iestādes, kas būtu lieliski piemērotas piemēram ekskursantu grupu (skolēnu) uzņemšanai šobrīd ir kafejnīcas “Krustakrogs”, “Mārupīte” un “Laura”. Vairākas kafejnīcas atrodas dažādos novada uzņēmumos vai iestādēs, kuras izmanto gan to apmeklētāji, gan viesi no malas - kafejnīca Mārupes tenisa skolā “Best Cafe”, kafejnīca sporta klubā „Motivācija”.
- 1 ātrās ēdināšanas iestāde: “Hesburger Mārupe”;
- 1 ēdināšanu piegādes uzņēmums: “Pusdienas mūsu draugiem”;
- 3 sezonālas ēdināšanas iestādes: Tūrisma objekti, kas specializējas citu – pārsvarā aktīvās atpūtas pakalpojumu sniegšanā un aktīvās sezonas laikā arī cenšas papildināt savu pakalpojumu klāstu un viesu ērtībām piedāvāt uzkodas, dzērienus vai pat iespēju paēst pusdienas vai vakariņas. Šādi objekti ir golfa laukums “Viesturi”, kurā sezonas laikā darbojas restorāns, Mārupes veikborda parka “Marupe Wake Park” vasaras kafejnīca ar terasi un iespēja iegādāties kūkas un kafiju vasaras sezonā zirgu stallī un atpūtas vietā “Zirgzandales”.

Mārupes novada ēdināšanas iestādes			
Restorāni			
Nr.	Nosaukums	Pieejami pusdienu piedāvājumi	Piedāvājums
1.	Restorāns “32.augusts” 	Jā	Virtuvei nav noteiktas reģiona specializācijas, ēdienu piegāde tiek veikta no dažādām pasaules valstīm. Tas pats ir attiecināms uz vīna izvēli- tā pārklāj lielāko daļu vīna ražošanas reģionu pasaulē. 32.augusts ir arī vīna veikals, kurā vīnu izvēle ir daudzveidīga, ar īpašu uzsvāri uz šampaniešiem. Piedāvājumā ir arī konditorejas izstrādājumi ar firmas zīmi „Konditoreja by 32.Augusts” unvasaras sezonā- „Viss Jūsu piknika grozam”- svaigas gaļas, zivis, jūras veltes.
2.	Gimenes restorāns “Hercogs” 	Jā	Restorānā ir divas plašas zāles, kurās var pusdienot vai rīkot banketus līdz pat 100 viesiem. Restorāns piedāvā internacionālu virtuvi ar veselīgiem ēdieniem un plašu dzērienu karti ar labiem vīniem un kokteiļiem. Īpaši padomāts par mazajiem apmeklētājiem, kuriem izbūvēta plaša rotaļu istaba un izstrādāta bērnu ēdienkarte.
3.	Itāļu restorāns “TrattoriadaNiko” 	Jā	Piedāvā itāļu virtuvi (lazaņa, pastas, gaļas ēdieni, salāti, zivju ēdieni), pašceptu maizi, saldus ēdienus un uzkodas ar itāļu vīniem, kā arī lielisku ekspreso un kapučīno. Nodrošina banketu klāšanu mājās vai restorānā. Iespēja iegādāties Itālijas pārtikas produktus – olīvu eļļu, marinējumus, makaronus, vīnus.
4.	Viesnīcas “SkyHigh” restorāns “Pilots’ Club” 	Nē	Restorāns ar neparasto dizainu aviācijas stilā piedāvā plašu ēdienu izvēli pašām izsmalcinātākajām gaumēm, romantiskas vakariņas, kā arī plašu dzērienu sortimentu.
5.	Restorāns “Old Captain” 	Nē	Restorāns atrodas viesu māju ciemata “Vecais kapteinis” slēgta tipa teritorijā. Restorānu iespējams apmeklēt tā darba laikā vai arī pēc iepriekšējas norunas klientam ērtākajā laikā.

6.	Restorāns viesnīcā "Māra" 	Jā	Restorāns un bārs atrodas viesnīcas pirmajā stāvā. Restorānā Jūs varat baudīt gan brokastis (zviedru galds), gan biznesa pusdienas, gan vakariņas mājīgā gaisotnē. Piedāvājam izvēlēties ēdienus no ēdienkartes. Viesiem piedāvājam agrās brokastis pēc pieprasījuma. Bārā varat pasūtīt dažādus karstos vai atspirdzinošos dzērienus un uzkodas.
Ēdināšanas iestādes lidostas "Rīga" publiskajā zonā			
6.	Mājas virtuves restorāns "LIDO" 	Jā	Šeit tiek piedāvāti gan nacionāli ēdieni, kas gatavoti pēc senām latviešu receptēm, gan citu tautu ēdieni. Izvēlēto ēdienu meistarīgie LIDO pavāri pagatavo viesu acu priekšā. Ēdieni gatavoti no dabiskiem un veselīgiem produktiem, ko uzņēmumam piegādā Latvijas ražotāji.
7.	Restorāns "T.G.I. Friday's" 	Jā	T.G.I. Friday's piedāvā tradicionālos amerikāņu salātus, sendvičus, īpašos hamburgerus, steikus, Dienvidrietumu Amerikas ēdienus. Noteikti ir vērts nogaršot kādu no hamburgeriem, kas ir T.G.I. Friday's viens no firmas ēdieniem. Tāpat arī šeit pieejama plaša kokteiļu izvēle.
8.	Kafejnīca "Pascucci" 	Nē	Šī ir itāļu zīmola kafejnīca, kas priecē lidostas viesus ar gardiem ēdieniem un dzērieniem.
Kafejnīcas			
9.	Kafejnīca "Mārupīte" 	Jā	Kafejnīca pašā Mārupes centrā piedāvā ik dienas nobaudīt pusdienas, vai iegriezties vienkārši nobaudīt kādu dzērienu un konditorejas izstrādājumu.
10.	Kafejnīca "Laura" 	Jā	Kafejnīca piedāvā siltas pusdienas, kā arī galdu klāšanu dažādiem pasākumiem un svinībām.

11.	<p>Kafejnīca "Krustakrogs"</p> 	Jā	Krustakrogs piedāvā plašu ēdienu un dzērienu klāstu tai skaitā brokastu ēdienkarti un bērnu ēdienkarti, uzkodas, zupas, salātus, karstos ēdienus un veģetāros ēdienus. Piedāvājumā ietilpst arī kokteiļu un vīnu karte.
Kafejnīcas aktīvās atpūtas uzņēmumos			
12.	<p>Mārupes tenisa skolas kafejnīca "Best Cafe"</p> 	Jā	Mārupes tenisa skolā atrodas arī kafejnīca, kurā pirms vai pēc treniņiem iespējams nedaudz ieturēties vai nobaudīt sātīgas un gardas pusdienas vai vakariņas. Kafejnīca rīko arī izbraukuma banketus. Klāj galdussemināru kafijas pauzēm, firmu prezentāciju pasākumiem, maziem un lieliem banketiem, tematiskiem svētku pasākumiem, ģimenes viesībām u.c.
13.	<p>Kafejnīca sporta klubā „Motivācija”</p> 	Jā	Kafejnīca darba dienās piedāvā kompleksās pusdienas – otro un saldo ēdienu, kā arī plašu citu ēdienu un dzērienu klāstu. Svaigi, veselīgi un garšīgi. Sporta klubā "Motivācija" ir pieejama netikai kafejnīca, bet arī banketu zāles pakalpojumi, ar iespēju pasūtīt gan aukstos, gan siltos galdus līdz 50 cilvēkiem.
Sezonas ēdināšanas iestādes			
14.	<p>Restorāns golfa laukumā "Viesturi"</p> 	Nē	Golfa sezonas laikā mājīgā, ainaviskā vidē, golfa kluba ēka iespējams nesteidzīgi izgaršot šefpavāra gatavotus ēdienus un spirdzinošus dzērienus no bāra. Restorāns piedāvā arī baudīt glāzi laba vīna, klausoties putnu balsīs, dzenājot odus un vērojot golfa spēli.
15.	<p>Mārupes veikborda parka kafejnīca ar terasi</p> 	Nē	Veikborda parka kafejnīcā iespējams vienlaicīgi vērot veikborda treniņus vai paraugdemonstrējumus un baudīt dzērienu ar kādu uzkodu.

16.	Kūkas vasaras sezonā zirgu stallī "Zirgzandales" 	Nē	Zirgu stallis un atpūtas vieta "Zirgzandales" vasaras sezonās viesiem pēc izjādes vai laiskas atpūtas dabā piedāvā iedzert krūzīti kafijas vai tējas un nobaudīt kādu gardu mājās ceptas tortes gabaliņu.
Ātrās ēdināšanas uzņēmumi			
17.	Ātrās ēdināšanas restorāns "Hesburger Mārupe" 	Nē	Piedāvājumā iekļautas ātrās uzkodas, burgeri, tortiljas, salāti, deserti, saldējums un dažādi bezalkoholiskie karstie un aukstie dzērieni.
Ēdienu piegāde			
18.	"Pusdienas mūsu draugiem" 	Nē	Piedāvā iespēju maziem darba kolektīviem vai lieliem uzņēmumiem ikdienas saņemt gardus mājās ēdienus no Latvijā ražotiem produktiem. Var piedāvāt jau esošās ēdienkartes vai izstrādāt jaunas – speciāli atbilstošas klienta interesēm un vajadzībām.

Naktsmītnes:

Mārupes novadā pieejamas 12 dažāda tipa, līmeņa un izmēra naktsmītnes, turklāt 2016.gadā tiek plānots atvērt jaunu viesu namu "Alberta muiža". Apkopojot gultasvietu skaitu naktsmītnēs, kuras atvērtas visu gadu un pieejamas arī tad, ja viesis neizmanto citus papildus pakalpojumus (pirti, telpas svinībām vai darba pasākumiem) redzams, ka Mārupes novadā pastāvīgi pieejama 121 gultasvieta. Visas Mārupes novada naktsmītnes iedalāmas šādās kategorijās:

- 2 viesnīcas:
 - Starptautiska naktsmītņu tīkla, kura vārdu nes vairāk nekā 4000 viesnīcu visā pasaulē "Best Western" viesnīca "Māra" ar restorānu, telpām semināriem un pasākumiem;
 - Viesnīca "SkyHigh" starptautiskās lidostas "Rīga" teritorijā ar restorānu, tenisa laukumu, treniņu zāli, slēgto baseinu, telpām semināriem un pasākumiem;
- 7 viesunāmi: Viesunājumu komplekss "Old Captain", viesunāmi "Jaunmārtiņi", "Bruņinieku muiža", "Purmaliņas", "Peles", "Alberta muiža".
- 2 kempingi: kempings "Mūsu draugiem" un atpūtas komplekss "Bejas".
- 1 dzīvnieku viesnīca: "Rekša māja".

Mārupes novada naktsmītnes				
Viesnīcas				
Nr.	Nosaukums	Pieejams visu gadu	Gultasvietas	Papildus pakalpojumi
1.	<p>Viesnīca "Māra"</p> 	Jā	53 gultasvietas (24 numuri)	Restorāns, telpas svinībām un pasākumiem, sauna.
2.	<p>Viesnīca "SkyHigh"</p> 	Jā	32 gultasvietas (19 numuri)	Restorāns aviācijas stilā "Pilots' Club", sporta komplekss ar tenisa kortiem, saunu un treniņu zāli.
Viesu nami				
3.	<p>Viesu namu komplekss "Old Captain"</p> 	Jā	5 no teritorijā esošajām ēkām tiek iznomātas kā viesnīcas. Katrā mājā iespējams izmitināt 6 pieaugušos, bērniem pieejamas papildus gultas.	Restorāns, sauna, fitnesa centrs, galda teniss, grila aprīkojums.
4.	<p>Viesu nams "Jaunmārtiņi"</p> 	Jā	11 gultasvieta	Treileru un telšu vietas, kubls un grilmāja, izklaides un sporta inventārs, Mārtiņu ezers ar pludmali.
5.	<p>Viesu nams "Bruņinieku muiža" un mednieku pirts</p> 	Jā	40 gultasvietas	Krievu pirts, atpūta dabā pie dīķa un parka.

6.	<p>Viesu nams "Purmaliņas"</p> 	<p>Naktsmītne pieejama tikai kopā ar telpu nomu pasākumiem</p>	<p>13 gultasvietas</p>	<p>Pirts ar baseinu un kamīnzāli, dīķis, kurā var peldēt un makšķerēt, bērnu laukums, ugunsкура un telts vietas.</p>
7.	<p>Viesu nams "Peles"</p> 	<p>Naktsmītne pieejama tikai kopā ar telpu nomu pasākumiem</p>	<p>8 gultasvietas</p>	<p>Pirts</p>
8.	<p>Pirts "Mūsu Draugiem"</p> 	<p>Jā</p>	<p>Pirtī 3 istabas - 2,4,5. Ne vairāk kā 40 viesu iespējams uzņemt viesu namā un naktsmītnes izīrē tikai kopā ar pirtiņu. Teritorijā atrodas 1 namiņš ar 6 gultām (1 gulta un 2 divstāvu gultas), būs pirtiņa.</p>	<p>Teritorijā atrodas virvju parks, vietas treileriem un teltīm.</p>
9.	<p>Atpūtas komplekss "Alberta muiža"</p> 	<p>Jā (tikš atvērta 2016.gada pavasarī)</p>	<p>Viesu nams ar 27 gultasvietām, 2 pirtis ar 15 gultasvietām.</p>	<p>Pirts procedūras.</p>
Sezonālas naktsmītnes				
10.	<p>Kempings "Mūsu Draugiem"</p> 	<p>Nē</p>	<p>Kempingā pieejams pieslēgums treileriem un teltīm, kā arī pirts. Teritorijā atrodas virvju parks.</p>	<p>Kempinga priekšrocības ir klusā lauku daba un netālu esošais mežs, kas ļaus atpūsties un relaksēties pēc garajiem pārbraucieniem, tajā pašā laikā, piedāvājot arī aktīvas atpūtas iespējas.</p>
11.	<p>Atpūtas komplekss "Bejas"</p> 	<p>Nē</p>	<p>60 gultasvietas - kempinga mājiņās 35 gultasvietas, lielajā "Beju" pirtī 15, mazajā pirtī – 10.</p>	<p>Pludmale ar 20 atpūtas zonām – oriģināli veidotām, aprīkotām ar galdiņiem, nojumi un grilu. Pārvietojamās pirts, laivu un katamarānu noma, 2 dažāda lieluma pirtis ar volejbola un strītbola laukumiem.</p>
Naktsmītne dzīvniekiem				

12.	<p>Mazo dzīvnieku viesnīca "Rekša māja"</p> 	Jā	Nav noteikts maksimālais viesu skaits	Vetārsta pakalpojumi, dabas teritorija pastaigām.
-----	---	----	---	--

MĀRUPES NOVADA DAIĻAMATNIEKI, MĀJRAŽOTĀJI UN MĀKSLINIEKI

Novadā attīstījies plašs daiļamatnieku un mājražotāju piedāvājums (*karte Pielikumā Nr.5*). To skaits ir pastāvīgi mainīgs. Šīs jomas pārstāvji dalās daiļamatniekos un mājražotājos, kuriem šis ir pastāvīgs ienākumu avots un tajos, kuri ar to nodarbojas tikai hobija līmenī no pamatdarba brīvajā laikā. Tomēr laika gaitā pašvaldības apzināto novada daiļamatnieku un mājražotāju skaits tikai pieaug, jo tiek iepazīti arvien jauni meistari. Šobrīd novadā darbojas aptuveni 30 daiļamatnieku un 10 mājražotāju. Visu daiļamatnieku un mājražotāju sarakstu iespējams skatīt stratēģijas pielikumā Nr.1, sadaļā "Ražots Mārupē".

Daļa meistaru ir apstiprinājuši, ka novada tūrisma informācijas materiālos ir iespējams ievietot informāciju ne tikai par viņu izstrādājumiem, bet arī norādīt adresi, kurā meistars darbojas. Tas, attiecīgi, pieprasa būt gatavībā jebkurā laikā uzņemt viesus. Otrā daļa meistaru atzīst, ka viņu darba vieta ir pārāk maza vai nav attiecīgi labiekārtota viesu uzņemšanai, tādēļ viņi vēlētos, lai klienti iepriekš piezvana un ir iespēja vienoties par konkrētu tikšanās laiku. Visbeidzot, trešā kategorija meistaru atzīst, ka savu produkciju ir gatavi piedāvāt tikai novadā notiekošos tirdziņos, kā arī interneta vidē, ja tiem ir sava interneta lapa.

Tabulā zemāk iekļauti tie Mārupes novada daiļamatnieki un mājražotāji, kuri ir devuši atļauju pašvaldībai savos tūrisma materiālos publiskot viņu mājvietas vai darbnīcas adresi, tādējādi rēķinoties ar to, ka viesi pie viņiem var ierasties jebkurā laikā.

Daiļamatnieki, mājražotāji, mākslinieki, kurus iespējams apmeklēt to darbnīcās

Daiļamatnieki			
Nr.	Amatnieks	Produkcija	Apraksts
1.	<p>Uldis Stelps un Aelita Stelpe "Kalumi un Rotas"</p> 	<p>Metāla kalumi</p> 	<p>Stelpju ģimene ir īstena Mārupes novada daiļamatnieku ģimene. Tēvs Uldis izvēlējies īstu spēka vīru cienīgu amatu - metālkalējs. Strādājis dažādos amatos gan kā atslēdznieks, metinātājs, gan kā matrozis motorists. Līdz uzsākot dzīvi Mārupē kopā ar ģimeni pievērsies kalēja amatam. Šobrīd Uldis savām rokām izgatavo dažādus mājai un dārzam noderīgus kalumus sākot ar vismazāko nagliņu līdz pat grezniem</p>

	<p>“Kalumi un Rotas”</p> 	<p>Sudraba rotas</p> 	<p>kaltiem vārtiem. Katrā kalumā ir sava “metāla odziņa” - metāla mezgls, kāda lapiņa, kas tapis sviedros un sūrā darbā, bet ar mīlestību.</p> <p>Ulda kundze Aelita Stelpe ir beigusi Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolu metāla mākslinieciskajā apdarē, saņēmusi profesionālo izglītību dizaina menedžmentā. Rotkaļu amats tiek izkopts jau trešajā paaudzē. Rotkaļu amata aizsācējs dzimtā bijis vecmeistars Osvalds Auniņš - Aelitas tēvs. Amata turpinātāja trešajā paaudzē ir Aelitas jaunākā meita, kura vēl tikai mācās darināt rotas.</p>
3.	<p>Māris Sprancis SIA “Skava M”</p> 	<p>Metāla kalumi</p> 	<p>Uzņēmums nodarbojas ar māksliniecisko metālkalšanu, kā arī ar visāda veida metālapstrādes darbiem. Visi darbi tiek izgatavoti pēc individuāla pasūtījuma. Firmas īpašnieks un galvenais meistars ir Māris Sprancis, kurš viens no pirmajiem ieguvis kalēja meistara diplomu "Latvijas Amatniecības kamerā". Tiekizgatavoti metāla kalumi no nelieliem priekšmetiem kā svečturi, eņģes, pakaramie, karogturētāji, kamīnpiederumi un citas lietas līdz margām, restēm un vārtiem.</p>
4.	<p>Andris Lejnīeks SIA “Baltijas Pinumi”</p> 	<p>Pinumi, pītās mēbeles, šūpuļkrēsli, šūpulīši, grozi.</p> 	<p>Lejnīeku ģimenē jau trijās paaudzēs klūgu pinēja amats tiek izkopts un attīstīts. Amata aizsācējs ir viņa tēvs vecmeistars Jānis Lejnīeks, kurš aktīvi darbojas kopā ar Andri burvīgu klūgu pinumu darināšanā - sākot no pavisam maziņiem dekoratīviem groziņiem līdz pat pītām dārza mēbelē. Kā trešās Lejnīeku paaudzes pārstāvis ir Andra dēls, kurš ar apgūst amatu darbojoties kopā ar tēvu un vectēvu.</p>
5.	<p>Rasa Zāģere SIA “Lina Rati”</p> 	<p>Izstrādājumi no lina.</p> 	<p>“Lina rati” ir zīmols kvalitatīviem ekoproduktiem no lina, kas tapuši Mārupē. Lina izstrādājumos apvienots veclaičīgais ar mūsdienīgo. Čaklo roku komandā apvienojas profesionāli dizaineri, šūšanas tehnologi, ideju ģeneratori un vienkārši aktīvi cilvēki, kuri ne tikai novērtē vārdu “Latvijā ražots produkts”, bet arī veiksmīgi to pārstāv arī ārpus Latvijas. Galvenokārt, tiek darināta kvalitatīva gultas veļa un galdauti. Ir iespēja pasūtīt aizkarus, pludmales somas, lavandas maisiņus.</p>

<p>6.</p>	<p>Agijas Bisteres stikla rotu darbnīca</p> 	<p>Liesmā veidotu stikla pārļu rotas</p> 	<p>Stikla pārļu veidošanu liesmā māksliniece apguvusi pašmācības ceļā, izmantojot grāmatas, interneta resursus un ārvalstu mākslinieku instrukcijas. Tā visa pamatā ir bijusi vēlme veidot rotaslietas un to radīšanas procesu padarīt interesantāku un radošāku. Ar stikla pārļu veidošanu Agija aizraujas jau kopš 2007.gada. Agijas iemaņas tika papildinātas meistarības klasēs Lielbritānijā un Vācijā pie šī amata atzītākajiem meistariem. Piedalījies ir arī pieredzes apmaiņas programmās Itālijā, Čehijā un Vācijā, katru gadu apmeklējot stikla mākslinieku konferenci Lielbritānijā, kā arī ir piedalījies jau vairākās izstādēs te pat Latvijā.</p>
<p>7.</p>	<p>Audēja Edīte Začeste</p> 	<p>Mājas tekstila izstrādājumi – galdsegas, salvetes, galda celiņi, aizkari, pārvalki, kā arī šalles un lakati.</p> 	<p>Daudzi Edīti pazīst kā audēju Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja audēju mājā “Lejasboļi”. Tā pat arī vada Tautas Lietišķās mākslas studiju “Austra”. Kopš pabeidza Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolu, visu mūžu ir nodarbojusies ar aušanu. Edīte ir lieliska audēja un prot noaut visu, ko vien savā radošumā spēj iedomāties. Savus audumus cenšas izgatavot atbilstoši modes tendencēm.</p>
<p>8.</p>	<p>Marutas Raudes porcelāna darbnīca</p> 	<p>Apgleznots porcelāns – trauki, interjera elementi. Iespējams apskatīt un iegādāties darbus, veikt pasūtījumus.</p> 	<p>Maruta Raude ir Latvijas Mākslas akadēmijas absolvente, kura gadu gaitā piedalījies neskaitāmos starptautiskos mākslas simpozijos. Māksliniecei bijušas 14 personālizstādes, kā arī 11 grupu izstādes, viņas darbi minēti ārzemju mākslas grāmatās. Saņēmusi vairākas godalgas. Maruta Raude savā darbnīcā piedāvā nodarbības porcelāna apgleznošanā un veidošanā bērniem un pieaugušajiem - grupās un individuāli. Iespējami pasākumi un svinības grupām, klasēm, kolektīviem (līdz 30 cilvēkiem) ar porcelāna apgleznošanu, kā aktivitāti.</p>
<p>9.</p>	<p>Edīte Kikase SIA “Mūsu Plāns” Mans dekors</p> 	<p>Dažādi aksesuāri – filcējumi, tai skaitā maskas un rotas.</p> 	<p>Māksliniece ieguvusi izglītību tekstildizaina nozarē. 2011.gadā radās izdevība atvērt pašai savu rokdarbu veikaliņu, kurā Edīte piedāvāja citu autoru darbus. Notikumu iedvesmota, Edīte atsāka savu radošo darbību, izveidojot savu zīmolu “Mans dekors”. Viņa veido dažādus aksesuārus un dekorus gan lieliem, gan maziem. Darbiņu tapšanas procesā tiek izmantota filcēšanas tehnika, tiek darinātas košas maskas ar dzīvnieku motīviem, kā arī rotaļlietas bērniem - jautri zaķi. Tā pat arī Edīte neaizmirst par sievišķīgiem nieciņiem, kā pārļu kaklarotas apvilktas ar košiem filcējumiem, kas tās padara jo īpaši skaistas.</p>

10.	Rokdarbniece Ilze Majeniece	Pērļu rotas un tamborēti ziedi 	Ilze Majeniece izgatavo dažādu akmeņu un pērļu rotas, kā arī darina tamborētus un koka ziedus interjera dekoram.
11.	Daiļamatniece Žanete Rušeniece	Amatniecības izstrādājumi, mājas dekori. 	Pašražoti amatniecības izstrādājumi – koka dēliši, koka kastītes un kastes, glezniņas, māla podi, kā arī stikla un porcelāna trauki, kuri apgleznoti un apstrādāti dekupāžas tehnikā.
Mājražotāji			
12.	Ieva Sprīža Z/S “Liepsalas S” 	“Dabas gardumi ar odziņu” –izstrādājumi no saimniecībā audzētiem augļiem un ogām. 	Ieva Sprīža piedāvā dabas gardumus ar “odziņu” – našķus no svaigām ogām ar samazinātu cukura daudzumu. Zemnieku saimniecībā “Liepsalas S” augļi un ogas ir tikai papildnodarbošanās, jo galvenā nodarbe ir gaļas liellopu audzēšana. Ievas biznesa idejaparedz ogu un augļu salmiņu ražošanu no “visa, kas izaug dārzā”. Drīz vien viņa sāka darboties kā mājražotāja. Ieva plāno dubultot aveņu platības un patlaban tiek domāts par pārstrādes izveidi.
13.	Mārupes Desu darbnīca SIA “G.A.L.” 	Gaļas izstrādājumi. 	“Mārupes Desu darbnīca” produktus ražo ģimenes uzņēmums SIA “G.A.L.”. Gaļas produktu ražošana ir balstīta uz 20 gadu pieredzi un tradīcijām. Izstrādājumi pieejami gan uzņēmuma veikalā, gan Mārupes novada lielveikalā “RIMI”.

14.	SIA "Turaidas Pils"	Mājas kūpinājumi ar alkšņa malku 	Gaļas kūpinājumus iespējams iegādāties Mārupes novadā SIA "Turaidas Pils" veikalnīā Turaidas, Mārupē.
15.	Ineta Vilciņa SIA "WarasUla" 	Sīpolu marmelāde 	Ineta Vilciņa ir mājražotājs, kas darbojas zem zīmola SIA "Warasula". Saimniece pati svaigus sīpolus neēd, bet jau vairākus gadus gatavo sīpolu marmelādi, kas agrāk bijusi ļoti pieprasīta šaurā draugu lokā. Šobrīd no sarkanajiem sīpoliem, medus, cukura, sarkanvīna etiķa, olīveļļas un garšvielām ilgstošā procesā, mazās devās tapusi delikatese (marmelāde) tiek iepakota nelielās burciņās ar gaumīgu etiķeti un produkta noformējums atbilst gan garšai, gan cenai.
16.	Pusdienas mūsu draugiem SIA "Valdars" 	Mājās cepta graudu maize 	"Pusdienas mūsu draugiem" piedāvā dažādu veidu mājās ceptu maizi, kā sēklu maizi ar dzērvenēm, ar mājas kūpinājumiem un kaltētiem sīpoliem, sēklu maizi ar kaltētiem tomātiem un citus veidus.

Pagaidām Mārupes novadā aktīvi nedarbojas neviena atvērtā amatnieku darbnīca, kurā būtu iespējams pietiekt ekskursiju un pat, ja viesi neiegādātos neko no darinājumiem, par noteiktu samaksu iepazīties ar procesu un līdzdarboties. Tomēr, vairāki no iepriekš nosauktajiem daiļamatniekiem, mājražotājiem un māksliniekiem apstiprinājuši vēlmi attīstīt šādu piedāvājumu. Šādi meistari ir Ieva Sprīža, kas ražo produkciju "Gardumi ar odziņu", kalējs Uldis Stelpsun rotkale Aelita Stelpe, SIA "Baltijas pinumi" saimnieks, pinējs Andris Lejnīeks, kā arī māksliniece, porcelāna gleznotāja Maruta Raude.

Mārupes novadā darbojas pietiekoši liels skaits amatnieku, mājražotāju un mākslinieku, kuri ir ieinteresēti palielināt savas produkcijas pārdošanas apjomu. Daļa būtu ieinteresēti ne tikai pārdot ražojumus, bet piedāvāt viesiem iespēju iepazīties ar produktu tapšanas procesu un dot iespēju tajā līdzdarboties. Mārupes novadam daiļamatnieku, mājražotāju un mākslinieku piedāvājumu potenciāli ir iespējams izmantot viesu piesaistei un tūrisma veicināšanai.

Tūrisma likums attiecībā uz pašvaldību kompetenci tūrisma jomā nosaka to, ka pašvaldība veicina kultūrizglītojošo darbu tūrisma jomā un veselīga dzīvesveida popularizēšanu. Attiecīgi, iedzīvotāju un viesu informēšana par novada amatniekiem un mājražotājiem - prasmju, tradīciju un iemaņu pārzinātājiem atbilstu kultūrizglītojošam procesam, savukārt, nodrošinot informāciju par vietējiem pārtikas produktiem un sekmējot to pieejamību iedzīvotājiem, tiktu popularizēts veselīgs dzīvesveids.

Mārupes novada daiļamatnieku, mājražotāju un mākslinieku piedāvājuma popularizēšanu sekmētu šādas pašvaldības aktivitātes:

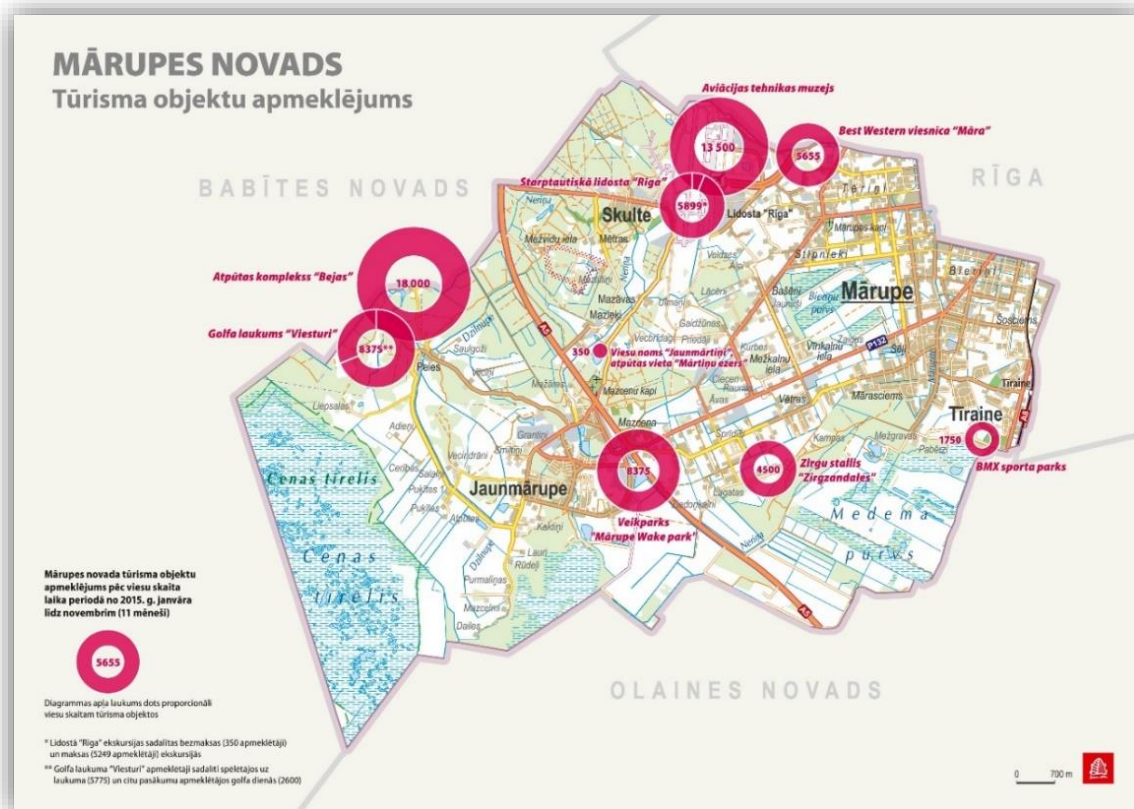
- Veicināt, lai novada iedzīvotāji un viesi iegādātos vietējos novada darinājumus gan ikdienas patēriņam (svaigi un dabīgi pārtikas produkti), gan dāvanām un suvenīriem:

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2016 - 2020

- Apkopot informāciju par novada produkcijas piedāvājumu “Ražots Mārupē” un nodrošināt tās pieejamību gan elektroniski (novada mājaslapa), gan drukātā veidā (katalogs ar “Ražots Mārupē” produkciju).
- Nodrošināt informācijas par novada darinājumiem pieejamību novada uzņēmējiem, veicinot to, lai uzņēmēji gatavojot prezentmateriālus, svētku dāvanas darbiniekiem, sadarbības partneriem un klientiem, kā arī citām vajadzībām izvēlētos novada ražojumus;
- Sagatavojot Mārupes novada pašvaldības prezentācijas priekšmetus tiek ties vismaz daļēji tos izvēlēties no vietējiem ražotājiem, arī šādi popularizējot novadu un tā meistarus;
- Sekmēt viesu piesaisti novada daiļamatnieku, mājražotāju un mākslinieku tirdzniecības vietām un darbnīcām:
 - Veidot tematiskus tūrisma maršrūtus, kuros iekļautas novada daiļamatnieku, mājražotāju, mākslinieku darbnīcas vai produkcijas tirdzniecības vietas.
 - Pārskatīt novadā izveidotos velomaršrūtus, virzot vismaz kādu no tiem gar šiem objektiem;
 - Sekmēt novada meistaruru iesaisti.
- Organizēt tematiskus pasākumus, kas popularizētu novada darinājumus:
 - Mākslas dienas, kuru laikā Mārupes novada mākslinieki izstādītu savu produkciju (izstādes, vides akcijas, u.c.) un/vai piedāvātu iespēju tikties viņu darbnīcās;
 - Tuvojoties dažādiem gadskārtu svētkiem organizēt novada daiļamatnieku, mājražotāju un mākslinieku tirdziņus.

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA OBJEKTU APMEKLĒJUMA STATISTIKA

(Tabulu lielākā izmērā skatīt Pielikumā Nr.6)

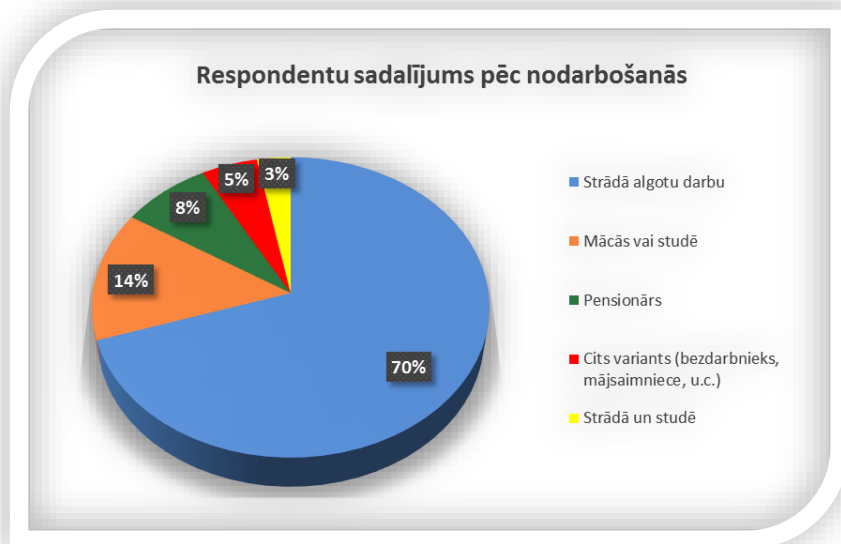

3. IEDZĪVOTĀJU UN TŪRISMA UZŅĒMĒJU APTAUJU REZULTĀTI

3.1. MĀRUPES NOVADA IEDZĪVOTĀJU APTAUJA PAR TŪRISMA ATTĪSTĪBAS IESPĒJĀM MĀRUPES NOVADĀ

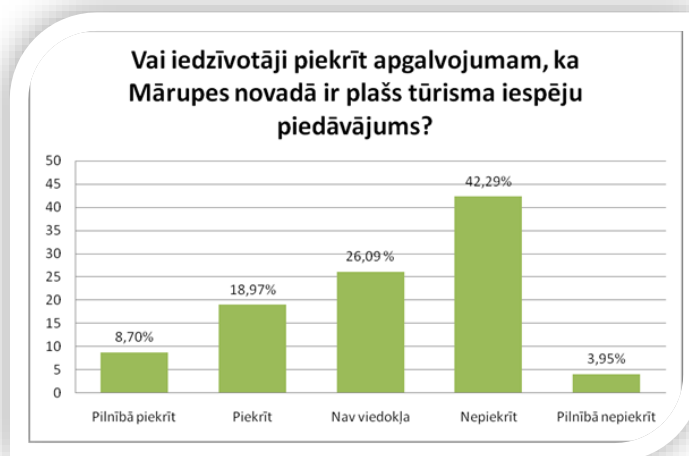
Tūrisma attīstības svarīgs priekšnoteikums ir iedzīvotāju izpratne par tūrismu un pozitīva attieksme pret tūristiem un tūrisma attīstību novadā. Lai noskaidrotu Mārupes novada iedzīvotāju attieksmi pret tūrismu, viedokli parattīstības iespējamajām un problēmām, kā arī iedzīvotāju izmantotajiem novada tūrisma pakalpojumiem, 2014.gada rudenī tika veikta iedzīvotāju aptauja. Anketas

(skat. Pielikumu nr.2.) izplatītas Mārupes novada Domē, bibliotēkā un citās sabiedriskajās iestādēs. Iedzīvotājiem tika lūgts atbildēt uz 10 jautājumiem par tūrismu Mārupē. Aptaujāti 307 respondenti, no kuriem vīrieši – 124 (40,4%), sievietes – 183 (59,6%). Respondentu vidējais vecums 38.2 gadi. Kopumā iedzīvotāju aktivitāte vērtējama kā augsta.

Novada tūrisma piedāvājums:

Gandrīz puse Mārupes novada iedzīvotāju neuzskata, ka Mārupes novadam ir plašs tūrisma iespēju piedāvājums – 3,95% pilnībā nepiekrīt šim apgalvojumam un 42,29% nepiekrīt. 26,09% nav viedokļa par apgalvojumu, kas norāda, ka šai iedzīvotāju daļai nav informācijas par tūrisma piedāvājumu novadā. Tomēr, pozitīvi vērtējams, ka vismaz 27,67%, piekrīt vai pilnībā piekrīt šim apgalvojumam.

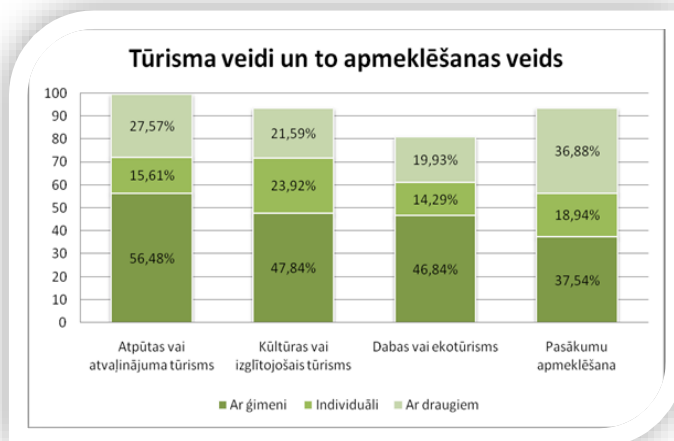

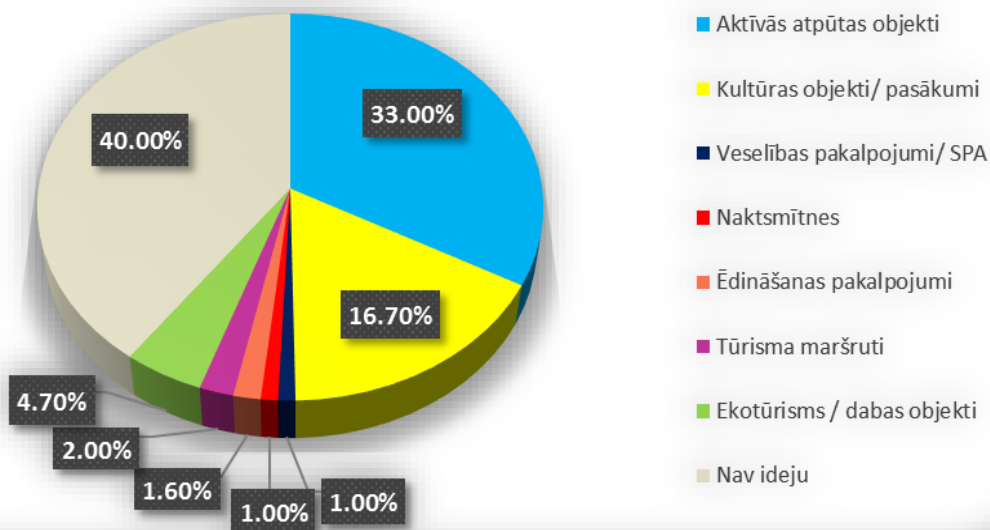
Vēlamie atbalstāmie tūrisma veidi:

Visvairāk aptaujāto vēlētos, lai Mārupes novadā attīstītos atpūtas vai atvaļinājuma tūrisms – to respondenti ir izvēlējušies 240 reizes. Kultūras vai izglītojošais tūrisms izvēlēts 225 reizes, pasākumu apmeklēšanu 221 reizes, bet dabas vai ekotūrisma izvēlējās 197 reizes.

- Atpūtas vai atvaļinājuma tūrisma 56,48% vēlētos pavadīt kopā ar ģimeni, 15,61% individuāli, bet 27,57% ar draugiem.
- Kultūras vai izglītojošo tūrisma 47,84% vēlētos pavadīt kopā ar ģimeni, 23,92% individuāli, bet 21,59% to vēlētos pavadīt kopā ar draugiem.
- Dabas vai ekotūrisma 46,84% vēlētos pavadīt kopā ar ģimeni, 14,29% to vēlētos pavadīt individuāli, bet 19,93% to vēlētos pavadīt kopā ar draugiem.
- Apmeklēt pasākumus kopā ar ģimeni vēlētos 37,54%. 18,94% tas ir saistošs individuāli, bet 36,88% respondenti pasākumus apmeklētu ar draugiem. Liela daļa iedzīvotāju – gandrīz puse, vēlas savu brīvo laiku pavadīt kopā ar ģimeni. Tādēļ, attīstot jebkuru tūrisma veidu Mārupes novadā ir jādomā par piedāvātā objekta vai pakalpojuma pieejamību visām vecuma grupām, tai skaitā bērniem un senioriem.

3) Kādas tūrisma atpūtas iespējas Jūs vēlētos redzēt Mārupes novadā?

Nepieciešamās tūrisma vai izklaides iespējas:

Atvērtajā jautājumā par Mārupes novadā vēlamām tūrisma vai izklaides iespējām savus ierosinājumus konkrētiem tūrisma veidiem un pakalpojumiem sniedza 60% visu respondentu, no tiem kā populārākie virzieni iezīmējās:

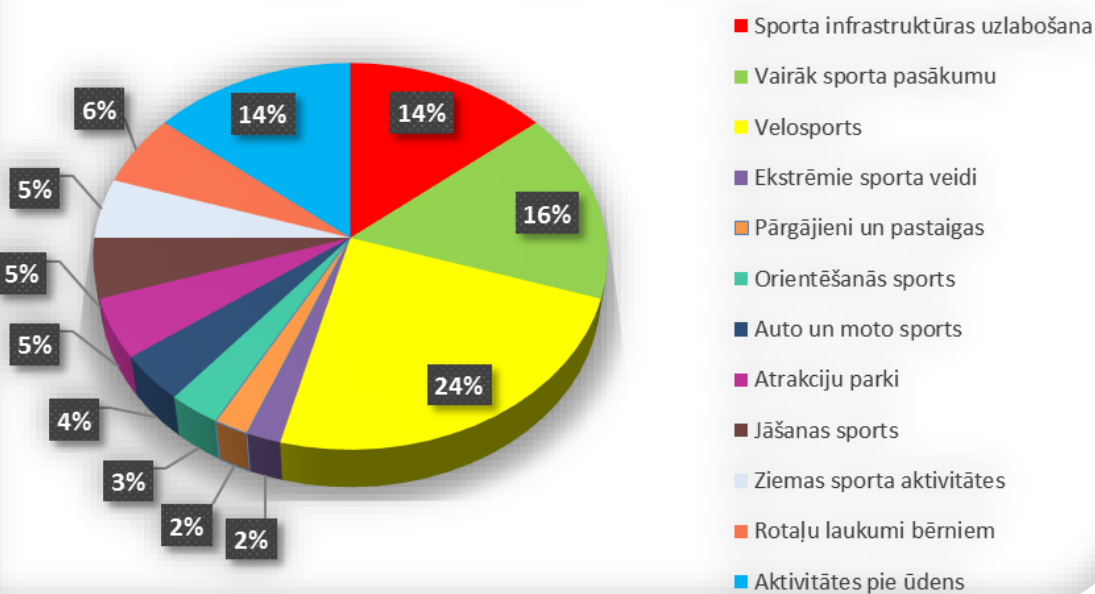
- Nepieciešamas attīstīt aktīvās atpūtas tūrisma piedāvājumu (57%);
- Kultūras objekti un pasākumi (29%);
- Ekotūrisms un jauni dabas objekti (8,2%);

3.1) Aktīvās atpūtas tūrisms:

Attiecībā uz nepieciešamību Mārupes novadā attīstīt plašāku aktīvās atpūtas piedāvājumu, iedzīvotāju vēlmes un ieteikumi iedalījās sekojoši. 24% atbalstaar velosportu saistītas aktivitātes – veloceliņu tīkla attīstību, velobraucienu organizēšanu, velomaršrutu izstrādi, velotrašu izveidošanu (kalnu velosipēdu trasi). 16% ir ieinteresēti novadā notiekošos sporta pasākumos(16%), kā arī sporta infrastruktūras uzlabošanā un sporta iespēju dažādošanā (sporta laukumi). Populārs atbilžu variants (12% respondentu) ir dažādas atpūtas iespējas pie ūdens – veikbords, peldvietas, maksšķerēšana, ūdens atrakciju parks, laivu noma, telšu noma pie ūdens, peldbaseins. Iezīmējas nepieciešamība pēc atpūtas iespējām visai ģimenei, jo pat atsevišķi pie aktīvās atpūtas iespējām 6% mārupiešu uzsver nepieciešamību pēc dažādām aktivitātēm bērniem (rotaļu laukumi).

Kā līdzvērtīgi vēlamas aktīvās atpūtas iespējas tikušas norādītas ziemas sporta aktivitātes (5%) (distanču slēpošanas trases, slidotava, skijorings), jāšanas sporta aktivitātes (5%) (izjādes, jāšanas sacensības), atrakciju parki (5%) (meža piedzīvojumu parks). Aktuāli auto un motosporta veidi (4%) irkvadraciklu, autokrosa un kartinga trases. Mārupieši vēlētos, lai novadā attīstītos arī orientēšanās sporta iespējas (3%) un piedāvājums pārgājieniem un pastaigām (2%). Tiek minēta arī vēlme (2%) novadā redzēt vairāk ekstrēmo sporta veidu iespējas, konkrēti minot izpletņlēšanu.

Pēc iedzīvotāju vēlmēm novadā attīstāmie aktīvās atpūtas tūrisma objekti un pakalpojumi

3.2.) Kultūras tūrisms un pasākumi:

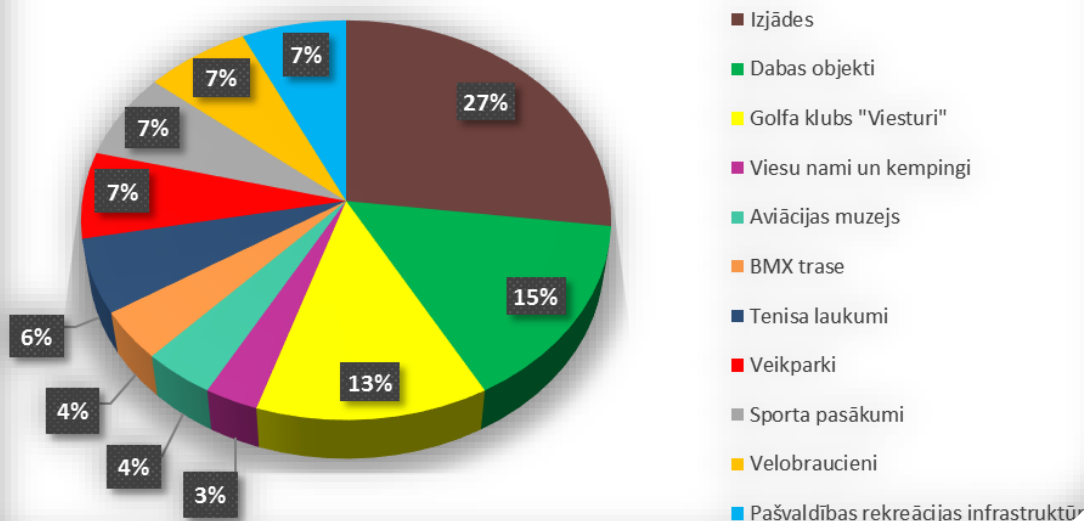
Kultūras tūrisma un pasākumu attīstības nepieciešamību anketās minējuši 16,7% iedzīvotāju. 25% no tiem saskata nepieciešamību attīstīt kultūras tūrisma – proti, organizēt vairāk kultūras pasākumu kā koncerti (džeza, blūza un simfoniskās mūzikas), izstādes un teātra izrādes. Tik pat daudz mārupiešu norāda uz nepieciešamību organizēt dažādus svētkus (novada un ciematu svētki, amatniecības svētki, ražas svētki, ielu svētki, u.c.) un festivālus (ziedu festivāls “Mārupe dzied!”, mūzikas festivāli, u.c.). 11% min nepieciešamību pēc brīvdabas estrādes un sezonāliem pasākumiem kā zaļumballes Līgo svētku laikā. Arī šajā atbilžu kategorijā tiek atsevišķi minēti pasākumi ģimenēm ar bērniem (8%). Iedzīvotāji Mārupes novadā vēlētos arī kinoteātri un brīvdabas kino seansus, dažādus ekskursiju maršrutus pa novadu un tā vēsturi “Iepazīsti Mārupi”, kā arī gadatirgus. Vairākkārt tiek minēta nepieciešamība pēc Mārupes novadpētniecības muzeja un aviācijas muzeja attīstības.

3.2. Dabas un ekotūrisms:

Kā konkrētus pasākumus Mārupes iedzīvotāji norādījuši tūrisma dabas taku maršrutus, putnu vērošanas torni Cenu tīrelī, lauku sētu ar mājdzīvniekiem, atpūtas vietas Mārupes novada dabas teritorijās, piemēram pie Baltā krusta Skultē, u.c.

4) Aktīvās atpūtas objekti, kurus iedzīvotāji šobrīd ieteiktu viesiem

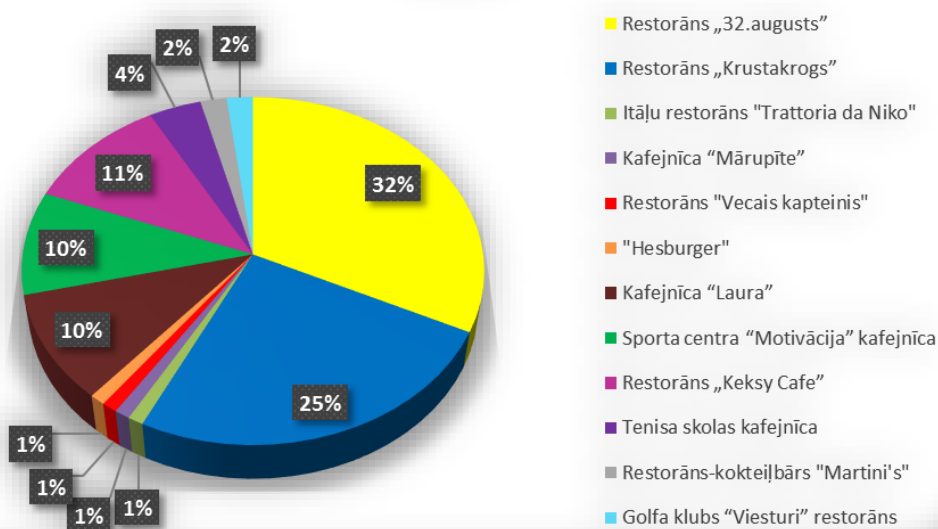

Populārākie tūrisma objekti iedzīvotāju vidū:

Sekojošā attēlā redzama Mārupes novada tūrisma objektu popularitāte pēc tā, cik bieži iedzīvotāji tos ieteiktu novada viesiem. Pēc šī grafika iespējams spriest arī par to, kuri objekti sevi pierādījuši arī ar sniegto pakalpojumu kvalitāti un unikalitāti.

Viesiem iesakāma ēdināšanas vieta: Lai gan iedzīvotāju vairākums min vienas un tās pašas ēdināšanas iestādes – “32.augusts”, “Krustakrogs” un “Keksy Cafe” (šobrīd vairs nedarbojas, bet ēkā atvērts ģimenes restorāns “Hercogs”), kā arī norāda, ka trūkst patiesi kvalitatīvu ēdināšanas, kas apmierinātu visos vērtēšanas aspektos (ēdienkarte,

5) Ēdināšanas iestāde, kuru iedzīvotāji šobrīd ieteiktu viesiem

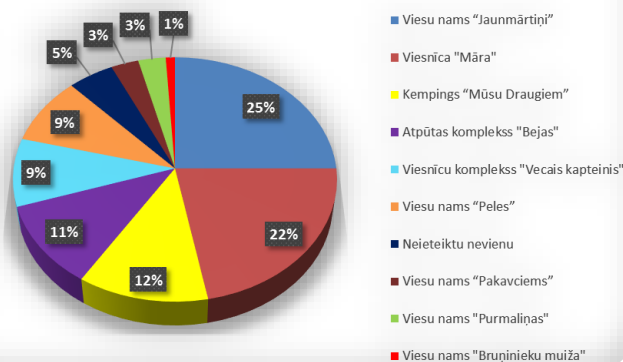

atmosfēra, interjers, apkalpošana, cenas, utt.). Īpaši trūkst ģimenei draudzīgu un vidējam cenu līmenim atbilstošu ēdināšanas vietu. Negatīvi vērtēts nabadzīgais ēdināšanas pakalpojumu piedāvājums Jaunmārupē.

Viesiem iesakāma naktsmītne:

Attiecībā uz naktsmītņiem Mārupes novadā 78% iedzīvotāju nezina nevienu. Lielais šādu respondentu skaits ir loģisks, jo iedzīvotāji teritorijā, kurā atrodas viņu dzīvesvieta parasti neizmanto oficiālās naktsmītnes kā viesnīcas, viesu nami un retāk - kempingi. Tomēr jāsecina, kalieļākajai daļai iedzīvotāju nav arī informācijas par naktsmītņu pieejamību novadā. Atlikušie 22% savās atbildēs norādīja kādu no novada naktsmītņiem, daļā atbilžu minot, ka neuzskata to par kvalitatīvu pakalpojumu sniedzēju.

6) Naktsmītne, kuru iedzīvotāji šobrīd ieteiktu viesiem

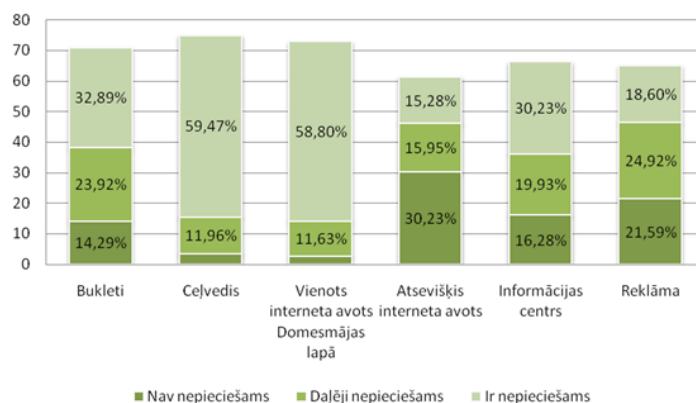

Tūrisma mārketinga aktivitātes:

Iedzīvotāju domas par nepieciešamajām aktivitātēm novada tūrisma un atpūtas piedāvājuma popularizēšanai ir redzamas zemāk tabulā.

- Jāizdod tūrisma ceļvedis (71,43%), lai gan ir daļa, kas uzskata, ka tas nav nepieciešams (3,65%).
- Vienots interneta avots Mārupes novada Domes mājaslapā par tūrisma iespējām Mārupes novadā – 70,43% uzskata, ka tas ir nepieciešams vai daļēji nepieciešams. Neliela daļa respondentu - 2,66% norāda, ka šāda aktivitāte nav nepieciešama.
- Dažādu bukletu izdošana par tūrisma iespējām novadā - trešais populārākais tūrisma piedāvājuma popularizēšanas variants starp iedzīvotājiem – to izvēlējušies 56,81% respondentu.
- TIC izveidošana - puse respondentu (50,16%) piekrīt nepieciešamībai novadā izveidot Tūrisma informācijas centru, savukārt 16,28% iedzīvotāju noraida šādu iespēju. 33,56% vispār nav izvēlējušies šo atbilde variantu.
- Novada tūrisma piedāvājuma reklāmas izvietojumu masu medijos (televīzija, radio, u.c.) - 18,60% uzskata, ka tas ir nepieciešams un 24,92%, ka daļēji nepieciešams. Pretēju viedokli pauž 21,59%.

Informācijas kanāli vai materiāli

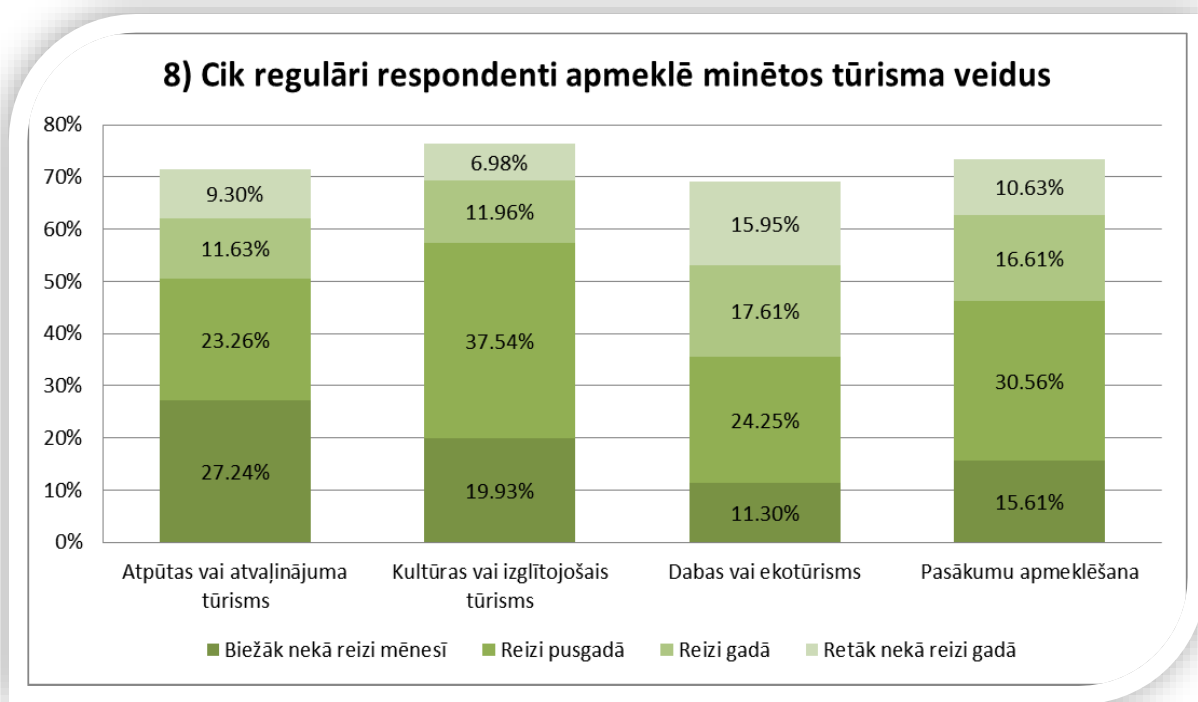

- Atsevišķa interneta avota izveide novada tūrisma piedāvājuma popularizēšanai jebkādā veidā vērtējuši tikai 61,46% respondentu, no tiem 30,23% uzskata, ka tas nav nepieciešams, 15,95% norāda, ka tas ir daļēji nepieciešams, bet 15,28%, ka tas ir nepieciešams.

Informācijas pieejamības uzlabošanai par tūrisma un atpūtas iespējām Mārupes novadā iedzīvotāji iesakainformāciju par iespējamajiem tūrisma veidiem izplatīt dažādos sociālajos tīklos (Facebook un Twitter). Novadā nepieciešams izvietot atsevišķus informācijas standus un bannerus, ievietot novada reklāmu dažādos tūrisma interneta portālos. Informāciju iespējams izsūtīt personiski uz e-pastiem, ievietot novada avīzē. Iedzīvotāji norāda, ka novadā nepieciešami standi ar novada karti pietiekoši lielā mērogā, lai būtu iespējams izlasīt ielu nosaukumus, kā arī informāciju par tūrisma objektiem un to atrašanās vietu.

Atpūtas iespēju izmantošana novadā:

Grafiks parāda, ka populārākais iedzīvotāju vidū ir kultūras vai izglītojošais tūrisms, aiz kura seko pasākumu apmeklēšana un atpūtas un atvaļinājuma tūrisms. Vismazāk iedzīvotāju izvēlas dabas vai ekotūrismu, bet to varētu skaidrot ar apstākli, ka Mārupes novadā šie tūrisma pakalpojumi ir vismazāk attīstīti. Neviens no minētajiem tūrisma veidiem neieņem izteiktas līdera pozīcijas vai tieši pretēji – ir ļoti nepopulārs.

Mārupes novada suvenīrs:

Iedzīvotājiem tika uzdots jautājums par to, kāds pēc viņu domām varētu būt Mārupes novada suvenīrs. Kā Mārupes novada iespējamus simbolus, kurus attēlot uz suvenīriem iedzīvotāji minēja šādus variantus: ģerbonis, četru lapu āboliņš, kas attēlots ģerbonī, augstākā mātes dievība latviešu mitoloģijā Māra, Mārupes kontūra, uz kuras uzrakstīts vārds “Mārupe”, mārīte, zirgi vai pakavs, lidmašīnas, purva augi un dzīvnieki (dzērve, purva ogas, priedes), tomāts un gurķis, lietas, kas simbolizē ģimeni (stārķis), zaļa vardīte, kura simbolizētu Mārupes sakoptību un tīrību vai čurkste, kura dzīvo tikai tīrā dabā. Vispopulārākais atbildes variants aptaujāto iedzīvotāju vidū bija Mārupes simbols – četrlapu āboliņš, kurš izmantots dažādās variācijās.

Aptaujātie iedzīvotāji norādīja, ka simbolus varētu attēlot uz krūzēm, magnētiem, lietussargiem, plediem, pildspalvām, krekliņiem, sērkociņu kastītēm, piespraudēm,

karodziņiem. Kā citi ieteikumi suvenīram tika minēti tādi Mārupes novada produkti kā Mārupes bērza sulu, medus, Mārupes gaiss burciņās, autentiski keramikas izstrādājumi, stikla bumba, kurā peldētu zaļas āboliņa lapiņas, Mārupes novada monēta.

Iedzīvotāju aptaujas kopsavilkums un secinājumi

- 🇺🇸 Lielākajai daļai Mārupes novada iedzīvotāju vai nu nav informācijas par novada Tūrisma piedāvājumu vai arī tie norāda, ka piedāvāto pakalpojumu apjoms nav pietiekoši plašs;
- 🇺🇸 Sniedzot atbildes uz lielāko daļu jautājumu, iedzīvotāji norāda, ka savu brīvo laiku vēlas pavadīt ar ģimeni, tādēļ, attīstot jebkuru tūrisma veidu jāparedz objekta vai pakalpojuma pieejamība visām vecuma grupām, tai skaitā bērniem un senioriem;
- 🇺🇸 Aktīvās atpūtas iespēju attīstība novada ir visvēlamākais atpūtas veids iedzīvotāju (57%);
- 🇺🇸 Starp iedzīvotāju vidū populārākajiem tūrisma objektiem novada, uz kuriem tie arī labprāt aizvestu savus viesus visbiežāk minēti aktīvās atpūtas objekti kā golfs un izjādes, kā arī dabas objekti.

3.2. SADARBĪBA AR TŪRISMA UZŅĒMĒJIEM

Tūrisma attīstības svarīgs elements ir tūrisma uzņēmēji, bez kuriem tūrisms nevar pastāvēt. Stratēģijas izstrādes laikā notikušas 3 tikšanās (darba grupas) ar Mārupes novada tūrisma uzņēmējiem.

- Pirmā no tām notika 2014.gada 29.oktobrī, kad pirmo reizi tika prezentēti pašvaldības veiktās iedzīvotāju aptaujas „Tūrisma attīstības iespējas Mārupes novadā” rezultāti gan tūrisma stratēģijas izstrādes darba grupai, gan Mārupes novada tūrisma uzņēmējiem.
- 2015.gada 9.aprīlī - pirmajā tikšanās reizē pirms aktīvās tūrisma sezonas piedalījās dalībnieki no 7 Mārupes novada tūrisma objektiem – Best WesternHotel “Māra”, golfa laukuma “Viesturi”, veikborda parka “Marupe Wake Park”, zirgu staļļa un atpūtas vietas “Zirgzandales”, SIA “G.A.L.” un kafējnīcas “Mārupīte”, itāļu restorāna “TrattoriadaNiko”, ģimenes restorāna “Hercogs”, kā arī novada amatnieku pārstāvis.
- Trešā tikšanās notika 21.oktobrī un tajā piedalījās jau 13 pārstāvji no Mārupes novada tūrisma objektiem - Best WesternHotel “Māra”, veikborda parks “Marupe Wake Park”, atpūtas vieta pie zirgiem “Zirgzandales”, ģimenes restorāns “Hercogs”, golfa laukums “Viesturi”, Z/S “Mārtiņi” un viesu nams “Jaunmārtiņi”, atpūtas vieta “Ežiņi”, karpu dīķu saimniece Irina Millere, amatniece Ilze Majeniece, atpūtas vieta “Bejas”.
- 2015.gada maijā noticis kopīgs tūrisma uzņēmēju un Mārupes novada pašvaldības tūrisma stratēģijas izstrādes darba grupas dalībnieku brauciens pa novada tūrisma objektiem.

Ieguvumi no regulārām tikšanās ar tūrisma uzņēmējiem:

- Iegūti uzņēmēju kontakti un nodibināta savstarpējā uzticēšanās, pašvaldībai pierādot, ka tā savu likumā noteikto tiesību robežās ir ieinteresēta atbalstīt tūrisma uzņēmējus, kopīgi strādājot pie novada tūrisma jomas attīstības – veicinot novada atpazīstamību, tūrisma objektu attīstību, viesu skaita pieaugumu, utt.
- Tūrisma uzņēmēji kļūst atvērtāki un dalās ar informāciju par tūrisma statistiku, kas ir pamata atskaites punkts jebkādu tūrisma aktivitāšu veicināšanai, jo tikai viesu skaita pieaugums var patiesi apliecināt vai pašvaldības un uzņēmēju veiktās aktivitātes ir guvušas atgriezenisko saiti.
- Sadarbības rezultātā uzņēmēji iepazīst viens otru, gūstot apziņu, ka ir nevis konkurenti vienas administratīvās teritorijas robežās, bet tieši pretēji – atbalstot viens otru un palīdzot popularizēt netālu esošā kaimiņu tūrisma objekta piedāvājumu viņi sekmē to, ka tas pats viesis bieži vien ceļā uz vai no šo objektu iegriezīsies arī pie viņa paša. Tiek veidoti uzņēmēju kontakti, rodas kompleksi tūrisma piedāvājumi, kas kopējo novada tūrisma piedāvājumu attīsta un padara kvalitatīvāku.
- Sadarbības rezultātā arī uzņēmēji pauž radošas un pieredzē balstītas idejas novada tūrisma attīstības veicināšanas aktivitātēm. Pašvaldībai savukārt, ir iespēja, uzzināt

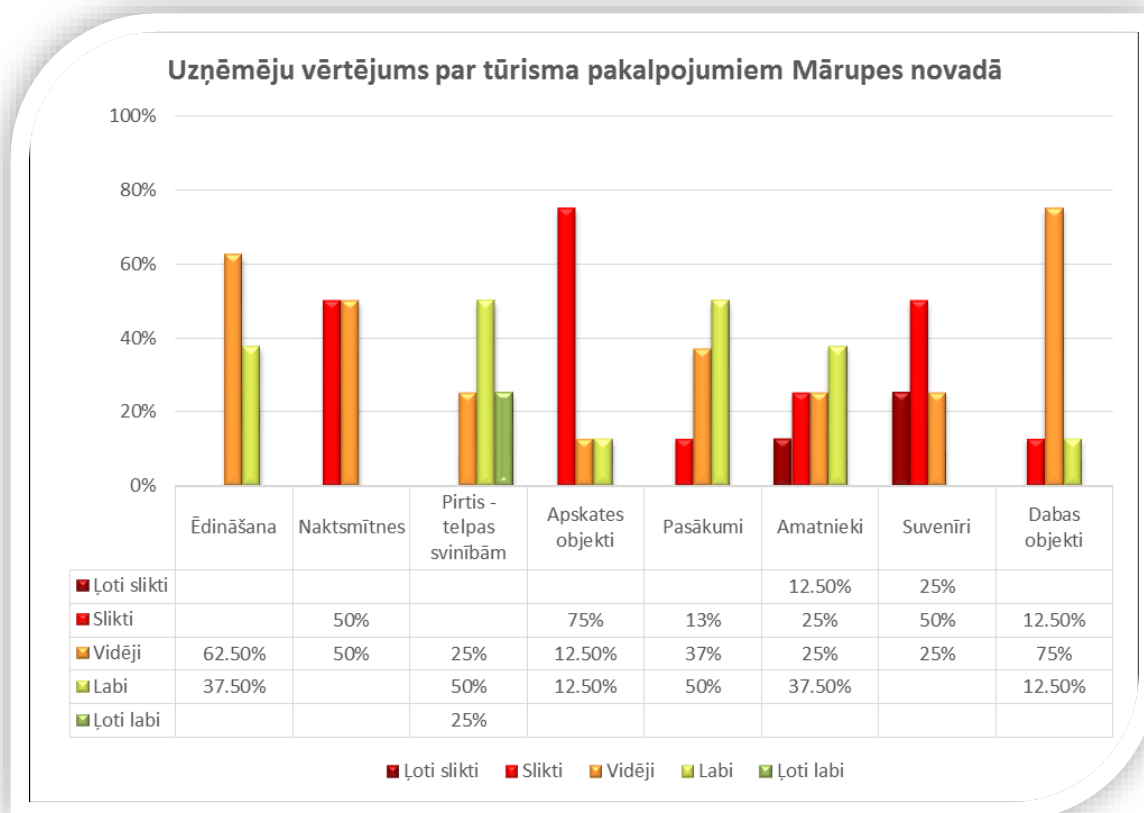
par uzņēmēju nākotnes plāniem un atbilstoši plānot savas infrastruktūras attīstību, kā, piemēram, ceļu uzlabošanu, veloceļu izbūvi un maršrutus teritorijas daļā, kurās ir lielāks klientu skaita pieauguma potenciāls nākotnē.

3.3. TŪRISMA UZŅĒMĒJU APTAUJA

Lai noskaidrotu uzņēmēju viedokli par tūrisma attīstību Mārupes novadā, novērtētu novada un sava uzņēmuma pakalpojumu kvalitāti un konkurētspēju, 2014.gada nogalē/ 2015.gada sākumā tika veikta uzņēmēju aptauja tiem uzdodot 14 jautājumus. Kopā Mārupes novadā tika apzināti 25 tūrisma ieinteresēti uzņēmēji, no kuriem anketas (skat. Pielikumu Nr.2) aizpildīja 10. Tas liecina par to, ka 40% no tūrisma tieši iesaistītajiem uzņēmējiem ir ieinteresēti tūrisma attīstībā un vēlas būt tūrisma aprītē, kas tūrisma attīstības sākuma stadijā nav slikts rādītājs, jo darbs ar uzņēmējiem un sadarbības veidošana ir laikietilpīgs process. Pozitīvi vērtējams fakts, ka aptaujā piedalījās uzņēmēji, kas sniedz atšķirīgus tūrisma pakalpojumus – aktīvās atpūtas un sporta objekti, ēdināšanas uzņēmumi, naktsmītnes.

1) Mārupes novada tūrisma piedāvājuma pieejamība un kvalitāte:

Visaugstāk vērtēts pakalpojums “pirtis – telpas svinībām”, kas vienīgais saņēmis arī vērtējumu ļoti labi. Labi un viduvēji vērtēta ēdināšana, pasākumi un dabas objekti. Kopumā viduvēji novērtēti amatnieku piedāvājums. Uzņēmēji norādījuši, ka viņiem trūkst informācijas par šo jomu. Sliktu vērtējumu saņēmušas naktsmītnes un apskates objekti. Vissliktāko vērtējumu saņēmusi suvenīru pieejamība novadā.

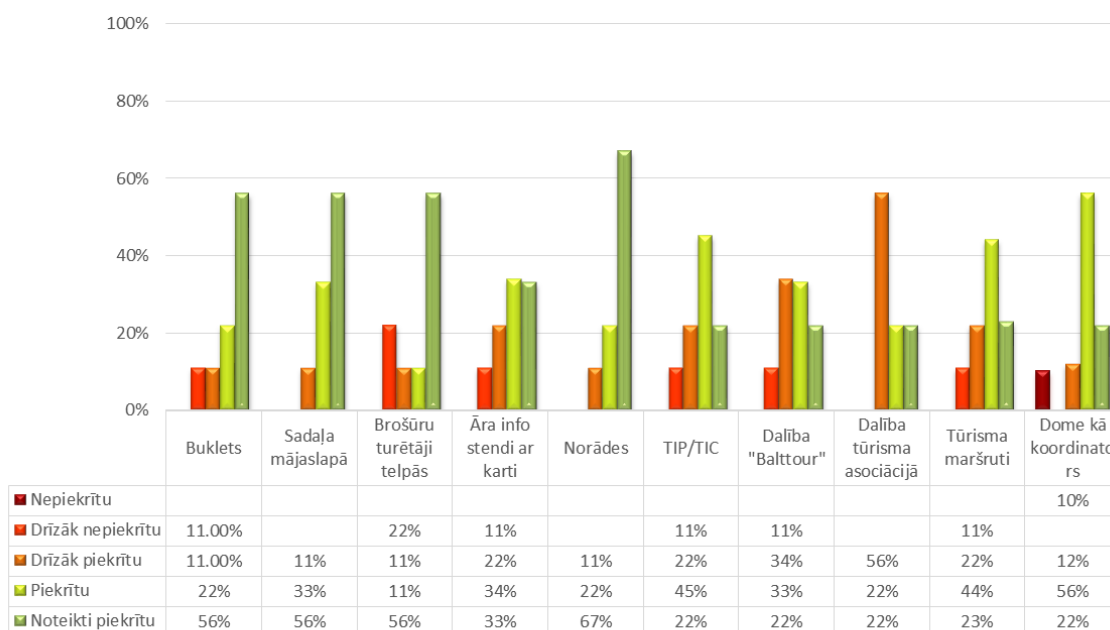

2) Aktivitātes Mārupes novada, kā tūrisma galamērķa popularizēšanai:

Uzņēmēji tika aicināti izteikt viedokli par to, kādas aktivitātes būtu nepieciešams veikt Mārupes, kā galamērķa popularizēšanai. Pēc saņemtajām atbildēm iespējams secināt, ka uzņēmēji visas minētās aktivitātes uzskata par nepieciešamām. Visi respondenti pilnībā atbalstīja sadaļas "Tūrisms" izveidošanu pašvaldības mājaslapā www.marupe.lv, tūrisma norāžu uz objektiem izvietojšanu novada teritorijā, kā arī pašvaldības dalību kādā no tūrisma asociācijām, kā, piemēram, Zemgales tūrisma asociācija. Ap 89% Mārupes novada tūrisma uzņēmēju „drīzāk piekrīt”, „piekrīt” vai „noteikti piekrīt” nepieciešamībai izdot Mārupes novada tūrisma bukletu (ceļvedi), uzstādīt āra informācijas standus ar karti, izveidot Tūrisma informācija punktu vai centru, piedalīties starptautiskajās tūrisma izstādē "Balttour" kopīgā stendā ar kaimiņu pašvaldībām un veidot ekskursiju maršrutus novada teritorijā, tajos iekļaujot gan pašvaldības, gan privātos tūrisma objektus. 90% Mārupes novada tūrisma uzņēmēju piekrīt, ka pašvaldībai būtu jāuzņemas tūrisma uzņēmēju koordinētāja loma, kas vērtējama kā pozitīva tendence un pauž uzņēmēju uzticēšanos pašvaldības iespējām veidot tūrisma nozarei labvēlīgāku vidi novada teritorijā.

Uzņēmēju viedoklis par nepieciešamām tūrisma attīstības aktivitātēm

3) Objekti, kuru attīstība veicinātu tūrismu

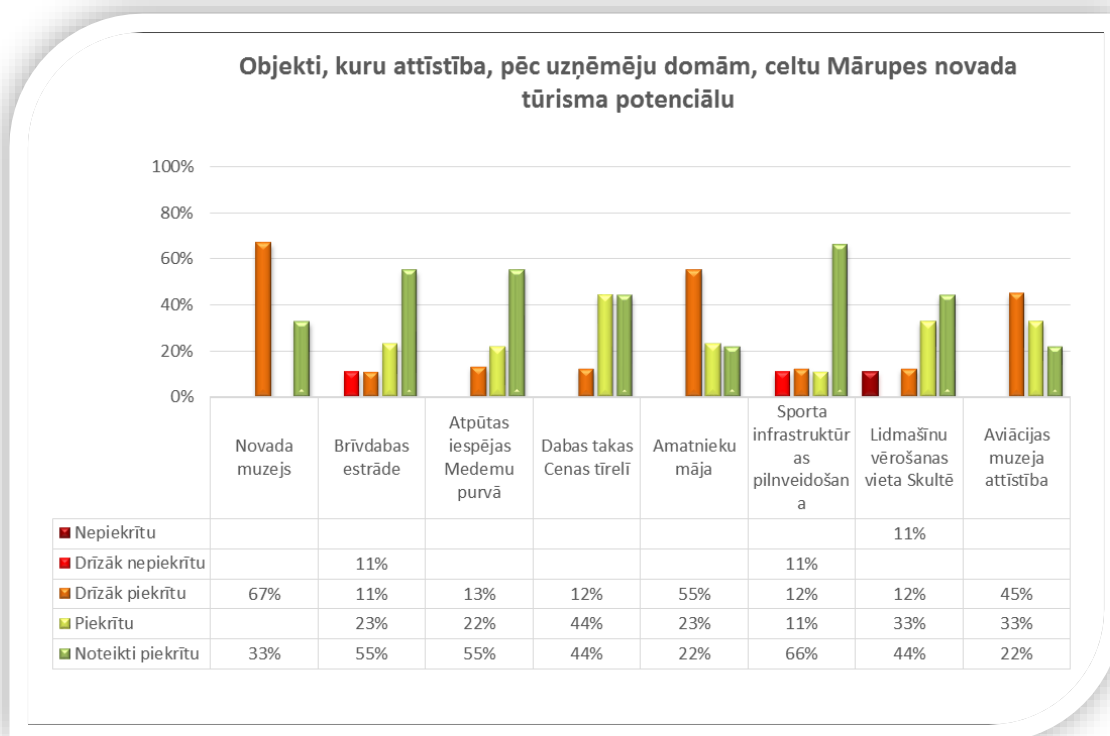
Tūrisma uzņēmēju aptaujas anketā tika lūgts paust viedokli par tūrisma objektiem un pakalpojumiem, kādus Mārupes novadā būtu nepieciešams attīstīt, ar mērķi padarīt novadu saistošāku kā tūrisma galamērķi. Visi respondenti atbalstīja Mārupes novadpētniecības muzeja izveidošanu, dabas atpūtas iespēju attīstību Medema purvā un Cenas tīrelī, amatnieku mājas izveidošanu ar amatnieku meistardarbnīcām un produktu veikaliņu, kā arī Aviācijas tehnikas muzeja attīstību. Lai gan pārējie varianti saņēma dažas "drīzāk nepiekrītu" un "nepiekrītu" atbildes, arī brīvdabas estrādes izbūve, sporta infrastruktūras pilnveidošana visā novada teritorijā un skatu laukuma izveidošana Skultē lidmašīnu vērošanai tika novērtēti kā objekti un pasākumi, kurus ir nepieciešams īstenot. Šajā jautājumā respondentiem bija iespēja minēt arī citu variantu tūrisma objektam/ pakalpojumam, kurš būtu nepieciešams Mārupes novadā. Šo

iespēju izmantoja tikai 2 uzņēmēji, kuri minēja nepieciešamību pēc publiskās slidotavas ziemā ar saldētavu un jumtu, kā arī veloceliņu izbūves, kas savienotu visas Mārupes novada daļas (ciemus).

4) Valstis, no kurām ierodas ārvalstu klienti:

2/3 respondentu atzīmēja, ka viņu viesu skaitā ir ārvalstu viesi no šādām valstīm: Baltkrievija, Dānija, Igaunija, Īrija Krievija, Lielbritānija, Lietuva, Nīderlande, Norvēģija, Polija, Somija,

Vācija, Zviedrija un citas Eiropas valstis. Aptauja parāda, ka valstis no kurām Mārupes novadā ierodas ārvalstu viesi ir Latvijas tuvākās un apkārtējā reģiona valstis, kā arī tendence sakrīt ar vispārējo Latvijas tūrisma statistiku attiecībā uz vietām, no kurām visbiežāk ierodas tūristi.

5) Viesu uzskaites statistika:

55% novada tūrisma uzņēmēju norādīja, ka viņu uzņēmumā netiek veikta šāda uzskaitē. Savukārt, 45% varēja minēt aptuveno viesu skaitu, kas gada laikā apmeklē viņu tūrisma objektus. Jāsaka, ka skaitļi ir ļoti atšķirīgi atkarībā no objekta veida – ja aktīvās atpūtas objektiem kā golfa laukums “Viesturi”, atpūtas komplekss “Bejas”, veikborda parks “Marupe Wake Park”, Aviācijas tehnikas muzejs un citiem viesu skaits gada griezumā mērāms vairākos tūkstošos, tad naktsmītnēs tie ir pāris simti viesu gadā.

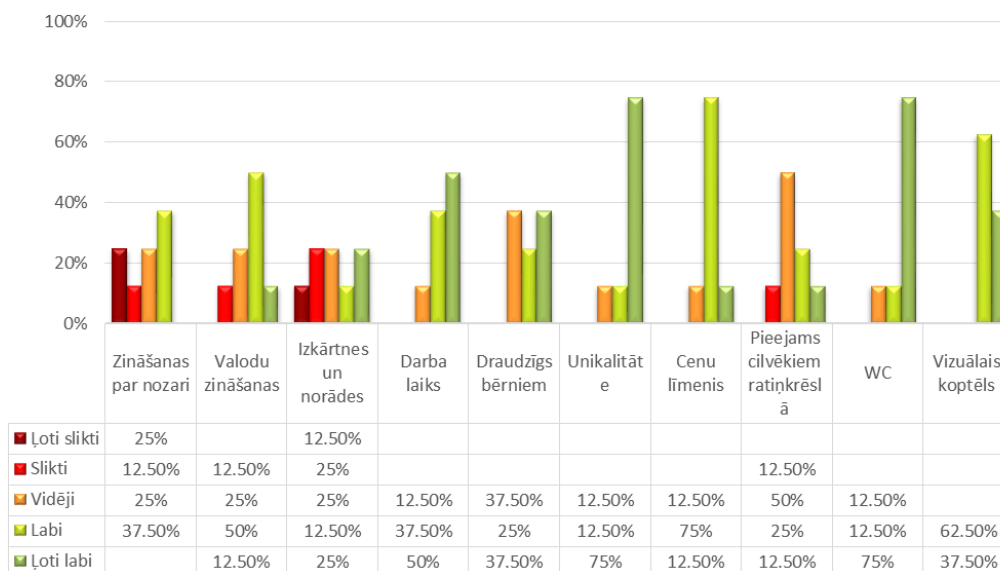
6) Sava uzņēmuma pakalpojumu vērtējums:

Kopvērtējumā uzņēmēji savu pakalpojumu kvalitāti vērtē no vidēja līdz ļoti labam līmenim. Vissliktāk tiek vērtētas savas un darbinieku zināšanas par tūrisma nozarei nozīmīgiem jautājumiem (likumdošana, mārketinga, personālvadība, u.c.). Šajā sadaļā neviens nav atzīmējis atbildi “ļoti labi”. Otra kategorija, kurā uzņēmēji savas uzņēmuma piedāvātā pakalpojuma kvalitāti vērtējuši ar atbildēm “ļoti slikti” un “slikti” ir uzņēmuma izkārtnes un norādes uz to. Lai gan 37.5% atzīmējuši, ka viņiem šī kategorija ir ļoti laba vai laba, vairāk kā puse (62.5%) atzīst, ka viesiem varētu būt grūtības pirmajā reizē atrast konkrēto vietu. Kā uzlabojami aspekti tūrisma uzņēmumos iezīmējas arī darbinieku svešvalodu zināšanas un

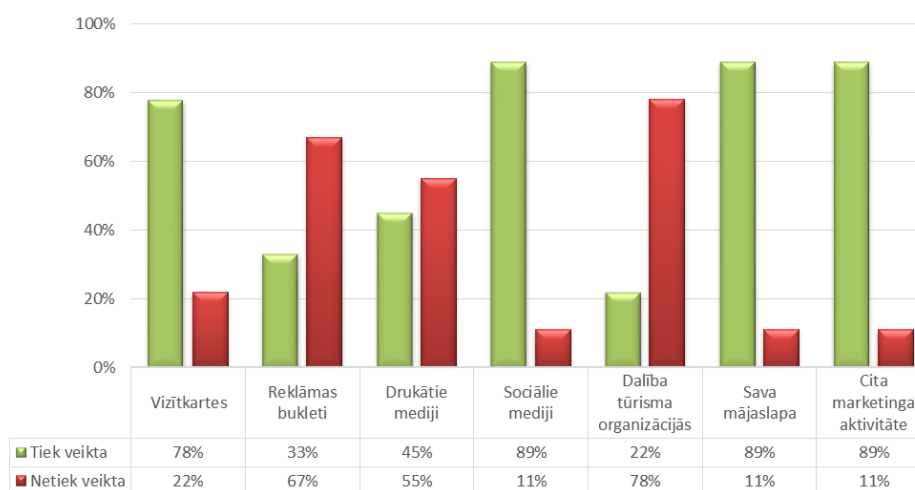
pielāgošana cilvēkiem ratiņkrēslā. Pārējie uzņēmumu kvalitātes aspekti kopvērtējumā novērtēti labi, vislabāk vērtējot piedāvātā pakalpojuma unikalitāti novadā un vizuālo koptēlu.

Tūrisma uzņēmēju vērtējums par viņu piedāvāto pakalpojumu kvalitāti

7) Uzņēmēju veiktās mārketinga aktivitātes:

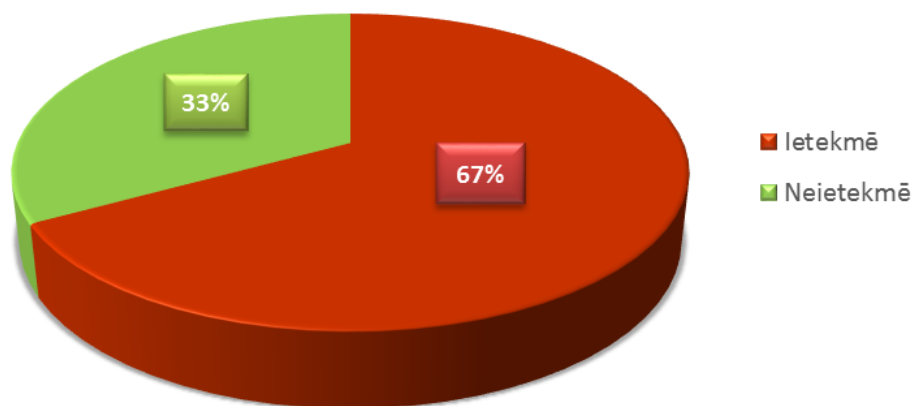
Mārupes tūrisma uzņēmēju veiktās marketinga aktivitātes

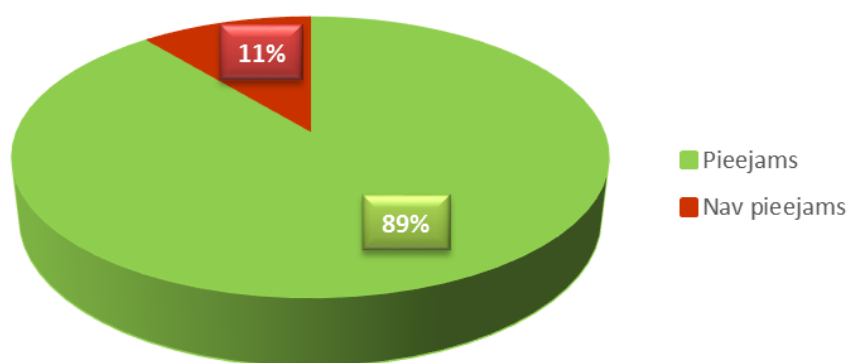
8) Sezonalitātes aspekts:

Sezonalitātes ietekme uz Mārupes novada tūrisma uzņēmējiem

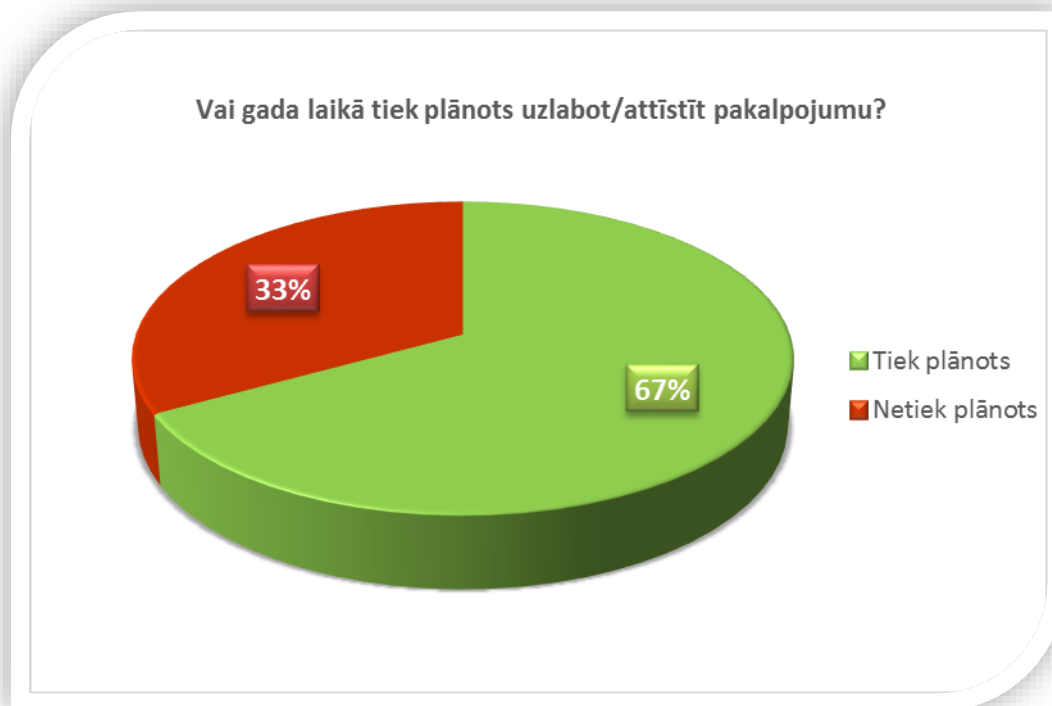
9) Objektu un pakalpojumu pieejamība visas nedēļas dienas:

Tūrisma objektu/pakalpojumu pieejamība visas nedēļas dienas

10) Vai tiek plānota tūrisma objekta/pakalpojuma piedāvājuma paplašināšana/pilnveidošana?

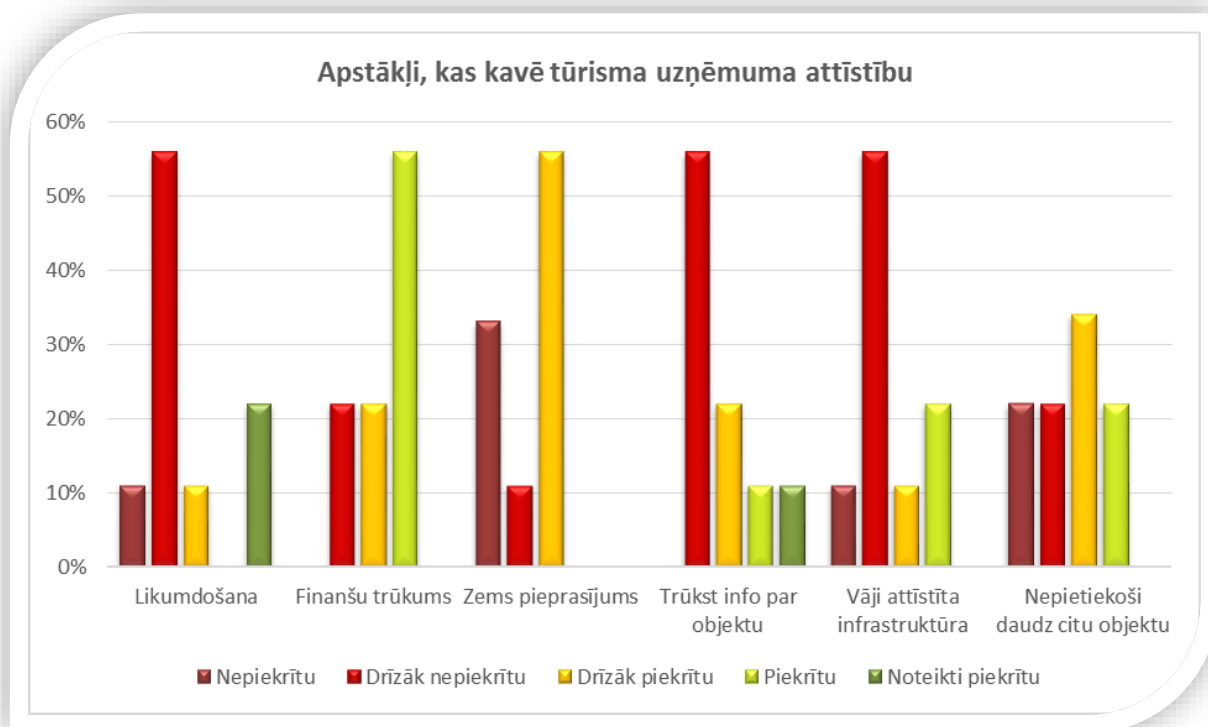

11) Kāda veida apmācības Jums kā uzņēmējam vai Jūsu uzņēmuma darbiniekiem būtu nepieciešamas, lai pilnveidotu un attīstītu sava uzņēmuma darbu Mārupes novadā? Tieši puse apjautāto tūrisma uzņēmēju norāda, ka viņiem un viņu uzņēmuma darbiniekiem būtu lietderīgi apmeklēt dažāda veida mācības, kas palīdzētu pilnveidot zināšanas un uzlabot sniegtos pakalpojumus. Kā konkrētas tos interesējošas tēmas norādītas:

- mācības, kurās ar savu pieredzi tūrisma attīstībā dalītos lauku tūrisma asociācijas “Lauku ceļotājs” eksperti;
- mācības, kurās ar savu pieredzi dalītos pasākumu rīkošanas aģentūru speciālisti, pastāstot par aktuālajām klientu vēlmēm;
- kvalificēta trenera sertifikāta iegūšanas apmācība treneriem;
- pašvaldības organizēti tūrisma attīstības un uzņēmējdarbības veicināšanas semināri un mācības;
- biedrības “Pierīgas Partnerība” organizētas mācības par ES finansējuma piesaistes iespējām partnerības teritorijai, tai skaitā tūrisma objektu attīstībai.

12) Vai ir apstākļi, kas kavē Jūsu uzņēmuma izaugsmi?

13) Uzņēmēju idejas un priekšlikumi veiksmīgai Mārupes novada, kā tūrisma galamērķa attīstībai.

- 1) ceļa zīmes (norādes) uz objektiem;
- 2) veloceliņi, kas savieno novadu ar Rīgu un Jūrmalu, kā arī celiņi skrituļošanai, nūjošanai, aktīvai pastaigai;
- 3) Arhitektoniski kvalitatīvas brīvdabas skatuves izbūve, kas sekmētu kultūras dzīves attīstību, organizējot brīvdabas pasākumus;
- 4) Ūdenskrātuvju labiekārtošana un sasniedzamība ne tikai ar auto;
- 5) Kvalitatīvas ēdināšanas iestādes atvēršana Jaunmārupē;
- 6) Informācijas stendi par novada tūrisma piedāvājumu cilvēku pulcēšanās vietās un lielāko ceļu krustojumos vismaz četrās valodās (latviešu, krievu, angļu un vācu);

Tūrisma uzņēmēju ieteikumi veiksmīgai Mārupes novada, kā tūrisma galamērķa attīstībai

- ▣ Veloceliņi (celiņi skrituļsidešanai, nūjošanai, aktīvai pastaigai);
- ▣ Vides estētikas aspektā labas un arhitektoniski kvalitatīvas brīvdabas skatuves izveide, lai varētu aktivizēt jau tā pietiekami aktīvo kultūras dzīves piedāvājumu;
- ▣ Novada ūdenskrātuvju labiekārtošana un sasniedzamība ne tikai ar automašīnu;
- ▣ Video klipa par Mārupes novada tūrisma piedāvājumu sagatavošana (vai video sērija), kas tiktu ievietots sociālajos tīklos (Facebook, Twitter, u.c.);
- ▣ Mārupes novada domes iesaiste un dalība dažādos privātā sektora uzņēmēju projektos ar mērķi popularizēt Mārupes novadu;
- ▣ Veicināt kvalitatīvas ēdināšanas iestādes izveidi Jaunmārupē;
- ▣ Mārupes novada ceļa posma Līči-Bejas asfaltēšana;
- ▣ Iedzīvotāju un viesu pulcēšanās vietās un pie autoceļu krustojumiem uzstādīt informācijas standus par novada tūrisma objektiem, atpūtas iespējām un pakalpojumiem. Informācija nepieciešama vairākās valodās;
- ▣ Novadā nepieciešams uzstādīt norādes uz tūrisma objektiem.

4. MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA UN SVID ANALĪZE

SVID analīze tiek veikta, lai pārskatāmi apkopotu galvenās tūrisma attīstības problēmas, kas radušās Mārupes novada izpētes gaitā. Tajā uzsvērtas tā iekšējās vides stiprās un vājās puses, kas var ietekmēt Mārupes novada kā galamērķa attīstību un konkurētspēju.

7 Iekšējās vides analīze - Mārupes novada tūrisma stiprās un vājās puses;

Komercdarbības un attīstības iekšējās vides analīze ir detalizēts skats uz tūrisma galamērķi, analizējot to no iekšpuses. Tajā ietverta tūrisma produktu analīze, novērtēta pieejamība, pašreizējais novada tēls, tūrisma organizācija un mārketingi. Tie ir attīstības faktori, kurus tūrisma galamērķi var ietekmēt, koordinēt, un kuri tiek klasificēti kā Stiprās puses un Vājās puses. Mārupes novada tūrisma stiprās un vājās puses identificētas, balstoties uz teritorijas izpēti, konsultācijām un intervijām ar uzņēmējiem un ekspertiem, uzņēmēju un vietējo iedzīvotāju aptauju rezultātiem.

IEKŠĒJIE FAKTORI	
Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none">• Pievilcīgi dabas resursi: ainavu un bioloģiskā daudzveidība, neskarta daba;• Unikāli Tūrisma objekti un produkti –<ul style="list-style-type: none">- vienīgā vieta Latvijā, kur pieejams plašsaviācijas Tūrisma piedāvājums, tai skaitā ekskursijas lidostā;- vecākais golfa laukums ar 9 bedrītēm Latvijā “Viesturi”;- Baltijā garākā slēgta tipa 100 metru šautuve (Purnavu muiža);- vienīgā vieta Latvijā, kas var piedāvāt izjādē doties vienlaicīgi 13 cilvēkiem (Zirgzandales);- lielākais kabeļu veikborda parks vislielākais veikparks Latvijā “Mārupe Wake Park” un “WakeYou” - kvalitātes un dizaina ziņā viens no spēcīgākajiem Baltijā.• Esošo privāto tūrisma objektu plānotā attīstība:<ul style="list-style-type: none">- Marupe Wake park plānot uzstādīt trešo kabeli,	<ul style="list-style-type: none">• Mārupes novads ne no viesu, ne iedzīvotāju puses netiek asociēts ar Tūrisma galamērķi.• Nepilnīgi izmantots tūrisma resursu (kultūrvēsturiskā mantojuma, neskartās dabas, cilvēku) potenciāls;• Kultūrvēsturisko vērtību izzušana novada modernizācijas procesa gaitā – Mārupes vidusskolas ēkas rekonstrukcija, pilnībā noārdot Rautenfeldu muižas vēsturiskās liecības, u.c.• Koordinācijas un sadarbībastrūkums nozarē. Salīdzinoši maz informācijas par apkārtnes tūrisma piedāvājumu. Tas nav pieejams apkopots vienā tūrisma izdevumā (bukletā), nepilnīga un neprecīza informācija par novada tūrisma piedāvājumu interneta vidē;• Nepietiekošiattīstītātūrismainfrastruktūra (norādes, tūrisma informācija), piemēram ceļu kvalitāte - tūristu autobusi nevēlas izmantot grants ceļus.• Pašvaldības īpašumāzemes un mežuīpašumu, kasierobežopašvaldībasiespējasveidot Tūrisma produktus.• Galvenieceļi un ielas, kasvedcaurinovadam un tāciemucentriempieder A/S “Latvijas ValstsCeļi”, kasapgrūtinātūrismaorganizāciju, piemēram, aktīvāsatpūtasasākumiem,

<p>attīstīt kafejnīcu un bērnu rotaļu laukumu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plānota meža pastaigu takas izveidošana, vēl 9 golfa bedrīšu celtniecība. • Jaunu tūrisma objektu veidošanās (Atpūtas teritorija pie karjera "Ežiņi", viesu nams "Alberta muiža", atpūtas vieta Jaunmārupē pie karjera); • Novada simbols (četrlapu āboliņa lapiņa), kā arī logo, ko ir iespējams atraktīvi izmantot novada popularizēšanai. Četrlapu āboliņa lapair starptautiski atpazīstams veiksmes simbols. • Izstrādāti 11 novada velomaršruti. Viens no tiem reģistrēts, marķēts un izdots ceļvedis. • Pieaugoša tūrisma uzņēmēju aktivitāte novada tūrisma plānošanā un attīstībā; • Mārupes novada amatnieku un mājražotāju aktivitātes – uzsāktais biedrības un zīmola veidošanas process. • Vairāku amatnieku un mājražotāju plāni paplašināt piedāvājumu, veidojot atvērtās darbnīcas – Z/S "Liepsalas", Stelpju ģimenes metāla kalumu darbnīca, Marutas Raudes porcelāna apgleznošanas darbnīca, u.c. • Aktīvi un radoši Tūrisma uzņēmēji, kuri labprāt iesaistās pasākumu organizēšanā, marketinga aktivitātēs, akcijās, utt. 	<p>kasnotiekuzšiemceļiem (tautasvelobraucieni, u.c.) irjāsaskaņo ne tikaiar Pašvaldības policiju, bet arīValstspoliciju, naviespējamsuzlabotšoceļusegumu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepietiekošikvalitatīvutūrismaobjektu – naktsmītnes (pārsvārā viena tipa – viesu name (pirtis), tikai 2 viesnīcas), maz kvalitatīvu ēdināšanasiestāžu – īpašiārpus Mārupes ciema. • Navizstrādātikompleksi, atraktīvitūrisma maršruti; • Aviācijasmuzejagaidāmāpārviotošana sakarā ar lidostas "Rīga" paplašināšanos, kāārīpašamuzejatehnikisliktaisstāvoklis; • Kvalificētarbaspēkatrūkumstūrismaobjektos; • Sezonalitātesietekme. • Vairākosobjektosniegtaispakalpojums nav īpašnieka pamata nodarbošanās, līdz ar to bieži vien ilgstoši jāgaida, lai saņemtu atbildi uz e-pastu, nav iespējams sazvanīt objektu.
---	---

Ārējās vides analīze (iespējas un draudi);

Iespēju un draudu analīze identificē tendences un norises ārējā vidē, kuras var izmantot kā izdevības. Tā ļauj apzināt ārējos faktorus, kuri var kļūt par šķēršļiem iecerētajām aktivitātēm.

ĀRĒJIE FAKTORI	
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • Mārupes ģeogrāfiskais stāvoklis, tuvu spēcīgiem tūrisma 	<ul style="list-style-type: none"> • Tūrisma nozares vājā attīstība Babītes un Olaines novados;

<p>galamērķiem – Rīgai un Jūrmalai. Rīgas reģions ir galvenais pakalpojumu sniedzējs Tūrisma nozarē Latvijā. Vislabākais tūrisma infrastruktūras nodrošinājums Rīgas reģionā ir Rīgā un Jūrmalā.</p> <ul style="list-style-type: none">• Lidostas “Rīga” atrašanās Mārupes novada teritorijā un tās attīstība.• Attīstīt dabas tūrisma piedāvājumu un velo tūrisma piedāvājumu ar kaimiņu novadiem.• TAVA īstenotās mārketinga aktivitātes „Baudi nesteidzoties” un „Rīga +”;• Veiksmīgi tūrisma attīstības piemēri citās pašvaldībās, īpaši Pierīgā – Ķekavas novads, Salaspils novads, u.c.• Veiksmīgi citu Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību tūrisma sadarbības piemēri (klāsteri), kā Daugavas lejtece, u.c.• Pieaugošās degvielas un transporta izmaksas, veicinot rīdzinieku atpūtas aktivitātes tuvāk Rīgai.• Tehnoloģijas un e-komercija, e-marketing (mārketingā, komunikācijā, viedtālruni utt.).• Tendence iedzīvotāju skaitam pieaugt Pierīgā.	<ul style="list-style-type: none">• Sezonalitātes ietekme un nespēja to mazināt.• Mārupe Rīgas plānošanas reģiona un nacionālos tūrisma attīstības plānošanas dokumentos netiek minēta kā perspektīvs tūrisma attīstības punkts.• Dzelzceļa līnijas “Rail Baltica” izbūve un dzelzceļa satiksme radītā negatīvā ietekme uz rekreācijas iespējām novadā.• Politiskā nestabilitāte Eiropā un visa Pasaulē, konflikti un karš, ES sankcijas pret Krieviju.• Mārupes novada, līdzīgi kā citu Pierīgas novadu tēls, kas asociējas ar Rīgas “guļamrajonu”.
---	--

4.1. NOVADA TŪRISMA VĪZIJA 2020.GADAM

Izvērtējot novada tūrisma piedāvāju ir iespējams atrast elementus, kas katrs par sevi atbilstu ļoti dažādiem tūrisma veidiem, tomēr pamatojoties uz veikto Mārupes novada tūrisma resursu apkopojumu un izpēti ir iespējams izvirzīt četrus Mārupes novada perspektīvos tūrisma veidus. Šie attīstāmie un popularizējamie tūrisma veidi noteikti tādēļ, ka katrā no tiem ir pietiekoši plašs tūrisma objektu un pakalpojumu piedāvājums, kas dod iespēju piedāvāt vismaz vienas dienas garuma tematisku atpūtu Mārupes novadā. Turklāt, jāņem vērā, ka daudzi objekti var atbilst vairākiem tūrisma veidiem, kā piemēram, velobraukšana un zirgu izjādes var būt aktivitātes, kas piesaistītas gan aktīvajam, gan dabas tūrismam. Aviācijas tūrisms savukārt var iekļaut arī militāro tūrisma, jo aviācijas tūrisma piedāvājums novadā ietver objektus un informāciju gan par militāro, gan civilo aviāciju. Visbeizot, gastronomiskais tūrisms var būt daļa no kultūras tūrisma, jo kultūrvēsturiskais mantojums, tai skaitā ēdieni un receptes, ir daļa no kultūras tūrisma. Tūrisma likums atsevišķi definē aktīvo, dabas, kultūras, rekreatīvo, sporta, lauku, eko un veselības, kas viens otru neizslēdz un viens un tas pats pakalpojums vai objekts var iekļauties vairākos.

MĀRUPES NOVADA PERSPEKTĪVIE TŪRISMA VEIDI

 <p>KULTŪRAS tūrisms</p> <ul style="list-style-type: none">· Švarcekmuiža· Aizsargu nams· vēsturiskas vietas (Bieriņu muiža, Lapiņmuiža, u.c.)· piemiņas vietas (Baltais krusts, Brāļu kapi, u.c.)· novadpētniecības muzeja "aizmetņi" – Mārupes vidusskolas muzejs, Skultes sākumskolas novadpētniecības ekspozīcija· radošās industrijas un tradīcijas- novada daiļamatnieku, mājražotāju un mākslinieku piedāvājums, kultūras pasākumi. <p>1</p>	 <p>AKTĪVAIS tūrisms</p> <ul style="list-style-type: none">· Velotūrisms (velomaršruti)· pārgājieni ar zirgiem· golfa laukums "Viesturi"· veikborda parki· BMX un moto trases· teniss· aktīvā atpūta dabā (pārgājieni, takas)· peldvietas· aktīvās atpūtas pasākumi, u.c. <p>2</p>	 <p>AVIĀCIJAS tūrisms</p> <ul style="list-style-type: none">· Starptautiskā lidosta "Rīga" (ekskursijas)· Aviācijas tehnikas muzejs· Militārā lidmašīna IL-28· Skultes ciema vēsture· Skultes sākumskolas novadpētniecības ekspozīcija· skatu laukums pie lidlauka. <p>3</p>	 <p>DABAS tūrisms</p> <ul style="list-style-type: none">· Natura 2000 teritorija· Cenas tīrelis· Medema purvs un mežs· dižkoki· mazupītes – Mārupite, Neriņa, Dzīlnupite· pārgājieni· dabas izziņas pasākumi, u.c. <p>4</p>
--	--	--	---

1 **Kultūras tūrisms** - tūrisma veids, kura mērķis ir iepazīšanās ar kultūras vidi: kultūrvēsturisko mantojumu, tradīcijām un dzīvesveidu, kā arī aktuālām kultūras un mākslas norisēm (Tūrisma likums). Mārupes novadā šim tūrisma veidam iespējams piedāvāt šādus pakalpojumus – Švarcekmuiža ar parku, kas ir novada vecākā ēka, Aizsargu nams ar stāstu par Aizsargu biedrību, vēsturiskas vietas (Bieriņu muiža, Lapiņmuiža, u.c.) un piemiņas vietas (Baltais krusts, Brāļu kapi, Pieminekļi Pirmās neatkarīgās LR karavīriem, u.c.), novadpētniecības muzeja "aizmetņi" – Mārupes vidusskolas muzejs, Skultes sākumskolas novadpētniecības ekspozīcija, radošās industrijas un tradīcijas- novada daiļamatnieku, mājražotāju un mākslinieku piedāvājums, kultūras pasākumi.

2 **Aviācijas tūrisms** – tūrisma veids, kura mērķis ir izziņāt aviācijas nozari, gan militāro, gan civilo aviāciju, iepazīt aviācijas vēsturi, eksponātus, notikumus, mūsdienu aviācijas aspektus. Mārupes novadā šim tūrisma veidam iespējams piedāvāt šādus pakalpojumus – Starptautiskā lidosta "Rīga" (ekskursijas), Aviācijas tehnikas muzejs, Militārā lidmašīna IL-28, Skultes ciema vēsture, Skultes sākumskolas novadpētniecības ekspozīcija, skatu laukums pie lidlauka, u.c.

3 **Aktīvais tūrisms** – tūrisma veids, kurā tūrists visas nepieciešamās darbības veic pats (Tūrisma likums). Mārupes novadā šim tūrisma veidam iespējams piedāvāt šādus pakalpojumus – velobraukšanas aktivitātes (velomaršruti), pārgājieni ar zirgiem, golfa laukums "Viesturi", veikborda parki, BMX un moto trases, teniss, aktīvā atpūta dabā (pārgājieni, takas), peldvietas, aktīvās atpūtas pasākumi, u.c.

7 **Dabas tūrisms** -tūrisma veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgas ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos (Tūrisma likums).Mārupes novadā šim tūrisma veidam iespējams piedāvāt šādus pakalpojumus –Natura 2000 teritorija Cenas tīrelis, Medema purvs un mežs, dižkoki, mazupītes – Mārupīte, Neriņa, Dzilnupīte, aktivitātes dabā pārgājieni, velobraucieni, slēpošana, izjādes, u.c., dabas izziņas pasākumi, u.c.

Veiktās Mārupes novada tūrisma piedāvājuma izpētes, apkārtējo novadu tūrisma attīstības izpētes, iedzīvotāju un uzņēmēju aptauju rezultātā iegūtās informācijas un SVID analīzes rezultātā tiek izvirzīta šāda Mārupes novada tūrisma attīstības vīzija 2020.gadam:

Mārupes novads ir atpazīstama, atraktīva un ģimenei draudzīga atpūtas vieta Pierīgā!

<p><i>Atpazīstama atpūtas vieta</i></p>	<p>Mārupes novads šobrīd ne iedzīvotājiem (<i>skatīt 3.nodaļu – iedzīvotāju aptauja</i>), ne pašiem tūrisma uzņēmējiem nesaistās ar plašu tūrisma piedāvājumu. Mārupes novads netiek minēts kā perspektīva tūrisma piesaistes teritorija ne nacionāla līmeņa Tūrisma attīstību reglamentējošos dokumentos, ne Rīgas plānošanas reģiona plānošanas dokumentos. Novada tūrisma piedāvājums līdz šim netiek popularizēts caur nevienu no Latvijas reģionālajām tūrisma asociācijām, jo nav iestājies nevienā no tām – reģionāli atbilstošā būtu Vidzemes tūrisma asociācija. Līdz ar to arī visos reģionālos un valsts tūrisma izdevumos, kuri tiek veidoti pēc šo organizāciju sniegtās informācijas par tūrisma pakalpojumiem un objektiem Latvijā informācija par Mārupes novadu nepārādās. Pašvaldības līdz 2015.gadam nav strādājusi pie novada tūrisma piedāvājuma popularizēšanas – mājaslapā nav bijusi pieejama visaptveroša informācija par tūrisma piedāvājumu, nav kvalitatīvu tūrisma materiālu, novads nav iesaistījies reģionālās un nacionālās tūrisma veicināšanas un marketinga aktivitātēs.</p> <p>Vienlaicīgi Mārupes novada tūrisma piedāvājums nav vājāks kādaudziem citiem Pierīgas novadiem, ar kuriem iespējams gan attīstīt konkurenci par viesu piesaisti, gan sadarboties tūrisma piedāvājuma popularizēšanā, veidojot kopīgus plašākus produktus un marketinga aktivitātes.</p> <p>Īstenojot stratēģijas Rīcības plānā 2016-2020.gadam paredzētās tūrisma piedāvājuma paplašināšanas un marketinga aktivitātes un noteikto mērķi - veicināt Mārupes novada tūrisma piedāvājuma atpazīstamību (organizēt tūrisma marketingu) 2020.gadā būtu nepieciešams sasniegt šādus rezultātus:</p> <ul style="list-style-type: none">- Lai <u>Mārupes novada iedzīvotāji</u> būtu informēti par atpūtas iespējām novadā (spētunosauktvismazvienupiemēruvisās tūrisma objektu un pakalpojumu sniedzēju kategorijās, kas skatītas šajā stratēģijā – apskates objekti, aktīvā atpūta, naktsmītnes, ēdināšanas
--	--

	<p>iestādes, daiļamatnieku, mājražotāju, mākslinieku piedāvājums);</p> <ul style="list-style-type: none">- Lai <u>Mārupes novada tūrismazuņņēmumusniegtāstatistika</u> par apmeklētājuskaitu 2020.gadā būtu augstākā laikaperiodā no 2016. Līdz 2020.gadam, parādot pakāpenisku, bet stabilu pieaugumu. Vēlams viesus kaitapieaugums būtu vismaz par 5% katru gadu laikā no 2016. Līdz 2020.gadam.- Lai <u>informācija par novada tūrisma piedāvājumu būtu pieejama un iekļauta ne tikai novada, bet arī reģionālos</u> (piemēram, Vidzemes tūrisma asociācijas), gan <u>valsts mēroga</u> (vismaz viens objekts) tūrisma materiālos un marketinga aktivitātēs. Panākot rezultātu, ka vismaz viens – kvalitatīvākais un unikālākais novada tūrisma objekts, ir iekļauts valsts mēroga tūrisma drukas materiālos vai elektroniskā informācijā, tiek pievērsta uzmanība novadam arī tūrisma aspektā un veicināts, ka potenciālais viesis blakus šim pakalpojam izmantos vēl citus novada tūrisma produktus.
<p>Atraktīva atpūtas vieta</p>	<p>Vārdam “atraktīvs” varētu tikt izmantoti arī citi sinonīmi, kā saistošs, vilinošs, kārdinošs. Šajā stratēģijā ar vārdiem “atraktīvs atpūtas piedāvājums” ir domāts novada tūrisma piedāvājums, kas ir vilinošs dažādu aspektu izteiksmē:</p> <ul style="list-style-type: none">- <u>Unikāls tūrisma piedāvājums</u> (objekti, pasākumi, marketinga aktivitātes) - pēc iespējas atšķirīgs no līdzīga piedāvājuma kaimiņu teritorijās. Jāliek uzsvars uz objektiem, kas ir unikāli novadam, kā piemēram aviācijas tūrisma piedāvājums. Attiecībā uz pakalpojumiem un objektiem, kam līdzīgi ir atrodamī tuvakajā apkārtnē marketinga aktivitātēs jāizceļ unikālas iezīmes, kā to, ka novada atrodas lielākais veikborda parks Latvijā, pirmais golfa laukums Latvijā, garākā pazemes šautuve Baltijas valstīs, stallis, kurā vienlaicīgi iespējams doties izjādē grupā līdz 13 cilvēkiem, u.c. Veidojot jaunus pašvaldības objektus, kā piemēram dabas teritoriju labiekārtošana atpūtas mērķiem vai vides elementi novada jāizvērtē līdzīgi tuvakajā apkārtnē esoši objekti, paredzot atšķirīgu risinājumu/ aktivitātēs kā arī jāakcentē novada vērtības, simbolika.- Vilinošs piedāvājums attiecībā uz piedāvāto <u>kvalitāti</u> (tūrisma piedāvājumu jāveido kvalitatīvu un patiesu, izvērtējot katru objektu vai pakalpojumu, kurš tiek iekļauts novada tūrisma marketinga aktivitātēs, lai neveidojas situācija, kad saņemti nekvalitatīvi pakalpojumi negatīvi ietekmē novada tūrisma tēlu), <u>izmaksām</u> (kompleksi tūrisma piedāvājumi – izmantojot vienu pakalpojumu, piemēram, zirgu izjādi iespējams saņemt atlaidi kafējnīcā vai restorānā), <u>laika taupīšanu</u> (gatavi maršruti, kas piemēroti konkrētam laika periodam – dienas ekskursijas, nedēļas nogales piedāvājums), <u>individualitāti</u>

	(iespēja veidot konkrēti klienta vēlmēm pielāgotu piedāvājumu).
Ģimenei draudzīga atpūtas vieta	<p>Potenciālie tūristi parasti ar dažādu motivāciju, atšķirīgiem produktu lietošanas paradumiem vai citiem raksturlielumiem ir ieinteresēti atšķirīgās produktu īpašībās, kvalitātē, sagaida atšķirīgu komunikāciju un var tik sasniegti atšķirīgos komunikācijas kanālos. Pašvaldībai veidot un galvenais, organizēt marketinga aktivitātes, kas vērstas uz visām potenciālajām grupām ir ļoti sarežģīti, dārgi un patiesībā neiespējami, ka nav milzīgs tūrisma pakalpojumu klāsts.</p> <p>Latvijas Tūrisma mārketinga Ārējās komunikācijas stratēģijā 2011.-2014.gadam tūristu segmenti noteikti pēc Klientu Dzīves cikla modeļa, definējot vienkārši uztveramus un komunikācijā nozīmīgus dzīves cikla posmus:</p> <ul style="list-style-type: none">- “Jaunieši un studenti”;- “Jaunie profesionāļi”;- “Ģimenes ar bērniem”;- “Vidējā paaudze”;- “Sudraba paaudze”. <p>Dokumentā izvērtēts, ka pat attiecībā uz Latviju, ņemot vērā valsts tūrisma piedāvājumu un valsts tūrisma zīmola “<i>Best enjoyed slowly</i>” vērtības turpmāko komunikāciju ir racionāli virzīt uz sekojošiem segmentiem: “Ģimenes ar bērniem”; “Vidējā paaudze”; “Sudraba paaudze”. “Ģimenes ar bērniem”, “Vidējā paaudze” un “Sudraba paaudze” ir aktīvi ceļotāji un šim mērķim tērē vērā ņemamus līdzekļus.¹⁵</p> <p>Lai novada kopējais tūrisma tēls veidotos atšķirīgs no pārējiem Pierīgas novadiem, ar kuriem liels skaits objektu un pakalpojumu ir ļoti līdzīgs tiek piedāvāts akcentēt Mārupes novada atpūtas iespēju piemērotību ģimenēm. Tasvar veidot nepieciešamo kontrastu ar galvaspilsētu Rīgu, kur liela daļa objektu (restorāni, izklaides pasākumi, u.c.) nav atbilstoši un ērti ģimenēm ar maziem bērniem. Šai mērķa grupai atpūta ārpus mājas bieži vien ir ļoti saistoša, jo, lai arī paši vecāki pēc nogurdinošas darba nedēļas varētu atpūsties viņiem ērtāk ir nevis palikt mājās, bet doties uz vietu, kur bērnus būtu iespējams piedāvāt no mājas vides atšķirīgas un interesantas aktivitātes. Par to domā arvien vairāk objektu un pat skaistumkopšanas produktu veikalos, daudzās ēdināšanas iestādēs un citur parādās arvien vairāk “bērnu stūrīšu”. Attiecībā uz kopējo tūrisma piedāvājumu visā Latvijā ir identificēta problēma, ka pat ļoti unikālos un modernos tūrisma objektos nav elementāru pakalpojumu, kā pietiekošs skaits labierīcību, zīdaiņu pārtinamo telpu un bērnu rotaļu laukumu.</p> <p>Mārupes novadā dzīvo liels skaits jauno ģimeņu un tiek prognozēts bērnu skaita pieaugums nākošajos gados. Līdz ar to koncentrēšanās uz šādu aspektu tūrisma attīstībā būtu draudzīga un saistoša arī vietējiem iedzīvotājiem, kam tūrisms nedrīkst kļūt par apgrūtinājumu.</p>

¹⁵Latvijas Tūrisma mārketinga Ārējās komunikācijas stratēģijā 2011.-2014.gadam, 11.lpp.

	<p>Akcenti uz ģimeni jau šobrīd ir novērojams Mārupes novada tūrisma piedāvājumā. Darbojas ģimenes restorāns “Hercogs”, kas šo vērtību uzsvēris pat savā nosaukumā. Aviācijas tūrisma piedāvājums ir ļoti saistošs un arī izglītojošs bērniem. Brauciens uz lidostu “Rīga” un aviācijas eksponātu apskate noteikti var kļūt par aizraujošāku ekskursiju nekā ierasto, klasisko muzeju apmeklējums. Golfa laukums “Viesturi” piedāvā golfa aktivitātes bērniem, savukārt veikborda parka “Marupe Wake park” tuvākajos attīstības plānos tiek paredzēts tieši bērnu rotaļu laukuma izbūve. Arī pašvaldībai, labiekārtojot aktīvās atpūtas un dabas teritorijas novadā nepieciešams paredzēt rotaļu laukumus, vides elementus, kas būtu interesanti bērniem, u.c.</p> <p>Līdzīgi kā citos novados tiek piešķirtas dažādas tūrisma objektu kvalitātes zīmes, Mārupes novada pašvaldība varētu izstrādāt kritērijus un piešķirt tūrisma objektu kvalitātes zīmi – “<i>Ģimenei draudzīgs tūrisma objekts</i>”.</p>
--	--

5. RĪCĪBAS PLĀNS 2016.-2020.GADAM

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
1. Mērķis: Veidotplānveidīgu Mārupes novada tūrisma koordinācijas sistēmu novada tūrisma attīstībai						
<i>HPV2: Sadarbības un mijiedarbības sekmēšana - Tūrisma stratēģijas izstrāde</i>						
1.1.	Tūrisma attīstību balstīt uz noteiktiem mērķiem un uzdevumiem, vietējā mēroga saistošajiem noteikumiem.	1.1.1. Mārupes novada tūrisma attīstības stratēģijas apstiprināšana, ieviešana un aktualizēšana, ikgadējā tūrisma rīcības plāna izstrāde un izpilde;	2016	Domes budžeta ietvaros	<ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāta novada tūrisma attīstības stratēģija un rīcības plāns 	Mārupes novada Dome
		1.1.2. Saistošo noteikumu Nr.11/2010 "Par nekustamo īpašumu uzturēšanu un sabiedrisko kārtību Mārupes novadā" papildināšana, iekļaujot prasības par vienotu tūrisma norāžu izgatavošanu un uzstādīšanu uz privātajiem tūrisma objektiem;	2016-2017			<ul style="list-style-type: none"> • Papildināti saistošie noteikumi, paredzēta kārtība kādā tiek uzstādītas jaunas tūrisma norādes uz privātiem tūrisma objektiem, kā arī noteikts to vizuālais izskats.
1.2.	Veidot koordinētu tūrisma statistikas uzskaites un pētījumu sistēmu	1.2.1. Izveidot un uzturēt datu bāzi par visiem Mārupes novada tūrisma objektiem un pakalpojumiem, pašvaldībai uzņemoties novada kopējās tūrisma informācijas koordinētāja lomu; <ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības tūrisma objekti. • Tūrisma uzņēmēji – to objekti un pakalpojumi. • Amatnieki, mājražotāji un mākslinieki. 	Pastāvīgi 2016-2020	Domes budžeta ietvaros	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidota un regulāri atjaunota tūrisma piedāvājuma datu bāze 	Attīstības nodaļa
		1.2.2. Izveidot tūrisma statistiskās uzskaites sistēmu, apkopot statistiskos datus, uzturēt to bāzi: <ul style="list-style-type: none"> 1.2.2.1. Veikt Mārupes novada viesu aptauju (tūrisma objektos); 	Reizi 2 gados 2017 un 2019			

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		1.2.2.2. Veikt tūrisma objektu apmeklējuma statistikas apkopošanu no tūrisma objektu un pakalpojumu sniedzēju dotās informācijas.	1 reizi gadā 2016-2020		piedāvājumu, viesošanās mērķi, viesu izturēšanās īpatnībām, tūristu segmentiem, u.c.	
		1.2.3. Veikt izpēti par Tūrisma informācijas punkta vai centra izveidošanas nepieciešamību un finansēšanas iespējām Mārupes novadā atbilstoši LVS standartam. Analizēt iespēju TIC uzticēt tūrisma informācijas izplatīšanu par plašāku reģionu – arī Olaines un Babītes novadiem, tādējādi, samazinot šādas struktūras uzturēšanas izmaksas katram atsevišķi un palielinot centra eksistences nepieciešamību.	2016-2017 vai pēc pieprasījuma veidošanās	500 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Veikta izpēte, iegūtie dati pamato vai noraida nepieciešamību Mārupes novadā izveidot TIP vai TIC 	Mārupes novada dome, iespējama sadarbība ar Olaines un Babītes novadpašvaldībām
1.3.	Nodrošināt novada tūrisma interešu pārstāvniecību reģionālā un nacionālā līmenī	1.3.1. Iestāties Vidzemes tūrisma asociācijā.	2016	4000 EUR (ikgadējā dalības maksa)	<ul style="list-style-type: none"> Mārupes novada Domes, kā arī novada tūrisma uzņēmēju dalība VTA rīkotos pasākumos un tūrisma aktivitātēs, projektos, u.c. 	Mārupes novada Dome
		1.3.2. Novada tūrisma attīstības interešu pārstāvēšana reģionālās un valsts mēroga tūrisma aktivitātēs.	2016-2020	Domes budžeta ietvaros	<ul style="list-style-type: none"> Dalība darba grupās, TAVA informācijas dienas, ikgadējās Pierīgas, RPR, valsts tūrisma konferencēs, forumos, u.c. 	Mārupes novada Dome
1.4.	Uzņēmēju iesaiste tūrisma plānošanā un attīstībā	RV3.2: Vietējas nozīmes uzņēmējdarbības sekmēšana un Konsultāciju nodrošināšana uzņēmējiem				
		1.4.1. Tūrisma attīstības plānošanai izveidot iesaistīto pušu forumu (konsultatīvo padomi), organizēt regulāras tikšanās.	Vismaz 2 x gadā vai pēc vajadzības 2016-2020	Domes budžeta ietvaros	<ul style="list-style-type: none"> Tūrisma attīstība tiek plānota, saskaņojot visu iesaistīto pušu intereses, pašvaldībai darbojoties kā šī procesa koordinētājam. 	Attīstības nodaļa, tūrisma uzņēmēji

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<p>1.4.2. Tūrisma pakalpojumu sniedzēju sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošana, papildinot to zināšanas par tūrisma uzņēmējdarbību un novada tūrisma piedāvājumu.</p> <p>1.4.2.1. Izglītības un kvalitātes apmācību cikls par tūrisma uzņēmējdarbību.</p> <p>1.4.2.2. Tūrisma uzņēmēju izglītošana par vietējās dabas un kultūrvēstures vērtībām, faktiem, notikumiem, lai veidotu jaunus tūrisma produktus dabas un kultūras tūrisma piedāvājumā.</p> <p>1.4.2.3. Tūrisma uzņēmēju pieredzes apmaiņas nodrošināšana.</p>	<p>Regulāri pēc pieprasījuma</p> <p>2016-2020</p>	<p>Pašvaldības, uzņēmēju ES finansējums. Dalības maksas</p> <p>8000 EUR</p>	<ul style="list-style-type: none"> Organizētas apmācības tūrisma pakalpojumu sniedzējiem par tūrisma produktu un nišas produktu veidošanu, tūrisma uzņēmējdarbību, tūrisma mārketingu, tūristu psiholoģiju, produktu un pakalpojumu pārdošanas īpatnībām, tūrisma klāsteru / puduru veidošanu, tūrisma sadarbības piemēriem, u.c. Tūrisma pakalpojumu sniedzējiem organizēts lekciju cikls par novada kultūrvēsturisko, dabas un citu vērtību izmantošanu novada identitātes veidošanai un stiprināšanai; Tūrisma pakalpojumu sniedzējiem organizēti kopīgi pieredzes apmaiņas pasākumi, ar pašvaldības speciālistiem, apmeklējot tūrisma labās prakses piemērus tūrisma Latvijā un ārvalstīs. 	<p>Attīstības nodaļa, tūrisma uzņēmēji, Pierīgas partnerība</p>
		<p>1.4.3. Veicināt tūrisma pakalpojumu sniedzēju iesaistīšanos Latvijas tūrisma koordinācijas sistēmā un aktivitātēs:</p> <p>1.4.3.1. Dalība tūrisma asociācijās, kā piemēram "Lauku ceļotājs" (šobrīd 2 Mārupes tūrisma objekti ir biedri);</p> <p>1.4.3.2. Tūrisma kvalitātes zīmju iegūšana, kā "Zaļais</p>	<p>Regulāri 2016-2020</p>	<p>Domes budžeta ietvaros</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mārupes novada tūrisma pakalpojumu sniedzēji saņēmuši kvalitātes apliecinājumus par to tūrisma pakalpojumu vai objektu, kļuvuši par biedriem nozares organizācijās, piedalās plašāka mēroga tūrisma akcijās un pasākumos. 	<p>Attīstības nodaļa, tūrisma uzņēmēji, Pierīgas partnerība</p>

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		sertifikāts” lauku tūrisma mītnēm; 1.4.3.3. Vietējās, reģionālās un nacionālās tūrisma veicināšanas aktivitātēs (akcijās): <ul style="list-style-type: none"> • Muzeju nakts; • Atvērtās dienas laukos; • Satiec savu meistarū u.c.; 				
1.5.	Veicināt novada iedzīvotāju izpratni par tūrisma piedāvājumu, vēlm i iesaistīties novada tūrisma attīstībā	1.5.1. Informēt Mārupes novada iedzīvotājus par tūrisma attīstības pasākumiem un tūrisma piedāvājumu, iesaistīt aktivitātēs: 1.5.1.1. Tematisks pielikums “Mārupes Vēstis” par sezonas tūrisma piedāvājumu un pasākumiem. 1.5.1.2. Aktīvās atpūtas un novada izziņas pasākumu organizēšana iedzīvotājiem.	2016-2020	3000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> • 1 līdz 2 reizes gadā izdoti tematiski “Mārupes Vēstis” tūrisma pielikumi (pirms aktīvās tūrisma sezonas atklāšanas, “Ziemas atpūtas iespējas novadā”, u.c.). • Mārupes novada iedzīvotāji piedalās aktīvās atpūtas un izziņas pasākumos, vairāk brīvo laiku pavada novadā. 	Attīstības nodaļa, Sabiedriskās attiecības
		1.5.2. Organizēt foto konkursu iedzīvotājiem, veidojot novada skaistāko skatu / vietu / objektu foto kolekciju, ko iespējams izmantot novada tūrisma piedāvājuma veidošanai un popularizēšanai.	2016-2020	2500 EUR	Vietējie iedzīvotāji iesaistīti novada popularizēšanā, viņu uzņemtie foto izmantoti tūrisma informācijas sagatavošanā, foto izstādēs par novadu, u.c.	Attīstības nodaļa, Sabiedriskās attiecības, Pierīgas partnerība
		1.5.3. Iesaistīt novada tūrisma attīstības veicināšanā novada skolēnus un jauniešus, kurus interesē šī nozare: 1.5.3.1. Organizēt atvērto durvju dienas skolēniem un jauniešiem tūrisma uzņēmumos, iesaistīties „ēnu dienās”.	1 reizi gadā 2016-2020	Domes budžeta ietvaros	<ul style="list-style-type: none"> • Novada jaunieši un skolēni iesaistīti tūrisma attīstības veicināšanā. • Noorganizētas atvērto durvju dienas tūrisma uzņēmumos. • Notikušas skolēnu ekskursijas pa Mārupes novadu skolēnus iepazīstinot ar novada tūrisma piedāvājumu. 	Attīstības nodaļa, Izglītības iestādes, Mārupes novada uzņēmēji, Pierīgas partnerība

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		1.5.3.2. Reizi gadā organizēt Mārupes novada skolēniem ekskursiju pa novadu. 1.5.3.3. Iesaistīt skolu jauniešus tūrisma produktu ideju ģenerēšanā – ideju konkursa organizēšana projektu nedēļas ietvaros.			<ul style="list-style-type: none"> Skolēni izstrādājuši idejas novada tūrisma attīstībai skolas projektu nedēļas vai citu mācību pasākumu ietvaros. 	
2. Mērķis: Attīstīt kvalitatīvu un atraktīvu Mārupes novada tūrismapiedāvājumu						
2.1.	Uzlabot esošo un veidot jaunu tūrisma informācijas infrastruktūru	<i>(Investīciju plāns - RV2.2: Labiekārtošana, Tūrisma norāžu izvietošana)</i>				
		2.1.1. Tūrisma norāžu (autobraucējiem, velobraucējiem, kājāmgājējiem) izvietošana visā Mārupes novada teritorijā.	2016-2018	13 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Pie Latvijas valsts autoceļiem uzstādītas ceļazīmes Nr.704. un 706. uz Mārupes novada tūrisma un sabiedriskajiem objektiem; Mārupes novada ciemu centros, pie pašvaldības ceļiem un ielām uzstādītas vienota stila vietējā mēroga informatīvās virziena norādes (aptuveni 30 vietās 90 norādes). 	Labiekārtošanas dienests, Attīstības nodaļa.
		2.1.2. Tūrisma stendu satura aktualizācija, jaunu uzstādīšana. Atjaunojot stendus izvērtēt to atrašanās vietas piemērotību, iespējams pārvietojot uz vietām, kam raksturīga lielāka cilvēku koncentrācija. 2.1.2.2. Uzstādīt izgaismotu tūrisma informācijas stendu Skultes ciemā (ieteicamā vieta blakus Militārajai lidmašīnai IL-28 Skultes ielas malā vai blakus Skultes dienas centram);	2016-2020 <i>Pēc vajadzības</i>	22 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Aktualizēta tūrisma informācija uz novada teritorijā esošajiem stendiem, tie izgaismoti (pie novada Domes ēkas, Tīraines ciemā blakus Vecajai Jelgavas šosejai, Jaunmārupē pie ūdenstornā, pie Mārupes kapiem). 	Labiekārtošanas dienests, Attīstības nodaļa

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		2.1.2.3. Pēc vajadzības uzstādīt jaunus info standus novada teritorijā. 2.1.2.4. Aktualizēt Mārupes novada Domes vestibila karti.		(2.1.2.4. - 1200 EUR)	<ul style="list-style-type: none"> Novadā uzstādīti jauni tematiski stendi pie atsevišķiem tūrisma objektiem; Atjaunota domes ēkas vestibila karte. 	
		2.1.3. Uzstādīt elektroniskos informācijas standus(iekštelpu un āra ar interneta pieslēgumu): 2.1.3.1. Telpu interaktīvie stendi – pašvaldības ēkas vestibilā, citās pašvaldības sabiedriskajās ēkās. 2.1.3.2. Āra stendi –pie pašvaldības ēkas, pēc vajadzības citur novadā (pie TIC). Šāds stends nepieciešams ārpusē pie TIP/TIC. 2.1.3.3. Uz stendiem nepieciešams paredzēt video novērošanu.	2016-2019	45 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Uzstādīti telpu interaktīvie stendi,radīta iespēja apmeklētājiem skatīt novada mājaslapu, tai skaitā tūrisma informāciju, kultūras un izklaides pasākumu afišas, nodrošināta piekļuve internetam. Uzstādīti āra info stendi. Nodrošināta iedzīvotāju un viesu piekļuve tūrisma un cita veida informācijai 24/7, kā arī piekļuvi internetam. 	Attīstības nodaļa, Labiekārtošanas dienests
		2.1.4. Uzstādīt Mārupes novada robežzīmes pie maģistrālajiem autoceļiem, uzsverot novada identitāti un sveicot novadā. 2.1.4.1. Konkurss par Mārupes novada robežzīmes dizainu. 2.1.4.2. Izvērtēt piemērotākās robežzīmju uzstādīšanas vietas (iespējamās vietas A5 šosejas labajā malā iebraucot novadā no Olaines novada puses (netālu no Sila kapu ūdenskrātuves) iebraucot novadā no Rīgas pilsētas pa Daugavas ielu un pa Jelgavas ceļu, V19 malā	2016 - 2018	30 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Uzstādītas novada robežzīmes pie maģistrālajiem auto ceļiem, uzsverot novada identitāti un sveicot novada iedzīvotājus un viesus. 	Mārupes novada Domes speciālisti, uzņēmēji.

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		iebraucot Mārupē no Babītes novada puses virzienā uz Skultes ciemu, u.c.); 2.1.4.3. Robežzīmju atklāšana par godu Latvijas valsts simtgadei 2018.gadā.				
2.2.	Tūrisma objektu attīstība dabas teritorijās	250 000 EUR (RV2.2: Labiekārtošana, Dabas taku izveide un aprīkošana)				
		2.2.1. Medema purva un meža daļas labiekārtošana rekreācijas mērķiem: 2.2.1.1. Vienošanās ar SIA "Rīgas Meži". 2.2.1.2. Tehniskā izpēte un projekta izstrāde; 2.2.1.3. Dabas teritorijas labiekārtošana; 2.2.1.4. Dabas teritorijas (mežaparka) apsaimniekošanas pasākumi.	2016-2018	15 000 EUR 80 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Labiekārtota dabas teritorijas Pierīgā iedzīvotāju un viesu atpūtai pie dabas – soli un atpūtas vietas, bērnu šķēršļu takas un rotaļu laukumi, dabas izziņas taka (taka, kas savieno Mārupes mežaparku ar Stūnīšu ezeriem u.c. objektiem), uzstādītas atkritumu urnas un ekoloģiskās tualetes, izveidoti un labiekārtoti maršruti gājējiem, riteņbraucējiem, jātniekiem, publicēti dabas izziņas materiāli digitālā u.c. formātos. 	Mārupes novada Dome - Attīstības nodaļa, Labiekārtošanas dienests, juristi, sabiedriskā attiecības, citi speciālisti, SIA "Rīgas Meži"
		2.2.2. Rekreācijas iespēju popularizēšana <i>Natura 2000</i> teritorijā Cenas tūrelis. 2.2.2.1. Izvērtēt rekreācijas iespēju dažādošanu Cenas tūrelī papildu jau esošajai purva laipai un skatu tornim, kas izbūvēts dabas teritorijā no Babītes novada puses.	2016-2018	<i>ES finansējuma piesaiste</i> 45 000 EUR (300 000 EUR kopējā projekta summa)ES Interreg finansējums 85% apmērā, 15%	<ul style="list-style-type: none"> Izveidota un labiekārtota meža taka/ ceļš, kas sasaistīts ar veloceliņiem/ velomaršrutiem, tiešai nokļūšanai no Mārupes novada līdz Cenas tūreļa laipai. Mārupes novadā uzstādīts Popularizēta Cenas tūreļa laipa un skatu tornis, Mārupes novada teritorijā piemēram pie takas, kas ved uz objektu 	Mārupes novada Dome - Attīstības nodaļa, Labiekārtošanas dienests, juristi, sabiedriskā attiecības, citi speciālisti, SIA "Rīgas Meži",

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		2.2.2.2. Piekļuves iespēju izveidošana Cenas tīreļa laipai cauri mežu teritorijām no Mārupes novada puses, saīsinot ceļu un mazinot nepieciešamību izmantot lielceļu nokļūšanai rekreācijas zonā.		pašvaldības līdzfinansējums	uzstādot arī informatīvu tūrisma stendu par to.	Babītes pašvaldība.
		2.2.3. Rekreācijas infrastruktūras veidošana dabas teritorijās, kur novērojama iedzīvotāju un viesu koncentrācija: 2.2.3.1. Pie golfa laukuma “Viesturi” un Božu ūdenskrātuves; 2.2.3.2. Skultes mežā pie Baltā krusta;	2017	5000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Izveidotas rekreācijas zonas dabas teritorijās dažādās Mārupes novada daļās. Dabas takās integrētas sporta un rekreatīvās aktivitātes. Pie golfa laukuma “Viesturi” - tiltiņš pāri Dzilnupei, I Pasaules kara blindāžas rekonstrukcija netālu no pieminekļa Pirmās neatkarīgās LR karavīriem; 	Attīstības nodaļa, Labiēkārtošanas dienests
		2.2.4. Dabas pieminekļu saglabāšana un apzināšana: 2.2.3.3. Apzināt Mārupes novada dižkokus, kā arī potenciāli citus dabas pieminekļus, iesaistot to atrašanās iedzīvotājus. 2.2.3.4. Jaunu dižkoku marķēšana ar dabas pieminekļu marķēšanas zīmēm.	2017-2018	1000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Identificēti un marķēti jauni dižkoki, citi dabas pieminekļi. 	Mārupes novada Dome
		2.2.5. Popularizēt Mārupīti, kā novada dabas un kultūrvēstures vērtības un attīstīt ar to saistītas tūrisma aktivitātes: Slēpņu izvietošana pie potenciālajiem Mārupītes sākuma (iztekas) punktiem un to reģistrēšana <i>geocaching.com</i> . 2.2.5.1. Atraktīva vides objekta, kas veltīts Mārupītei kā nozīmīgai Rīgas Pārdaugavas vēstures „dalībnieci” – izveide	2016-2020	17 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Organizētas dažādas tūrisma aktivitātes, kas saistītas ar Mārupītes, kā Mārupes novada dabas un vēstures vērtības godināšanu. Izveidots vides objekts, kas veltīts notikumiem, kurus vēsturiski ietekmējusi Mārupīte. 	Mārupes novada Dome, Izglītības pārvalde, Mārupes skolas, Jauniešu dome, Biedrības un uzņēmēji

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<p>Mārupītes gatvē; Atraktīva vides objekta „Mārupītes gatve – vienīgā pasaulē” izveide un uzstādīšana. Mārupes skolu konkursa idejas par Mārupītes vides objekta (Mārupītes gatvē) izveidi īstenošana.</p> <p>2.2.5.2. Ikgadējas Mārupes skolēnu ekskursijas ar kājām „Ekspedīcija gar Mārupīti”.</p> <p>2.2.5.3. Mārupes vidusskolas skolēnu novadpētnieciskais darbs – „Meklējam Mārupītes sākumu un/vai vēsturisko gultni”, izmantojot mūsdienu tehnoloģijas.</p> <p>2.2.5.4. Mārupes skolu konkurss par labāko video sižetu „Mārupīte tecējums”.</p> <p>2.2.5.5. Ar Mārupīti saistīts pasākums „Mārupītes svētki”. Sākotnēji – scenārija izstrāde (var apvienot ar Vispasaules ūdens dienu vai citu pasākumu).</p> <p>2.2.5.6. Īstenot (pabeigt) Mārupītes „Zaļā veloceļa” ideju (velokoridors) ar turpinājumu Mārupes novadā.</p>				
2.3.	Parku un skvēru ierīkošana un	RV2.2: Labiekārtošana (Parkaun skvēru ierīkošana un atpūtas vietu labiekārtošana)				

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
	atpūtas vietu labiekārtošana (650 000 EUR) <i>RV2.2: Labiekārtošana, Parku un skvēru ierīkošana un atpūtas vietu labiekārtošana</i>	2.3.1. Ģimenes aktīvās atpūtas parka izveidošana Skultes ielā 31, Skultēpašvaldības meža teritorijā aiz Skultes dienas centra (zemes gabala kopējā platība 6,85ha, no tā 0,4337ha Dienas centra teritorija) - (1 posms: izpēte, tehniskās dokumentācijas sagatavošana; 2 posms: labiekārtošana).	1.posms – 2016 2.posms - 2017	(RV2.2: Labiekārtošana: Parku un skvēru ierīkošana un atpūtas vietu labiekārtošana) 100 000 EUR <i>ES finansējuma piesaiste – LEADER projekti (projekta maksimālā summa 50 000 EUR)</i>	Izveidota vissezonas ģimenes atpūtas teritorija, kur iespējams atpūsties, organizēt sporta treniņus un sacensības, nodarbības Skultes dienas centra klientiem, Skultes sākumskolai. Papildinātas aktīvās atpūtas iespējas Skultē blakus stadionam un apskates objektam – lidmašīnai IL-28, attīstīts Skultes ciems.	Attīstības nodaļa, Labiekārtošanas dienests
		2.3.2. Jaunmārupes dabas parka labiekārtošana – Jaunmārupes dabas parka labiekārtošanas plāna izstrādē paredzēt Mārupes novada simbolikasiedzīvināšana vides infrastruktūras objektos (četrslapu āboliņa kontūras veidošana uz bruģa parka vidū esošajā laukumā, simbolikas attēlošana uz soliņiem, laternām, u.c.).	2017-2018	45 000 EUR <i>Ielu un ceļu programma</i>	Labiekārtots Jaunmārupes dabas parks - apgaismojums, parka gājēju celiņu izbūve, soliņi, vides elementi, laukums parka vidū brīvdabas pasākumu norisei, no kura atdalās vairāki celiņi (katram varbūt sava nozīme un nosaukums).	Attīstības nodaļa, Labiekārtošanas dienests
		2.3.3. Pievilcīgas novada ainaviskās vides veidošana, balstoties uz novada labiekārtošanas plānu, sadarbojoties ar pašvaldības ainavu arhitektu (piemēram, ziedu motīvs pilsētas vides dizainā, logo iedzīvināšana vides infrastruktūras objektos galvenajos apmeklētāju koncentrēšanās punktos, piemēram Jaunmārupes dabas parkā, u.c.	2016-2018	Labiekārtošanas nodaļas budžeta ietvaros	Izveidoti un uzstādīti vides elementi, kas rada pievilcīgāku apkārtējo vidi un veido Mārupes novada vizuālo tēlu.	

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		2.3.4. Militārās lidmašīnas IL-28 Skultes ciemā, apkārtējās teritorijas laukuma labiekārtošana (Skultes iela 19, kadastra nr.8076 001 0014);	2016-2018	20 000 EUR	Labiekārtota Skultes lidmašīnas - reaktīvā bumbvedēja (IL-28) apskates teritorija – lidmašīnaizgaismota, rekonstruēti zem un ap to esošie celiņi, uzstādīti soliņi un info stenda par lidmašīnu. Radīts kvalitatīvs tūrisma objekts.	
		2.3.5. Skatu laukuma izbūve blakus starptautiskās lidostas “Rīga” skrejceļam vietā, kura šobrīd ir populāra lidmašīnu vērošanai – skatu laukums (iespējams tornītis), soliņi, atkritumu urnas.	2016-2017	18 000 EUR	Izveidots skatu laukums pie lidostas skrejceļa lidmašīnu vērošanai.	Mārupes novada Dome, Starptautiskā lidosta “Rīga”
2.4.	Novada vēsturisko vērtību apzināšana un saglabāšana	(535000 EUR RVI.3: Daudzpusīgi kultūras un publiskie pakalpojumi – Muzeju izveide.)				
		2.4.1. Mārupes novada vēstures izpēte: 2.4.1.1. Piesaistot vēstures ekspertu izveidot novada vēsturiski faktoloģisko aprakstu. 2.4.1.2. Iesaistot iedzīvotājus, apkopot interesantus faktus un leģendas (Mārupītes leģendas).	2016-2018	2500 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Izveidots hronoloģisks vēstures notikumu apraksts par Mārupes novada vēsturi – notikumi, muižas, dzimtas, senie nosaukumi, vietvārdu skaidrojumi, administratīvi teritoriālās pārmaiņas, u.c.), atmiņu stāsti, 1. un 2. Pasaules karu cīņu liecības, u.c. Informācija izmantota ekskursijām, gidu apmācībai un novadpētniecības muzeja krātuvei, leģendu radīšanai (leģenda par Rautenfeldu dzimtu, muižnieku Švarcu, Skultes lidmašīnas pilotu un tās nonākšanu Skultē, u.c. 	Attīstības nodaļa, Mārupes novada domes izglītības un kultūras iestādes (Mārupes vidusskola, Skultes novadpētniecības pulciņš “Mazais Novadpētnieks”, u.c.)
		2.4.2. Novadpētniecības muzeja izveide novada vecākajā ēkā – Švarcekmuižā.	2016-2019	<i>Iespējama finansējuma piesaiste no Valsts</i>	Izveidota mūsdienīga ekspozīcija par Mārupes novada vēsturi, apvienojot vēsturiskas vērtības	Mārupes novada dome, kultūras

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<p>2.4.2.1. Švarcekmuižas, kā novada vēstures liecības saglabāšana pašvaldības īpašumā, vietējās nozīmes vēstures pieminekļa statusa piešķiršana ēkai, arhitektoniski – mākslinieciskā izpēte un novērtējums. Muižas ēkas rekonstrukcija, tai skaitā otrā stāva telpu labiekārtošana. Apkārtnes labiekārtošana, tai skaitā parka un dīķa sakopšana.</p> <p>2.4.2.2. Mārupes novada vēstures ekspozīcijas izveide</p>		<p><i>kultūrkapitāla fonda (VKKF)</i></p> <p>50 000 EUR</p>	<p>(muzeja vitrīnu koka elementi veidoti no Rautenfeldu muižas koka detaļām kā piemiņa par kādreizējo Bieriņu muižu) un mūsdienu tehnoloģijas (2 Skultes novadpētniecības pucliņa izstrādāto vēsturisko spēļu digitalizācija, ko iespējams izmantot ekskursijas laikā). Izveidots un darbojas novadpētniecības muzejs.</p>	<p>un izglītības iestādes.</p>
		<p>2.4.3. Aviācijas tehnikas muzeja saglabāšana Mārupes novadā un attīstība (labiekārtošana, uzlabojot tā sniegto pakalpojumu kvalitāti un vizuālo tēlu).</p>	2016-2020	<p><i>ES finansējuma piesaiste (Centrālbalijas programma 2014-2020, Igaunijas – Latvijas programma 2014-2020);</i></p>	<p>Darbojas labiekārtots Aviācijas tehnikas muzejs.</p>	<p>Attīstības nodaļa, Biedrība “F. Candra aviācijas tehnikas muzejs”, VAS “Starptautiskā lidostas “Rīga””, RTU Aeronautikas institūts.</p>
		<p>2.4.4. Vietējo gidu apmācība / sertificēšana utt.</p> <p>2.4.2.3. Saskaņā ar Tūrisma likumu noteikt prasības tūristu gidu profesionālajai kvalifikācijai.</p> <p>2.4.2.4. Izveidot objektu sarakstu un aprakstus, kas jāiekļauj ekskursijas maršrutā.</p> <p>2.4.2.5. Apmācīt novada tūrisma gidus.</p>	2017-2019	500 EUR	<p>Apmācīti gidi, kuri var novadīt ekskursiju pa Mārupes novadu - organizēti kursusi, ar mērķi veicināt Mārupes novada, kā tūrisma galamērķa popularitāti, ceļotājiem piedāvājot kvalitatīvu gida pakalpojumu.</p>	<p>Mārupes novada dome</p>

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
2.5.	Popularizēt novada amatniekus un mājražotājus – viņu prasmes un produktus	<p>2.5.1. Veicināt novadā mājražotāju un amatnieku produkcijas iegādi iedzīvotāju un viesu vidū:</p> <p>2.5.1.1. Izplatīt informāciju novada uzņēmējiem par viņu produkciju un piedāvājumu tuvojoties dažādiem svētkiem (Lieldienas, Jāņi, Ziemassvētki, u.c.);</p> <p>2.5.1.2. Tuvojoties dažādiem gadskārtu svētkiem organizēt novada amatnieku, mājražotāju, mākslinieku tirdziņus.</p> <p>2.5.1.3. Organizēt izstādes un darbnīcas;</p> <p>2.5.1.4. Veidot amatnieku centru - māju/ telpu, kur novada amatniekiem būtu iespēja parādīt savu arodu un interesantiem aplūkot amatniekus darbībā, piedalīties novada amatnieku radošajās darbnīcās, iegādāties amatnieku izstrādājumus, pasūtīt amatnieku izstrādājumus – iespējams Švarcenieku muižā (muzeja ēkā) vai plānotajā Multifunkcionālajā kultūras centrā.</p> <p>2.5.1.5. Sekmēt atvērto saimniecību veidošanos, piedāvājot iespēju apmeklēt amatnieka</p>	2016-2020	14000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Novada iedzīvotājiem un viesiem radīta iespēja iepazīties ar novadā tapušajiem izstrādājumiem un iespēja tas iegādāties. Novadā kā tūristu piesaistes objekti darbojas vairākas atvērtās saimniecības, kurās iespējamsredzēt amatnieku produktu tapšanas procesu, iesaistīties radošajās darbnīcās un apgūt kādu no prasmēm. 	Attīstības nodaļa, Muzejs, kultūras iestādes, Pierīgas partnerība, uzņēmēji.

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		vai mājražotāja darbnīcu, iepazīties ar viņa prasmi un iegādāties izstrādājumus.				
		2.5.2. Izveidot lauksaimniecības un amatniecības produktu tirdzniecības vietu (vietas) novadā, nodrošinot iedzīvotājiem un viesiem iespēju iegādāties vietējos eko produktus un lauku labumus, kā arī vietējos amatniecības izstrādājumus.	2016-2018	<i>RV2.2: Labiekārtošana</i> <i>ES finansējuma piesaiste (LEADER pieeja)</i> 50 000 EUR	Izveidotas lauksaimniecības un amatniecības produktu tirdzniecības vietas.	Attīstības nodaļa, Labiekārtošanas dienests, Pierīgas Partnerība, uzņēmēji.
2.6.	Velotūrisma infrastruktūras labiekārtošana	2.6.1. Veloceliņu tīkla plānošana un izbūve: veloceliņi starp novada ciemiem un to sasaiste ar kaimiņu novadu veloceliņiem 2.6.1.1. Veloceliņu tīkla izpēte un plāna izveide, nosakot prioritāros posmus; 2.6.1.2. Veloceliņu pakāpeniska izveide, sākot ar prioritāriem posmiem; 2.6.1.3. Īstenot (pabeigt) Mārupītes „Zaļā veloceliņa” ideju (velo koridors) ar turpinājumu Mārupes novadā. 2.6.1.4. Atpūtas infrastruktūras labiekārtošana gar veloceliņiem (atpūtas vietas, velo novietnes, soliņi, info stendi);	2016-2020	<i>Ielu un ceļu programma - veloceliņu izbūve</i> 150 000 EUR	Izveidoti un labiekārtoti novada veloceliņi atpūtai un starp Mārupes novada ciemiem (veloceliņš starp Mārupi un Jaunmārupi, Zaļā veloceliņa turpināšana Mārupes novadā, veloceliņa izbūve Olaine-Mārupe-Rīga, u.c.)	Labiekārtošanas dienests, Attīstības nodaļa

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<p>2.6.2. Mārupes velomaršrutu uzturēšana, izvērtēšana, labiekārtošana:</p> <p>2.6.2.1. Mārupes novada velomaršrutu izvērtēšana pielāgojot tos esošajai situācijai.</p> <p>2.6.2.2. Ceļu seguma uzlabošana neieciešamās vietās;</p> <p>2.6.2.3. Atpūtas vietu labiekārtošana velomaršrutu ceļā, īpaši to, kuri virzīti cauri novada dabas teritorijām.</p>	Pastāvīgi 2016-2020	5000 EUR	Uzturēti un arī regulāri aktualizēti Mārupes novada velomaršruti, rodoties jauniem tūrisma objektiem vai pakalpojumiem, kā arī citiem izzūdot pārskatīta maršruta gaita. Nepieciešamās vietās veikti ceļa seguma uzlabojumi, iekārtotas atpūtas vietas maršrutu ceļā.	Attīstības nodaļa, Labiekārtošanas dienests.
		2.6.3. Velo novietņu (vēlams ar nojumi) izvietošana tam nepieciešamajās vietās novada teritorijā.	2016-2018		Novada teritorijā pie velobraucēju koncentrēšanās vietām uzstādītas velo novietnes - pie Mārupes novada domes, Jaunmārupes dabas parka, Dienas centriem un citur	Labiekārtošanas dienests, Attīstības nodaļa
		2.6.4. Reģistrēt un marķēt velomaršrutus	2016-2020	8000 EUR	Marķēti Mārupes novada velomaršruti un maršruti, kas savieno Mārupes novadu ar kaimiņu novadiem un Rīgas pilsētu.	Labiekārtošanas dienests, Attīstības nodaļa
2.7.	Tematisku piedāvājumu un pasākumu izstrādāšana novada viesiem	<p>2.7.1. Organizēt ikgadējus, tradicionālus un reģionā atpazīstamus izklaides un izziņas pasākumus Mārupes novada iedzīvotājiem un viesiem, kas izceļ novada vērtības, piedāvā iepazīt izklaides un atpūtas iespējas:</p> <p>2.7.1.1. Aktīvā tūrisma sezonas atklāšanas un noslēguma pasākumus (svētkus) Mārupes novada iedzīvotājiem un viesiem tradicionāli pavasarī un rudenī.</p> <p>2.7.1.2. Citus aktīvās atpūtas pasākumus visai ģimenei -</p>	2016-2020	Domes budžeta ietvaros	Mārupes novada viesu piesaistīšanai noorganizēti dažādiaktīvās atpūtas un svētku pasākumi.	Mārupes kultūras nams, Mārupes sporta centrs, Attīstības nodaļa. Iespējama sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām, uzņēmēji.

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<p>velo atpūtas braucieni Mārupes novada teritorijā vai starp novadiem, u.c. Orientēšanās pasākumus dabā vai pilsētvidē, foto orientēšanos, auto orientēšanos, velo orientēšanos u.c.</p> <p>2.7.1.3. Novada svētkus;</p> <p>2.7.1.4. Mārupei unikālus pasākumus, kā piemēram "Mārupes Gurķis", u.c.</p> <p>2.7.1.5. Tematiskas izstādes un parādes, vides akcijas;</p> <p>2.7.1.6. Un citi pasākumi.</p>				
		<p>2.7.2. Tematisku tūrisma maršrutu izstrāde dažādām mērķa grupām Mārupes novadā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aviācijas un tās vēstures maršruts; • Dabas vērtību maršruts; • Kultūrvēstures mantojuma maršruts; • Militārā mantojums maršruts; • Citi. 	Pastāvīgi 2016-2020	Domes budžeta ietvaros (<i>veic tūrisma organizators</i>)	Izstrādāti tematiski tūrisma maršruti, kas tiek piedāvāti noteiktām novada viesu kategorijām.	Attīstības nodaļa, uzņēmēji,
		<p>2.7.3. Attīstīt kvalitatīvus tūrisma produktus konkrētām mērķa grupām:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktīvās atpūtas piedāvājums; • garstronomais tūrisms; • lauku (amatnieku, mājražotāju) tūrisms; • korporatīvais tūrisms – kolektīvu saliedēšanas pasākumi Pierīgā (izjādes, virvju parks); 	Pastāvīgi 2016-2020	Domes budžeta ietvaros	Izstrādāti tūrisma piedāvājumi dažādām novada viesu kategorijām.	Attīstības nodaļa, uzņēmēji

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<ul style="list-style-type: none"> un citi; 				
3. Mērķis: Veicināt Mārupes novada tūrisma piedāvājuma atpazīstamību (organizēt tūrisma marketingu)						
3.1.	Nodrošināt informācijas par Mārupes novada tūrisma piedāvājumu pieejamību	<p>3.1.1. Izdot kvalitatīvus Mārupes novada tūrisma bukletus, kartes, tūrisma info lapas, u.c., iekļaujot sakoptus, kvalitatīvus, viesmīlīgus un konkurētspējīgus tūrisma objektus un pakalpojumu sniedzējus, kuri vēlas iekļauties tūrisma sistēmā:</p> <p>3.1.1.1. Mārupes novada tūrisma buklets (stila grāmatiņa) vismaz 2 valodās (latviešu un angļu);</p> <p>3.1.1.2. Mārupes novada salokāmā tūrisma karte vismaz 2 valodās (latviešu un angļu) ar visu tūrisma nepieciešamo informāciju un pakalpojumiem;</p> <p>3.1.1.3. Tematiski bukleti – velomaršruti, aktīvā atpūta, amatnieku piedāvājums, buklets “Mārupe bērniem” ar iespēju to izkrāsot, u.c.</p>	Regulāri 2016-2020	HPV2: Sadarbības un mijiedarbības sekmēšana – Tūrisma stratēģijas īstenošana 35 000 EUR	<ul style="list-style-type: none"> Iegādāti karšu faili info stendu un bukletu izdošanai. Izdoti dažādi tūrisma bukleti, kas tiek izplatīti gan Mārupes novada pašvaldības iestādēs un tūrisma objektos, gan kaimiņu novadu tūrisma objektos (muzeji), gan TIC (Ķekavas TIC, Rīgas TIC, Jūrmalas TIC, Salaspils TIC, u.c.). 	Mārupes novada Dome – Attīstības nodaļa, sabiedriskās attiecības, kaimiņu pašvaldības.
		<p>3.1.2. Nodrošināt informācijas par novada tūrisma piedāvājumu pieejamību interneta vidē:</p> <p>3.1.2.1. Sadaļas “Tūrisms” izveidošana, regulāra aktualizēšana un modernizēšana Mārupes novada domes mājaslapā www.marupe.lv vismaz 2 valodās.</p> <p>3.1.2.2. Informācija par novada tūrisma piedāvājuma</p>	2016-2020	Domes budžeta ietvaros 5000 EUR (<i>tai skaitā 2200 EUR (3.1.2.4. punkts)</i> <i>Interaktīvās kartes uzturēšana – gada abonēšanas</i>	<ul style="list-style-type: none"> Izveidota visaptveroša pašvaldības mājaslapas sadaļa “Tūrisms”, regulāri ievietota jaunākā informācija un izmaiņas par tūrisma piedāvājumu (apskates objekti, tūrisma karte, maršruti, atbalsts uzņēmējiem, saistošie noteikumi, stratēģija, likumi, statistika, aptaujas par tūrismu, u.c.); 	Attīstības nodaļa, Sabiedriskās attiecības

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<p>3.1.2.3. Mājaslapas adaptīvās versijas izstrāde.</p> <p>3.1.2.4. Interaktīvā karšu pārlūka par Mārupes novadu uzturēšana un regulāra atjaunošana (visi objekti un maršruti elektroniski) mājaslapā www.marupe.lv.</p>		<p><i>maksa.par 2016.gadu 435,60EUR (mēneša maksa 36,30 EUR, SIA "Jāņa Sēta");</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Izveidota mājaslapas adaptīvā versija, kas to pielāgos automātiski jebkurai elektroniskai ierīcei uz kā tā tiek skatīta. 	
		<p>3.1.3. Nodrošināt informācijas iekļaušanu par Mārupes novada tūrisma piedāvājumu reģionālās un nacionālās elektroniskajās tūrisma datu bāzēs, drukātajos bukletos, utt.:</p> <p>3.1.3.1. Latvijas oficiālais tūrisma portāls http://www.latvia.travel.lv</p> <p>3.1.3.2. Vidzemes tūrisma asociācijas mājaslapa www.vidzeme.com</p> <p>3.1.3.3. Tematiskas interneta datu bāzes par Latvijas tūrisma piedāvājumu www.celogudri.lv, u.c.</p> <p>3.1.3.4. Reģionāli un tematiski izdevumi, piemēram, VTA Latvijas marķēto velomaršrutu karte, VTA reģiona tūrisma karte, u.c. TAVA tūrisma kartēs "Rīga un tās apkārtnē", "Atpūta ģimenei ar bērniem Latvijā", u.c.</p>	<p>Pastāvīgi 2016-2020</p>	<p>1500 EUR</p>	<ul style="list-style-type: none"> Informācija par Mārupes tūrisma piedāvājumu pieejama un tiek izplatīta reģionālos un nacionālos tūrisma marketinga izdevumos – gan elektroniskos, gan drukātos materiālos. Tā regulāri tiek aktualizēta. 	<p>Attīstības nodaļa, Sabiedriskās attiecības, uzņēmēji.</p>
		<p>3.1.4. Izveidot reklāmas klipus par Mārupes novadu, kurš iekļautu novada labāko atpūtas piedāvājumu – pasākumi, aktīvās atpūtas iespējas, atpūta pie</p>	<p>2017-2018</p>	<p>3500 EUR</p>	<ul style="list-style-type: none"> Izveidots reklāmas video par Mārupes novadu, kurš tiek izmantots novada popularizēšanai mājaslapā www.marupe.lv, citos 	<p>Attīstības nodaļa, Sabiedriskās attiecības, novada tūrisma</p>

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		<p>dabas un ainavas, apskates objekti. Tas tiktu izmantots:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pašvaldības mājaslapā un citos sociālajos tīklos; • saskaņojot ar uzņēmējiem varētu tikt ievietots viņu tūrisma objektu mājaslapās; • būtu kā noderīga novada vizītkarte dažādos semināros un konferencēs, kurās piedalās Mārupes novads; • novada vizītkarte tūrisma izstādē Balttour; • izmantojams arī uz interkatīvajiem informācijas stendiem. 			<p>elektroniskos tūrisma resursos, uz interaktīvajiem stendiem novadā, starptautiskajā tūrisma izstādē "Balttour" Latvijā, dažādos semināros un konferencēs, kur jāprezentē Mārupes novads, ārvalstu komandējumos, u.c.</p>	<p>uzņēmēji, biedrības</p>
3.2.	<p>Tūrisma marketinga aktivitātes sadarbībā ar tūrisma pakalpojumu sniedzējiem</p>	<p>3.2.1. Novada Tūrisma marketinga aktivitātes sadarbībā ar tūrisma uzņēmējiem:</p> <p>3.2.1.1. Kopīgas akcijas „Apceļo Mārupes novadu” organizēšana – aktivitātes, kas mudina cilvēkus sezonas laikā apmeklēt pēc iespējas lielāku tūrisma objektu skaitu.</p> <p>3.2.1.2. Vides reklāmas izvietošana par novada tūrisma piedāvājumu privātajos tūrisma objektos – piemēram, banneris Mārupes novada popularizēšanai golfā laukuma "Viesturi" teritorijā uz karkasa (bannera izmērs 5900mm x 2900mm);</p>	2016-2020	7000 EUR	<p>Sadarbībā ar novada tūrisma uzņēmējiem realizēti dažādi novada tūrisma piedāvājuma popularizēšanas pasākumi un akcijas.</p>	<p>Mārupes novada dome, tūrisma objekti un uzņēmēji</p>

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		3.2.1.3. Citi sadarbības projekti;				
3.3.	Tūrisma marketinga aktivitātēs sadarbībā ar citām pašvaldībām	3.3.1. Nodrošināt par Mārupes novadu izdoto tūrisma materiālu izplatīšanu kaimiņu novadu un pilsētu TIP un TIC.	2016-2020	Domes budžeta ietvaros	Tūrisma informācija par Mārupes novada tūrisma piedāvājumu pieejama reģiona Tūrisma informācijas punktos un centros.	Attīstības nodaļa
		3.3.2. Dalība starptautiskajā tūrisma izstādē "Balttour", prezentējot sava novada tūrisma piedāvājumu (sākotnēji iespējams Vidzemes tūrisma asociācijas stendā vai individuāli, laika gaitā kopīgā stendā ar Olaines un Babītes novadiem);	2017-2020	4500 EUR	Novada tūrisma piedāvājums popularizēts tūrisma izstādē "Balttour".	Mārupes novada dome
		3.3.3. Tūrisma klāstera veidošana ar kaimiņu novadiem – Babītes un Olaines novadu kopīgai visu 3 novadu tūrisma piedāvājuma popularizēšanai. Iespējamās sadarbības formas: 3.3.3.1. Kopīgi tūrisma materiāli (tūrisma ceļvedis, velomaršrutu ceļvedis, utt); 3.3.3.2. Dalība tūrisma izstādē "Balttour" vienotā stendā, tādējādi parādot plašāku un saistošāku tūrisma produktu piedāvājumu vienuviet, kā arī samazinot katra partnera atsevišķās dalības izstādē izmaksas;	Pēc nepieciešamības un pieprasījuma 2017-2019	5000 EUR	Mārupes novada tūrisma piedāvājums tiek popularizēts sadarbībā ar kaimiņu novadiem, veidojot dažādāku un visaptverošāku tūrisma piedāvājumu, kas ir saistošs lielākam cilvēku skaitam.	Mārupes novada dome, Babītes novada dome, Olaines novada dome
		3.3.4. Tūrisma informācijas centra izveide un iekārtošana (<i>Piemēram, pašvaldības ēkā vai jaunajā piebūvē, Jaunmārupē Švarcekmuīžā vai sabiedriskajā ēkā</i>): 3.3.4.1. TIP/TIC izveidošanas izpēte un tehniskā projekta izveide;		3000 EUR (Papildus ikgadējās telpu/ēkas uzturēšanas izmaksas, darbinieku atalgojums)	Mārupē darbojas Tūrisma informācijas centrs, kurš sniedz informāciju iedzīvotājiem un viesiem ne tikai par Mārupes novadu, bet arī par plašāku reģionu – tai skaitā par kaimiņu novadiem.	Mārupes novada dome, Babītes novada dome, Olaines novada dome

Nr.	Uzdevums/ Apakšuzdevums	Aktivitāte	Izpildes termiņš	Plānotais finansējums EUR	Rezultatīvie indikatori	Atbildīgais
		3.3.4.2. TIP/TIC izbūve/rekonstrukcija un labiekārtošana.				

IZMANTOTIE AVOTI

1. Likums "Par Pašvaldībām". 19.05.1994.
2. Likums "Tūrisma likums". 17.09.1998.
3. Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2026.gadam.
4. Mārupes novada attīstības programma 2013.-2019.gadam.
5. Babītes novada attīstības programma 2014. – 2020. gadam.
6. Olaines novada attīstības programma 2014.-2020. gadam.
7. Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.
8. Rīgas Plānošanas Reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014-2030.
9. Rīgas Plānošanas Reģiona Attīstības programma 2014-2020.
10. Pētījums "Rīgas plānošanas reģiona viedās specializācijas iespējas". Rīga, 2014.
11. Rīgas Plānošanas Reģiona Telpiskais plānojums - Tūrisma un rekreācijas infrastruktūra. 2005.-2025.gadam.
12. Latvijas Tūrisma mārketinga stratēģija 2010.-2015.gadam.
13. Latvijas tūrisma marketinga ārējo komunikāciju stratēģija 2011.-2014.gadam.
14. Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam.
15. UNWTO TourismHighlights, 2015 Edition, Published: June 2015.
16. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību, LR Ekonomikas ministrija, Rīga, 2015.gada jūnijs.
17. Būmani I. "Mārupes novads Māras zīmē. Dzimtas laikmetu maltuvē", Mārupes novada pašvaldība, 2015.
18. Kristapsone R., "Līdumnieku zeme Mārupe", SIA "Lauku Avīze", 1999.
19. Būmane I., Lielkaleja G., Ozoliņa A. "Lāsta atburšana. Represētie mārupieši". SIA "Avots", 2001.
20. Nozaru politikas vadlīnijas pašvaldībām. VARAM. 2014.gada 7.oktobris.
21. TravelandTourismCompetitivenessReport 2015. WorldEconomic Forum. 2015.
22. Tūrisma marketings. Uz tirgu orientēta tūrisma mikroekonomikas un makroekonomikas pārvaldība. Valters Freijers. SIA "Biznesa augstskola "Turība"". 2011.
23. Intervijas ar Mārupes novada tūrisma uzņēmējiem.

Sagatavoja:

Mārupes novada pašvaldības Attīstības nodaļas tūrisma organizatore Elīna Brigmane.

Izstrādāja:

Ar Mārupes novada Domes 14.04.2014. rīkojumu Nr.4-1/148 apstiprinātā Mārupes tūrisma stratēģijas izstrādes darba grupa šādā sastāvā:

Darba grupas vadītāja:	Attīstības nodaļas vadītāja Ilze Krēmere;
Darba grupas locekļi:	Deputāts Jānis Rušenieks;
	Deputāts Raivis Zeltīts;
	Deputāte Maija Bauda;
	Kultūras nama direktore Ira Dūduma;
	Finanšu un grāmatvedības nodaļas vadītāja Laima Levanoviča;
	Bāriņtiesas vadītāja Nadīna Millere;
	Būvvaldes vadītāja Aida Lismane;
	Labiekārtošanas dienesta vadītāja Ziedīte Lapiņa;
	Mārupes sporta centra vadītāja Silvija Bartuševiča;
	Attīstības nodaļas tūrisma organizatore Elīna Brigmane
	Sabiedrisko attiecību speciāliste Uva Bērziņa;
	Attīstības nodaļas uzņēmējdarbības speciāliste Liēna Ādamsone
	Veselības veicināšanas koordinētājs Arvīds Mūrnieks;
Darba grupas sekretāre:	Attīstības nodaļas projektu koordinatore Solvita Upmane;

Dokuments izstrādāts sadarbībā ar citiem pašvaldības un tās iestāžu speciālistiem, Mārupes novada tūrisma uzņēmējiem un Biedrību, "Pierīgas partnerība".

RĪGAS REĢIONA NOVADU PAŠVALDĪBU IEDALĪJUMS PĒC TŪRISMA VEICINĀŠANAS AKTIVITĀTĒM

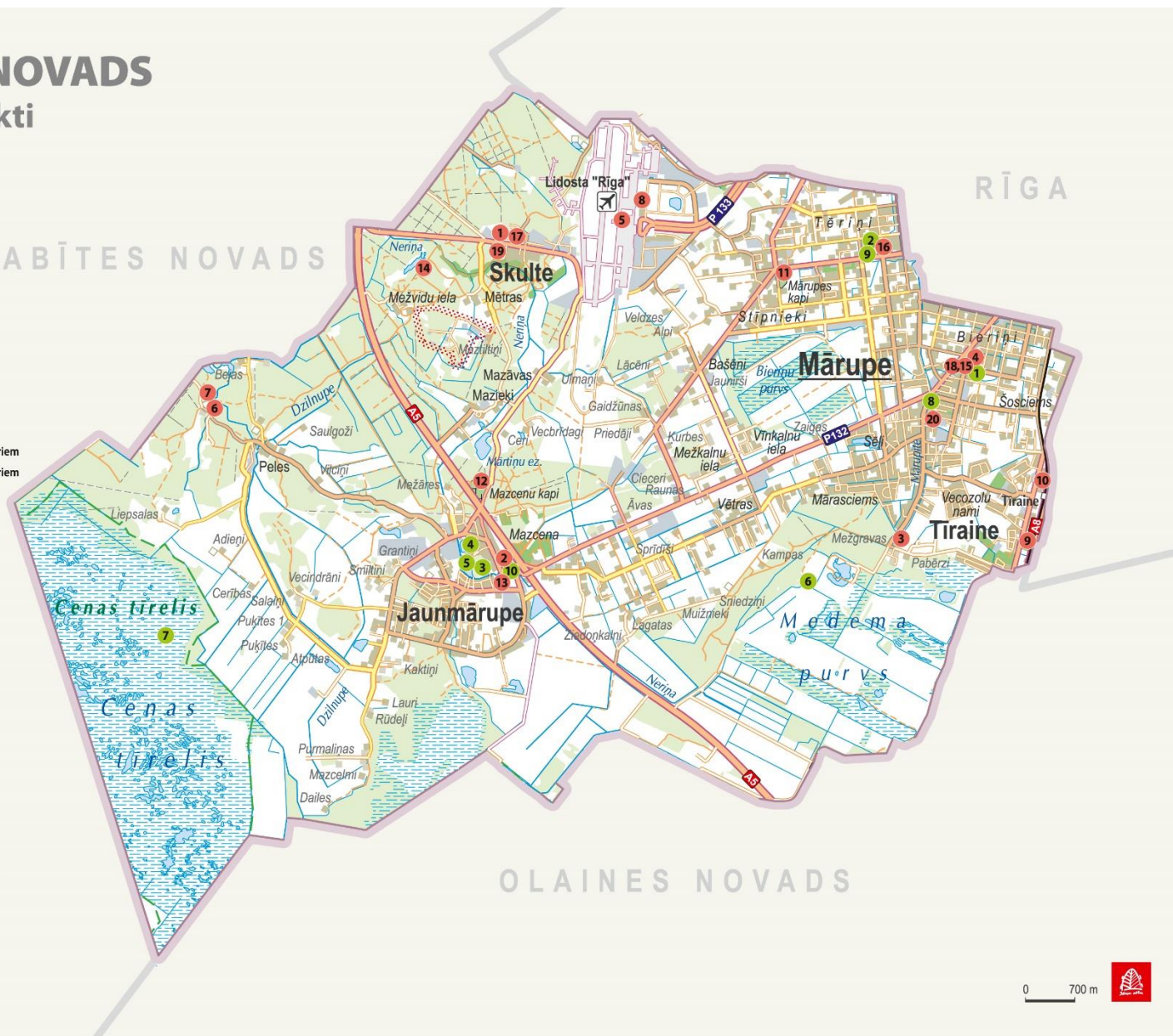
MĀRUPES NOVADS

Apskates objekti

- 1 Militārā lidmašīna IL-28
- 2 Švarcekmuīža ar parku
- 3 Lapiņmuīža (Katrinmuīža)
- 4 Konrādu skvērs
- 5 Starptautiskā lidosta "Rīga" (ekskursijas)
- 6 Piemineklis Pirmās neatkarīgās LR karaviņiem
- 7 Piemineklis Pirmās neatkarīgās LR karaviņiem
- 8 Aviācijas tehnikas muzejs
- 9 Brāļu kapi
- 10 II Pasaulē kara kauju zīme
- 11 Totalitāro režīmu upuru piemiņas vieta
- 12 Mazcenu kapi ar zvana torni
- 13 Jaunmārupes ūdenstornis
- 14 Baltais krusts
- 15 Mārupes kultūras nams (Aizsargu nams)
- 16 Mārupes vidusskola (vecā Bierīņu muīža)
- 17 Skultes sākumskola
- 18 Mārupes novada Dome
- 19 Skultes dienas centrs
- 20 Mārupes ūdenstornis

Dabas objekti

- 1 Zāliņu dižbērzs
- 2 4 dižozoli pie Mārupes vidusskolas
- 3 Jaunmārupes dabas parks
- 4 Ūdenskrātuve "Ūdensrozes" ar strūklaku
- 5 Ūdenskrātuve "Pavasari"
- 6 Medema purvs un mežs
- 7 Dabas liegums - Cenas tīrelis
- 8 Mārupīte un info stends
- 9 Dzilnupīte un info stends
- 10 Nerīņa un info stends

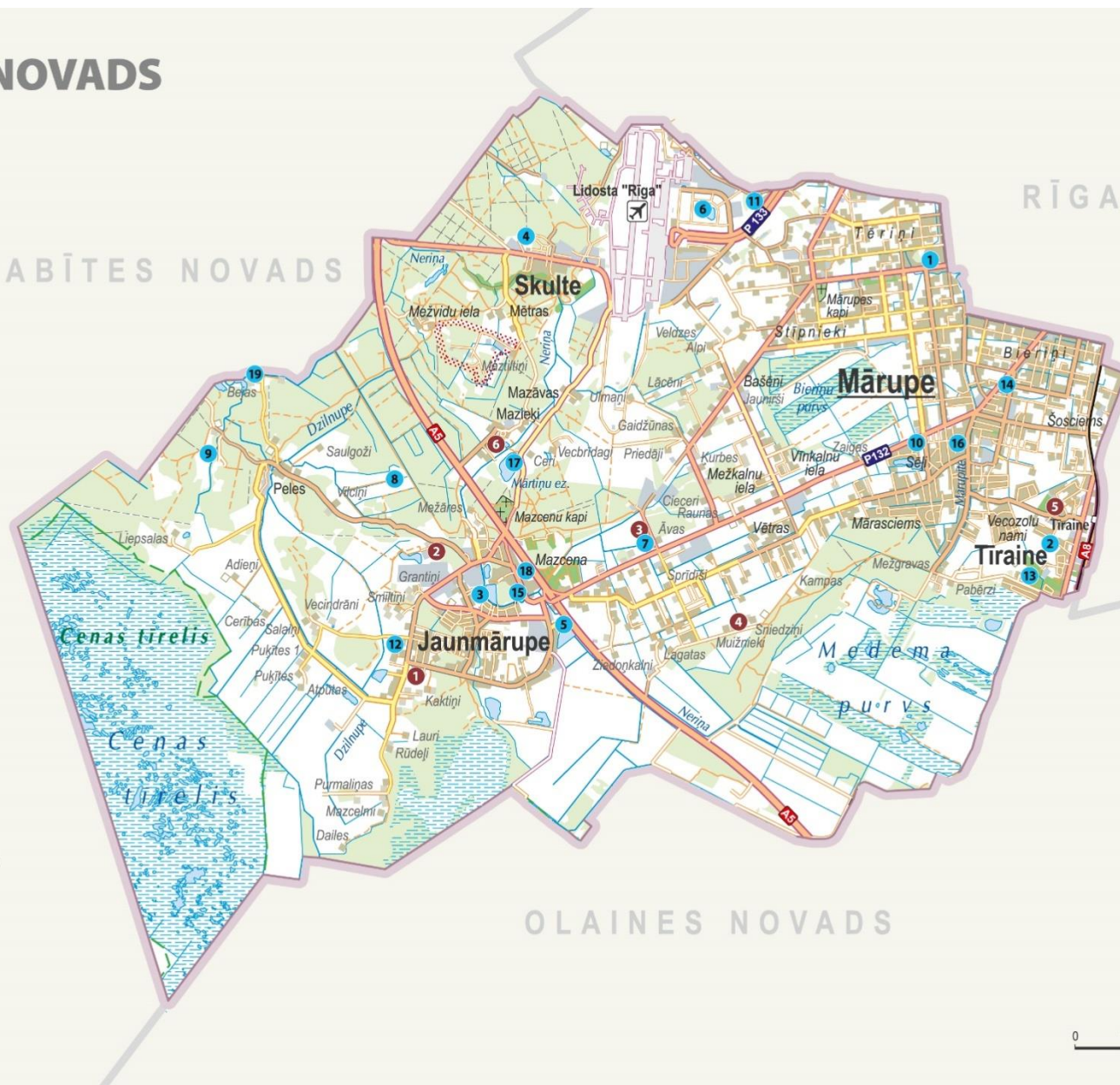
MĀRUPES NOVADS

Aktīvā atpūta

- 1 Mārupes sporta komplekss
- 2 Tiraines sporta komplekss
- 3 Jaunmārupes stadions
- 4 Skultes stadions
- 5 Veikparks "Mārupe Wake park"
- 6 Veikparks "Wakeyou"
- 7 Mednieku centrs "Purnavu muiža"
- 8 Moto trase "Vilciņi"
- 9 Golfa laukums "Viesturi"
- 10 ACB tenisa klubs
- 11 Tenisa Klubs "SPARS"
- 12 Virvju parks "Lūzumpunkts"
- 13 BMX sporta parks
- 14 Sporta klubs "Motivācija"
- 15 Skeitparks
- 16 Sporta laukums
- 17 Atpūtas vieta "Mārtiņu ezers"
- 18 Mārupes tenisa skola
- 19 Atpūtas komplekss un kempings "Bejas"

Zirgu stajļi

- 1 Zirgu stallis "Birzuli"
- 2 Zirgu stallis "Imakas"
- 3 Zirgu stallis "Cieceri"
- 4 Zirgu stallis "Zirgzandaļes"
- 5 "Tiraines stajļi"
- 6 Jātnieku centrs "Lielceri"

0 700 m

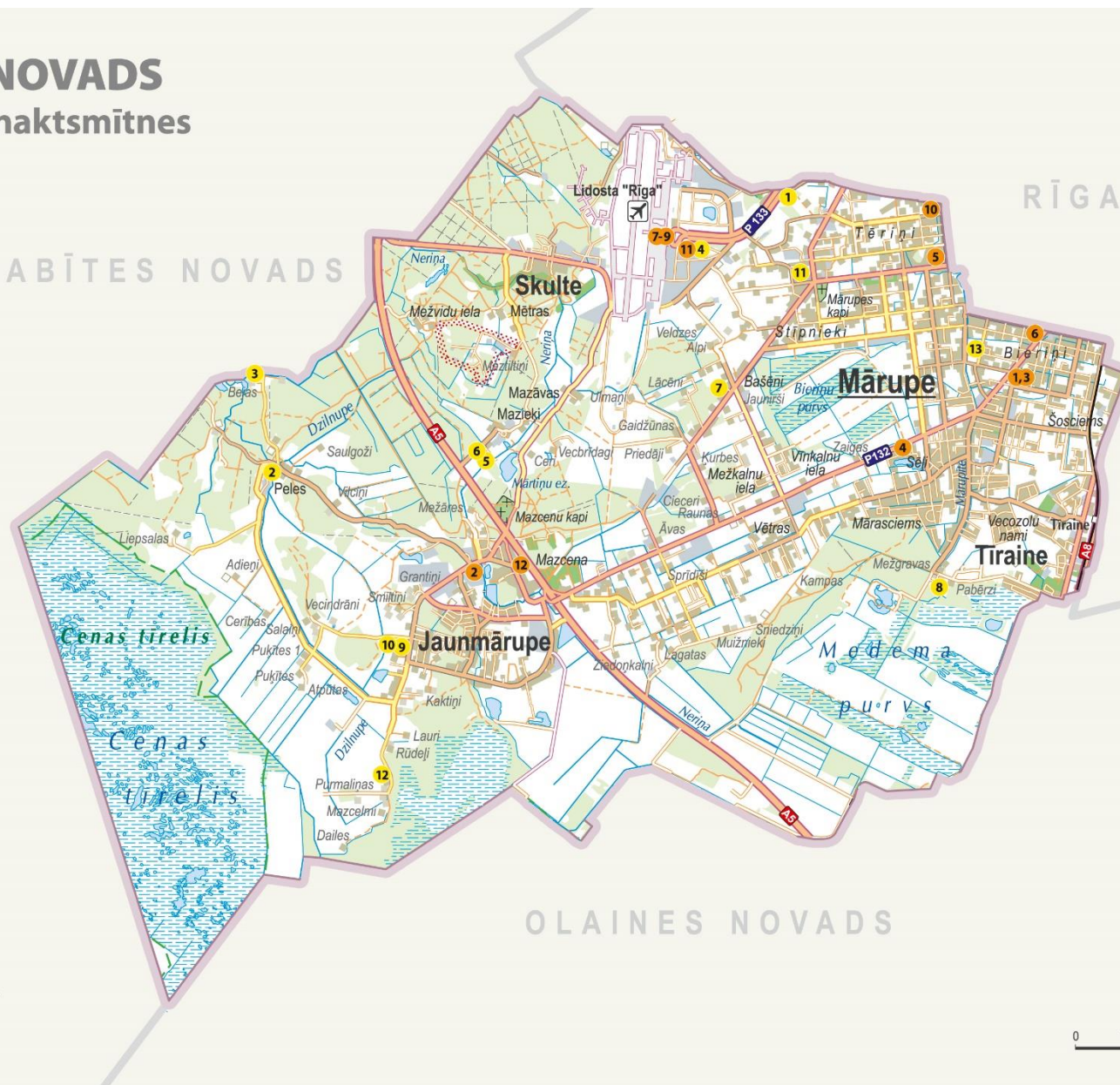
MĀRUPES NOVADS Ēdināšana un naktsmitnes

Ēdināšanas iestādes

- 1 Sporta kluba "Motivācija" kafejnīca
- 2 Kafejnīca "Laura"
- 3 Itāļu restorāns "Trattoria da Niko"
- 4 Restorāns „32.augusts”
- 5 Restorāns "Hercogs"
- 6 Restorāns „Krustakrogs”
- 7 Restorāns "Lido"
- 8 Restorāns "T.G.I. Friday's"
- 9 Kafejnīca „Pascucci"
- 10 Ātrās ēdināšanas restorāns "Hesburger"
- 11 Restorāns, bārs "Pilots' Club"
- 12 Mārupes tenisa skolas kafejnīca

Naktsmitnes

- 1 Best Western viesnīca "Māra"
- 2 Viesu nams "Peles"
- 3 Atpūtas komplekss un kempings "Bejas"
- 4 Viesnīca "Sky High"
- 5 Viesu nams "Jaunmārtiņi"
- 6 Viesu nams "Pakavciems"
- 7 Viesu nams "Brunjnieku muiža"
- 8 Viesu nams "Albertmuiža"
- 9 Viesu nams "Draugi"
- 10 Kempings "Mūsu draugiem"
- 11 Viesu māju komplekss "Vecais kapteinis"
- 12 Viesu nams "Purmaliņas"
- 13 Dzīvnieku viesnīca "Rekša māja"

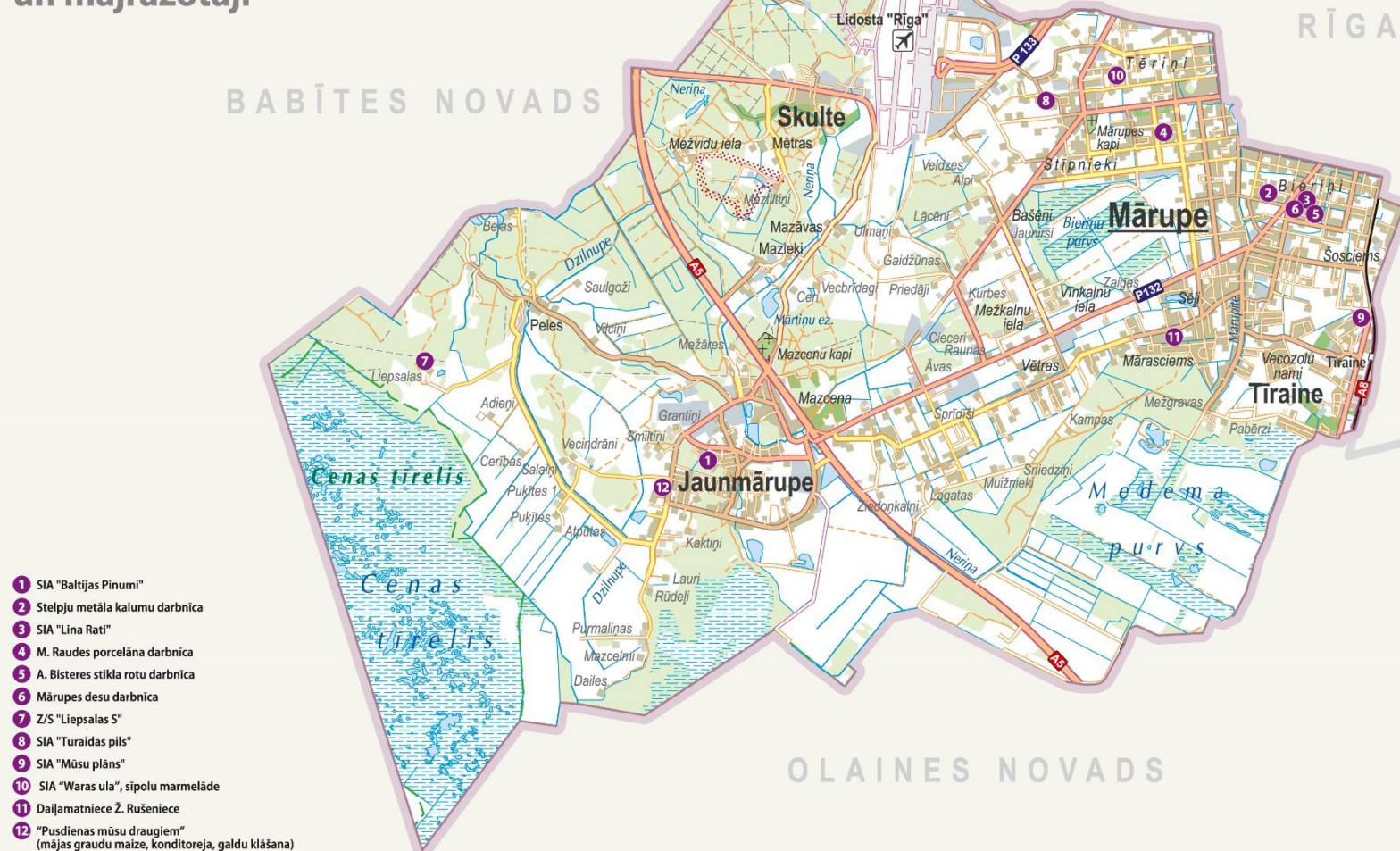
0 700 m

MĀRUPES NOVADS

Daiļamatnieki, mākslinieki un mājražotāji

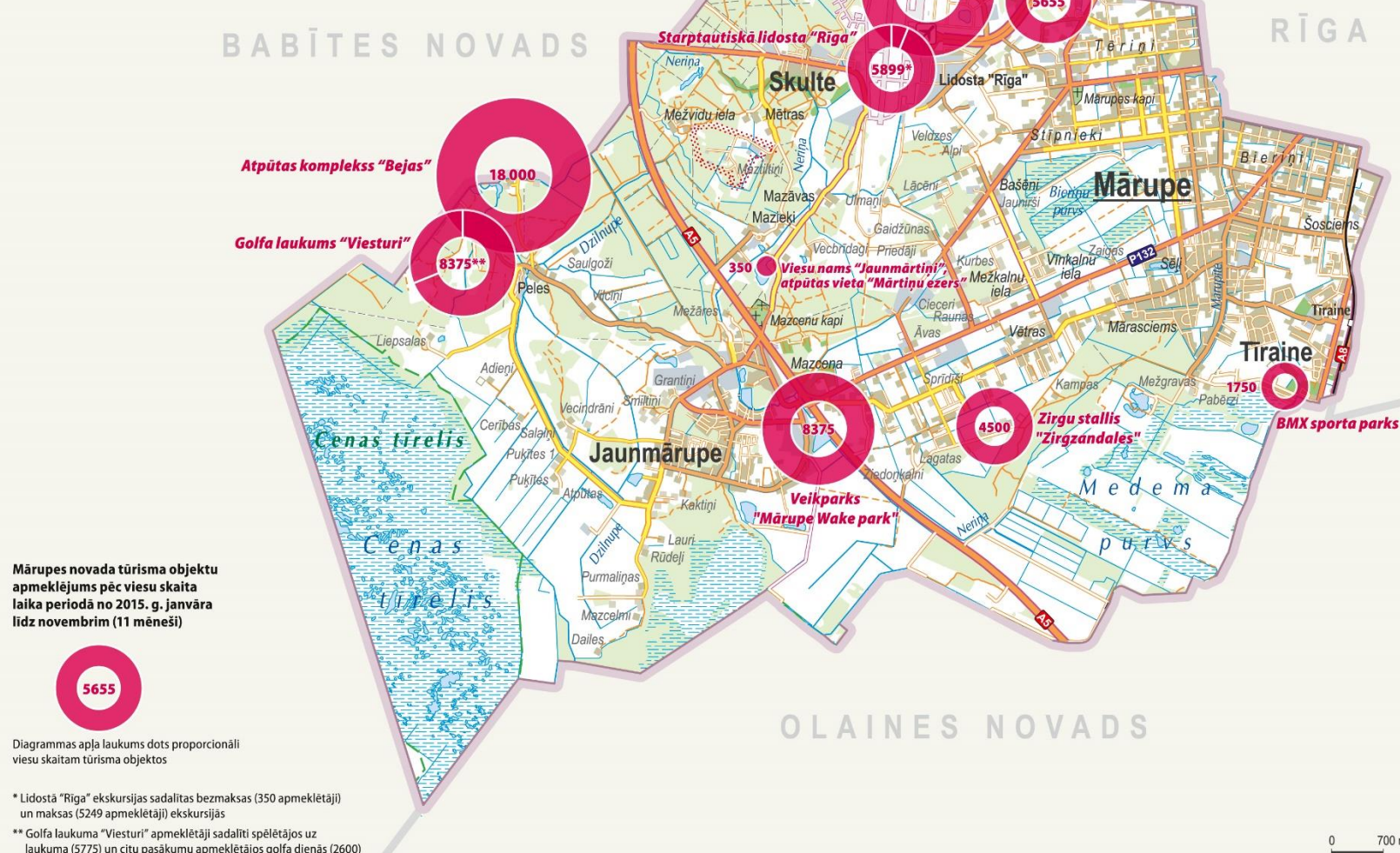
Kartē atzīmēti tikai tie daiļamatnieki, mākslinieki un mājražotāji, kuri viesus ir gatavi uzņemt savā darba vietā.

MĀRUPES NOVADS

Tūrisma objektu apmeklējums

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA OBJEKTU UN PAKALPOJUMU SARAKSTS

Nr.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
1	Mārupes sporta komplekss	Aktīvā atpūta	Mārupe, Kantora iela 97	24.037634	56.919355	67149574, 26354027	www.marupe.lv/sports/
2	Tīraines sporta komplekss	Aktīvā atpūta	Tīraine, Viskalnu iela 7	24.064038	56.884674	67149574, 26354027	www.marupe.lv
3	Jaunmārupes stadions	Aktīvā atpūta	Jaunmārupe, Īvju iela 5	23.9369524	56.8783379	67149574, 26354028	www.marupe.lv
4	Skultes stadions	Aktīvā atpūta	Skultes, Skultes iela 20	23.9471283	56.921824	26354027	www.marupe.lv/sports
5	Veikparks "Mārupe Wake park"	Aktīvā atpūta	Jaunmārupe, Bērziema ūdenskrātuve	23.955947	56.8751982	29299447	www.mwp.lv
6	Veikparks "Wakeyou"	Aktīvā atpūta	Lidosta "Rīga", Ūdenskrātuve pie parka ielas	24.0006722	56.9264945	20489489	www.wakeyou.lv
7	Mednieku centrs "Purnavu muiža"	Aktīvā atpūta	Mārupes novads, Mārtiņmuiža	23.9880377	56.8886742		www.purnavumuiza.lv
8	Moto trase "Vilciņi"	Aktīvā atpūta	Jaunmārupe	23.9174196	56.8924921	29430707	www.bierini.lv
9	Golfa laukums "Viesturi"	Aktīvā atpūta	Jaunmārupe	23.8784272	56.8983987	26 444 390	www.golfsviesturi.lv
10	ACB tenisa klubs	Aktīvā atpūta	Mārupe, Jaunmārupe, Sēļu iela 12	24.0319623	56.8963899	67677370, 28374374	www.acbtenisaklubs.lv
11	Tenisa Klubs "SPARS"	Aktīvā atpūta	Mārupe, Jaunrūdas	24.0006722	56.9264945	29 558 157	www.tk-spars.lv
12	Virvju parks "Lūzumpunkts"	Aktīvā atpūta	Jaunmārupe, Tīrumnieki	23.9198693	56.8730832	26 559 398	www.luzumpunkts.lv
13	BMX sporta parks	Aktīvā atpūta	Tīraine, Tīraines dārzi 6	24.0582543	56.8806008	29 215 518	www.bmxmarupe.lv
14	Sporta klubs "Motivācija"	Aktīvā atpūta	Mārupe, Daugavas iela 29 Nr.1	24.0565288	56.9050808	29 216 314	www.motivacijaklubs.lv
15	Skeitparks	Aktīvā atpūta	Jaunmārupe, Mazcenu aleja Nr.4	23.9465192	56.8781925	67149574, 26354027	www.marupe.lv
16	Sporta laukums	Aktīvā atpūta	Mārupe, Gerberu iela Nr.1	24.0447456	56.8968659	67149574, 26354027	www.marupe.lv
17	Atpūtas vieta "Mārtiņu ezers"	Aktīvā atpūta	Jaunmārtiņi	23.9428389	56.8942508	29 142 465	www.jaunmartini.lv

Nr.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
18	Mārupes tenisa skola	Aktīvā atpūta	Jaunmārupe, Mazcenu aleja 6a	23.9479637	56.8804149	67708883, 20255556	www.marupestenisaskola.lv/
19	Velonoma Best Western viesnīcā "Māra"	Aktīvā atpūta	Mārupe, Kalnciema iela 186	24.006168	56.927388	6770 2718, 6770 2708	www.hotelmara.lv
20	Velonoma "SIXT"	Aktīvā atpūta	Lidosta "Rīga"	23.9796667	56.9222883	67 676 780	www.sixtbicycle.lv
21	Zirgu stallis "Birzuļi"	Zirgu stallis	Jaunmārupe, Birzuļi	23.9226134	56.8695222	29 372 544	http://horseriding.lv/lv/stables/birzuli
22	Zirgu stallis "Imakas"	Zirgu stallis	Jaunmārupe, Imakas	23.9261718	56.8848034	29638243, 22433160	http://www.imakas.lv/
23	Zirgu stallis "Ciecери"	Zirgu stallis	Vētras, Ciecери	23.9878808	56.8900167	29579440, 29506549	http://horseriding.lv/lv/stables/ciecери
24	Zirgu stallis "Zirgzandaies"	Zirgu stallis	Vētras, Zandeļi	23.9942128	56.8740189	29128841	www.zirgzandaies.lv
25	"Tīraīnes staļļi"	Zirgu stallis	Tīraīne, Vecozolu iela 100	24.0650482	56.8881986	29242878	www.sporthorses.lv
26	Zirgu stallis "Lielceri"	Zirgu stallis	Jaunmārupe, Z/s Lielceri	23.9400661	56.8970582	lielceri@lielceri.com	www.lielceri.com
27	Militārā lidmašīna IL-28	Apskates objekti	Skulte, Skultes iela 19	23.9475231	56.9200027		Nav
28	Švarcekmuīža ar parku	Apskates objekti	Jaunmārupe, Mazcenu aleja 4	23.947643	56.878523	29799277	www.svarcenieki.lv
29	Lapiņmuīža (Katrīnmuīža)	Apskates objekti	Mārupe, Lapiņas	24.039873	56.882247		Nav
30	Konrādu skvērs	Apskates objekti	Mārupe, Konrādu iela 7	24.0573379	56.9049153		www.marupe.lv
31	Starptautiskā lidosta "Rīga"	Apskates objekti	Lidosta "Rīga" 10/1	23.9796667	56.9222883	67207 999	www.riga-airport.com
32	Piemineklis Pirmās neatkarīgās LR karavīriem	Apskates objekti	Jaunmārupe, Pa labi krustojumā pirms golfa kluba "Viesturi" ēkas	23.8802527	56.8982438		Nav
33	Skultes dienas centrs	Apskates objekti	Skulte, Skultes iela 31	23.9457086	56.9192719	27851877, 67806599	www.marupe.lv
34	Piemineklis Pirmās neatkarīgās LR karavīriem	Apskates objekti	Jaunmārupe, Ceļa malā aiz golfa kluba "Viesturi" ēkas	23.8775402	56.8993911		Nav

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2016 - 2020

Nr.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
35	Aviācijas tehnikas muzejs	Apskates objekti	Lidosta "Rīga", Muzeja iela	23.980649	56.925231	26862707	www.airmuseum.lv
36	Brāļu kapi	Apskates objekti	Tīraine, Jelgavas ceļš 27	24.0692506	56.8821485		Nav
37	II Pasaules kara kauju zīme	Apskates objekti	Tīraine, Jelgavas ceļš	24.0726908	56.8901309		Nav
38	Totalitāro režīmu upuru piemiņas vieta	Apskates objekti	Mārupe, Kriškalni	24.0125906	56.9163353		Nav
39	Mazcenas kapu tornis ar zvanu	Apskates objekti	Jaunmārupe, Mazcenu kapi A5 šosejas malā	23.9428669	56.888518		Nav
40	Jaunmārupes ūdenstornis	Apskates objekti	Jaunmārupe, Macenu aleja 1	23.9482472	56.8771504		Nav
41	Baltais krusts	Apskates objekti	Skulte, Rīgas pilsētas mežu fonds - mežā pie karjera	23.9295774	56.9173738		Nav
42	Mārupes kultūras nams	Apskates objekti	Mārupe, Daugavas iela 29	24.055702	56.905288	67149864, 29211645	www.marupe.lv
43	Skultes sākumskola (vēstures ekspozīcija)	Apskates objekti	Skulte, Skultes iela 25	23.953886	56.919785	62915276	www.skolaskulte.lv
44	Mārupes vidusskola (iebūvēta Rautenfeldu muiža)	Apskates objekti	Mārupe, Kantora iela 97	24.036481	56.918739	67934372	www.marupe.edu.lv
45	Mārupes ūdenstornis	Apskates objekti	Mārupe, Liepkalnu iela 11	24.0477175	56.8967236		Nav
46	Dzilnupīte un info stends	Dabas objekti	Pretim viesu namam Peles ceļa Mehāniskās darbnīcas-Peles malā	23.8898060	56.8946186		Nav
47	Dižbērzs	Dabas objekti	Mārupe, Bebru iela 24 (40m uz Z no mājām "Zālīši")	24.0584978	56.9035728		www.marupe.lv

Nr.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
48	Dižozols	Dabas objekti	Mārupe, Kantora ielā 101 pie trotuāra, 90m uz R no autobusu pieturas pie Mārupes vidusskolas	24.0344534	56.9181605		www.marupe.lv
49	Dižozols	Dabas objekti	Mārupe, 90m uz ZR no Kantora ielas 97, Mārupes vidusskolas parkā	24.0345544	56.9197125		Nav
50	Dižozols	Dabas objekti	Mārupe, 90m uz Z no Kantoras iela 97, Mārupes vidusskolas stadiona R malā	24.0363113	56.9199916		Nav
51	Dižozols	Dabas objekti	Mārupe, 130m uz ZZA no Kantora ielas 97, Mārupes vidusskolas stadiona A malā	24.0377736	56.9203954		Nav
52	Jaunmārupes dabas parks	Dabas objekti	Jaunmārupe, Pavasari	23.9430621	56.8786811		Nav
53	Ūdenskrātuve "Ūdensrozes" ar strūklaku	Dabas objekti	Jaunmārupe,	23.938726	56.8813113		Nav
54	Ūdenskrātuve "Pavasari"	Dabas objekti	Jaunmārupe, Pavasari	23.9396328	56.8786436		Nav
55	Medema purvs un mežs	Dabas objekti	Tīraine un Vētras	23.8653502	56.861937		www.rigasmezi.lv
56	Dabas liegums - Cenas tīrelis	Dabas objekti	Jaunmārupe	23.8653502	56.861937		www.rigasmezi.lv
57	Mārupīte un info stends	Dabas objekti	Mārupe, Pie Ventas ielas	24.0474776	56.9002018		Nav
58	Neriņa un info stends	Dabas objekti	Jaunmārupe, Švarcekmuižas stāvlaukumā	23.9476493	56.8782289		Nav

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2016 - 2020

Nr.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
59	Sporta kluba "Motivācija" kafejnīca	Ēdināšanas vietas	Mārupe, Daugavas iela 29A	24.0563338	56.9050899	26417848	www.motivacijaklubs.lv
60	Kafejnīca "Laura"	Ēdināšanas vietas	Jaunmārupe, Mazcenu aleja 13516	23.9364836	56.8822435	25423700	Nav
61	Itāļu restorāns "TrattoriadaNiko"	Ēdināšanas vietas	Mārupe, Daugavas iela 27	24.0569910	56.9053507	28211673	Nav
62	Restorāns „32.augusts”	Ēdināšanas vietas	Mārupe, Sēļu iela 12	24.0329320	56.8966162	29327272	www.32augusts.lv
63	Restorāns "Hercogs"	Ēdināšanas vietas	Mārupe, Vītiņu iela 4	24.0394097	56.9188952	29106538; 67304187	www.hercogsm.lv
64	Restorāns „Krustakrogs”	Ēdināšanas vietas	Mārupe, Daugavas iela 2	24.0627048	56.9105238	67933137, 29237777	www.krustakrogs.lv
65	Restorāns "Lido"	Ēdināšanas vietas	Lidosta "Rīga", Publiskā zona - Reģistrācijas sektors F, 3. stāvs	23.9792686	56.9221534	67068771	www.lido.lv
66	Restorāns "T.G.I. Friday's"	Ēdināšanas vietas	Lidosta "Rīga", Publiskā zona - Izlidošanas sektors C, 2. stāvs	23.9793503	56.9228452	67350206	www.fridays.lv
67	Kafejnīca „Pascucci”	Ēdināšanas vietas	Lidosta "Rīga", Publiskā zona - Ielidošanas sektors C, 1. stāvs	23.9791702	56.9218121	20035519	Nav
68	Ātrās ēdināšanas restorāns "Hesburger"	Ēdināšanas vietas	Mārupe, Upesgrīvas iela 1	24.039022	56.9261078	26487949	www.hesburger.lv
69	Restorāns, bārs "Pilots' Club"	Ēdināšanas vietas	Lidosta "Rīga"	23.9832774	56.9208065	67 667 950	www.airport-hotel.lv
70	Mārupes tenisa skolas kafejnīca	Ēdināšanas vietas	Jaunmārupe, Macenu aleja 6a	23.9479637	56.8804149	67708883, 20255556	www.marupestenisaskola.lv
71	Best Western viesnīca "Māra"	Naktsmītnes, pirtis	Mārupe, Kalnciema iela 186	24.006168	56.927388	6770 2718, 6770 2708	www.hotelmara.lv
72	Viesu nams "Peles"	Naktsmītnes, pirtis	Mārupes novads, Peles	23.8898431	56.8944281	29444881	Nav
73	Atpūtas komplekss, viesu nami un kempings "Bejas"	Naktsmītnes, pirtis	Mārupes novads, Pie Božu ūdenskrātuves	23.8885203	56.9051482	26673507, 29279314	www.bejas.lv

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2016 - 2020

Nr.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
74	Viesnīca "SkyHigh"	Naktsmītnes, pirtis	Lidosta "Rīga"	23.983457	56.920501	67667950	www.airport-hotel.lv
75	Viesu nams "Jaunmārtiņi"	Naktsmītnes, pirtis	Jaunmārupe, Jaunmārtiņi	23.938884	56.895183	29142465	www.jaunmartini.lv
76	Viesu nams "Pakavciems"	Naktsmītnes, pirtis	Jaunmārupe, Mārtiņi	23.937259	56.895534	29123965	www.pakavciems.lv
77	2 viesu nami "Bruņinieku muiža"	Naktsmītnes, pirtis	Mārupe, Mazbirztales	23.990861	56.902909	29359975, 29106130	www.brun-m.lv
78	Viesu nams ar pirti "Albertmuiža"	Naktsmītnes, pirtis	Mārupe, Lapiņu dambis	24.039503	56.8792437	28815751	www.albertamuiza.lv
79	Viesu nams un pirts "Mūsu Draugi"	Naktsmītnes, pirtis	Jaunmārupe, Draugi	23.9210822	56.8726792	29395080	www.pusdienasmusudraugiem.lv
80	Viesu nams ar pirti "Purmaliņas"	Naktsmītnes, pirtis	Jaunmārupe, Purmaliņas	23.9168637	56.8554483	26166999	www.purmalinas.lv
81	Viesu māju komplekss "Vecais kapteinis"	Naktsmītnes, pirtis	Mārupe, Vecais kapteinis	24.0067146	56.9179888	29900407	www.clubvillage.lv
82	Kempings "Mūsu draugiem"	Naktsmītnes, pirtis	Jaunmārupe, Tīrumnieki	23.9179994	56.8729293	29397428	www.camping-riga.com
83	Dzīvnieku viesnīca "Rekša māja"	Naktsmītnes, pirtis	Mārupe, Brūkļu iela 118	24.0484857	56.9083723	29 255 963	www.reksamaja.lv

N.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Izstrādājums	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
84	SIA "Baltijas Pinumi"	Ražots Mārupē	Pinumi, pītās mēbeles	Jaunmārupe, Pilādžu iela 3	23.9305146	56.8760133	67933595	www.pinumi.lv
85	Stelpju metāla kalumu un rotu darbnīca	Ražots Mārupē	Metāla kalumi un rotas	Mārupe, Avotu iela 56	24.0529109	56.907092	28817990	www.draugiem.lv/kalumi-rotas/
86	SIA "Lina Rati"	Ražots Mārupē	Lina izstrādājumi un dekori	Mārupe, Kronas iela 11	24.0605349	56.9061104	26 48 24 93	www.linarati.lv
87	M.Raudes porcelāna darbnīca	Ražots Mārupē	Apleznota porcelāna izstrādājumi	Mārupe, Lambertu iela 26	24.027432	56.9149595	29497166	Nav
88	A.Bisteres stikla rotu darbnīca	Ražots Mārupē	Stikla pārļu rotas	Mārupe, Kokles iela 27	24.0618275	56.9045309	29177046	www.stiklarotas.lv

N.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Izstrādājums	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
89	Mārupes desu darbnīca, SIA "G.A.L."	Ražots Mārupē	Gaļas izstrādājumi	Mārupe, Daugavas iela 27	24.0561377	56.9057003	29436605	Nav
90	Z/S "Liepsalas S"	Ražots Mārupē	Dabas gardumi ar "odziņu"	Jaunmārupe, Liepsalas	23.8688904	56.8854857	22005473	www.draugiem.lv/dabagardumi
91	SIA "Turaidas pils"	Ražots Mārupē	Mājas kūpinājumi ar alkšņa malku	Mārupe, Turaidas	24.0028774	56.9187037	29487182	Nav
92	SIA "Mūsu plāns"	Ražots Mārupē	Dažādi aksesuāri, maskas	Tīraine, Cidoniju iela 27	24.0717408	56.8920182	26558618	Nav
93	SIA "Warasula"	Ražots Mārupē	Sīpolu marmelāde	Mārupe, Puķu iela 18	24.0193538	56.9210677	29344346	www.sipolumar melade.lv
94	Daiļamatniece Ž.Rušeniece	Ražots Mārupē	Koka darinājumi, dekupāža	Mārupe, Olgas iela 2	24.0303026	56.8906155	26404274	www.klimpa.lv
95	Pusdienas draugiem mūsu draugiem	Ražots Mārupē	Mājās graudu maize, konditoreja, galdu klāšana	Jaunmārupe, Draugi	23.9212038	56.8726578	29395080	www.pusdienas musudraugiem.lv
96	Māris Sprancis, SIA "Skava M"	Ražots Mārupē	Metāla kalumi	Kursišu iela 22, Mārupe	24.0582855	56.9098763	29236919	www.skavam.lv

Amatnieki un mājražotāji, kuri nevēlas, lai tiek norādīta viņu adrese

N.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Izstrādājums	Telefons vai e-pasts
96	Anita Špora un Olita Špora	Ražots Mārupē	Ādas izstrādājumi, tamborējumi	29743751 vai 29715293
97	Sanita Jureviča	Ražots Mārupē	Dabīgo akmeņu rotaslietas, skaistumlietas no gaisīgas polimēra plastikas	29533977
98	Ilze Majeniece	Ražots Mārupē	Koka un auduma ziedi	29221282
99	Edīte Začeste	Ražots Mārupē	Audēja, lina izstrādājumi	29771909
100	SIA „Brambling” / Ieva Sala	Ražots Mārupē	Dizaina ragavas	22005473, 29911004
101	Sandra Dedele/ Flower art studio "Allerode"	Ražots Mārupē	Ziedu rotas, piespraudes, matu dekori	29262789
102	Sarmīte Strautiņa	Ražots Mārupē	Roku darināti, stilīgi un dzīvespriecīgi apģērbi	29541024
103	Diāna Dimza-Dimme	Ražots Mārupē	Gleznotāja	diana.dimza@lnmm.lv
104	Svetlana Jansone	Ražots Mārupē	Rotaļu lācīšu izgatavošana	Sveta.ab@inbox.lv
105	Rolands Janeks	Ražots Mārupē	Virpotājs, virpoti svečturi	29896342
106	Renāte Gēbele	Ražots Mārupē	Adīšana	info@skrodernica.lv
107	Karmena Freimane	Ražots Mārupē	Adījumi	29142274
108	Dagnija Grietena	Ražots Mārupē	Pērļu rotaslietas	26305963

N.p.k	NOSAUKUMS	Objekta kategorija	Izstrādājums	Adrese	Garums: x	Platums: y	Telefons	Mājaslapas adrese
110	Egija Straujuma	Ražots Mārupē	Pērļu rotaslietas un aksesuāri					egijastraujuma@gmail.com
111	Ingriņa Ceple	Ražots Mārupē	Auduma somas				29282333	
112	Elīna Brese un Raivis Bresis	Ražots Mārupē	Kūpinājumi				22028947, 28662447	

Anketa

“Tūrisma attīstības iespējas Mārupes novadā”

1) Lūdzu, atzīmējiet tos tūrisma veidus, kuru attīstībai Mārupes novadā Jūs dotu priekšroku, norādot veidu, kā labāk vēlētos tos pavadīt. (Sev interesējošos tūrisma veidus atzīmējiet ar „X”, atstājot tukšu ailīti Jūs norādāt, ka attiecīgais tūrisma veids ir Jūs neinteresējošs.)

Nr.	Tūrisma veids	Ar ģimeni	Individuāli	Ar draugiem
1.	Atpūtas vai atvaļinājuma tūrisms (velobraucieni, pārgājieni, brīvdienu atpūta)			
2.	Kultūras vai izglītojošais tūrisms (koncerti, izrādes, izstādes, izglītojošie kursi un semināri)			
3.	Dabas vai ekotūrisms (dabas objektu apskate, dzīvnieku un putnu vērošana, izjādes)			
4.	Pasākumu apmeklēšana (Sporta sacensības, festivāli, darījumu pasākumi, utt.)			
5.	Cits _____			

2) Kādas tūrisma vai izklaides iespējas Jūs vēlētos redzēt Mārupes novadā?

3) Kādas brīvā laika aktivitātes vai atpūtas objektus Jūs ieteiktu viesiem, kuri šobrīd vēlētos apmeklēt Mārupes novadu?

4) Lūdzu, nosauciet vienu ēdināšanas iestādi, kuru Jūs ieteiktu Mārupes novada viesiem?

5) Lūdzu, nosauciet vienu viesnīcu vai viesu māju, kuru Jūs ieteiktu Mārupes novada viesiem?

6) Kādi Tūrisma informācijas materiāli vai kanāli, Jūsaprāt, ir nepieciešami Mārupes novadā?

1. Bukleti
2. Ceļvedis par Mārupes novadu
3. Vienots interneta avots Domes interneta mājas lapā
4. Atsevišķs interneta portāls
5. Informācijas centrs
6. Reklāma (televīzijā vai radio)
7. Cits _____

7) Lūdzu, atzīmējiet ar „X”, cik regulāri Jūs izmantojat kādu no tūrisma veidiem.

Nr.	Tūrisma veids	Biežāk kā reizi mēnesī	Reizi pusgadā	Reizi gadā	Retāk kā reizi gadā
1.	Atpūtas vai atvaļinājuma tūrisms (velobraucieni, pārgājieni, brīvdienu atpūta)				
2.	Kultūras vai izglītojošais tūrisms (koncerti, izrādes, izstādes, izglītojošie kursi un semināri)				

3.	Dabas vai ekotūrisms (dabas objektu apskate, dzīvnieku un putnu vērošana, izjādes)				
4.	Pasākumu apmeklēšana (Sporta sacensības, festivāli, darījumu pasākumi, utt.)				
5.	Cits _____				

8) Kāds/i, Jūsaprāt, varētu būt Mārupes novada suvenīrs/i?

9) Vai esat gatavs iesaistīties tūrisma pakalpojumu sniegšanā Mārupē (amatniecība, pakalpojumu tūrisms, aktīvais tūrisms). Ja jā, lūdzu norādiet savu kontaktinformāciju (telefons, e-pasts).

10) Jūsu dzimums:

1. Sieviete
2. Vīrietis

11) Jūsu nodarbošanās:

1. Mācos
2. Studēju
3. Strādāju
4. Esmu pensionārs
5. Cits _____

MĀRUPES NOVADA TŪRISMA UZŅĒMĒJU APTAUJA

Jūsu pārstāvētais tūrisma objekts/pakalpojums	
Adrese:	
Mājaslapa:	
Kontaktpersona:	
Tālrunis:	
E-pasts:	
Cik sen objekts/ pakalpojums ir pieejams Mārupes novadā?	
Cik cilvēki ir nodarbināti Jūsu tūrisma uzņēmumā?	

1. Lūdzu novērtējiet Mārupes novada tūrisma piedāvājuma pieejamību un kvalitāti (lūdzu atzīmējiet ar krustiņu (X) Jūsu izvēlēto atbildi katram pakalpojumam veidam);

N.p.k.	Vērtējamais pakalpojuma veids	Ļoti slikti	Slikti	Vidēji	Labi	Ļoti labi
1.	Ēdināšana					
2.	Naktsmītnes					
3.	Pirtis – telpas svinībām					
4.	Apskates objekti (muzejs, piemiņas vietas, pieminekļi, u.c.)					
5.	Aktīvās atpūtas objekti					
6.	Pasākumi					
7.	Amatnieku piedāvājums					
8.	Suvenīri					
9.	Dabas objekti (dabas parki, takas, dižkoki, u.c.)					

2. Vai piekrītat, ka būtu nepieciešams šādas aktivitātes, lai sekmētu Mārupes novada kā tūrisma galamērķa attīstību?

N.p.k.	Tūrisma piedāvājuma popularizēšanas aktivitāte	Nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Drīzāk piekrītu	Piekrītu	Noteikti piekrītu
1.	Informatīvs drukāts ceļvedis (tūrisma buklets) par Mārupes novadu.					
2.	Atsevišķas sadaļas „Tūrisms” izveidošana pašvaldības mājaslapā, kurā tiktu ievietota informācija par visiem tūrisma pakalpojumiem, aktuālajiem piedāvājumiem, uzņēmēju akcijām, utt.					
3.	Info stendi (tūrisma brošūru turētāji) ar Mārupes novada tūrisma ceļvedi un atsevišķu tūrisma objektu/pakalpojumu bukletiem publiski pieejamās vietās					

	(pašvaldības ēkas vestibilā, klientu apkalpošanas centros, sporta centrā, bibliotēkā, u.c.).					
4.	Informatīvi āra tūrisma stendi par Mārupes novadu ar teritorijas karti, kurā atzīmēti visi novada tūrisma objekti un pakalpojumi, kā arī ievietoti attēli un apraksti ar adresēm un kontaktiem.					
4.	Tūrisma norādes uz objektiem (pašvaldības un privātiem).					
5.	Tūrisma informācijas centra izveidošana.					
6.	Dalība starptautiskajā tūrisma izstādē „Balttour” stendā kopā ar kaimiņu pašvaldībām.					
7.	Mārupes novada domes dalība kādā no Latvijas tūrisma asociācijām – piemēram, Zemgales tūrisma asociācijā.					
8.	Ekskursiju maršrutu izstrāde novada teritorijā, tajā iekļaujot gan pašvaldības, gan privātos tūrisma objektus.					
9.	Pašvaldībai jāuzņemas tūrisma uzņēmēju koordinētāja loma					
10.	Cits variants (<i>cita novada popularizēšanas aktivitāte</i>) –					

3. Vai piekrītat, ka šādu objektu attīstība Mārupes novadā dotu ieguldījumu kopējā novada, kā tūrisma galamērķa popularizēšanā?

<i>N.p.k.</i>	<i>Tūrisma objekts</i>	<i>Nepiekrītu</i>	<i>Drīzāk nepiekrītu</i>	<i>Drīzāk piekrītu</i>	<i>Piekrītu</i>	<i>Noteikti piekrītu</i>
1.	Mārupes novadpētniecības muzejs					
2.	Brīvdabas estrāde koncertu un citu pasākumu organizēšanai					
3.	Dabas parka ar izglītojošu dabas taku izveidošana Medemu purvā, no kura iztek Mārupīte					
4.	Informatīvu stendu, dabas takas un skatu torņa izbūve Cenu tīrelī					
5.	Amatnieku mājas izveidošana, kurā būtu iespējams iegādāties amatnieku izstrādājumus un līdzdarboties meistardarbnīcās					
6.	Novada sporta infrastruktūras pilnveidošana – stadionu pārbūve, distanču slēpošanas trase, jaunu veloceliņu izbūve u.c.					
7.	Atpūtas vietas iekārtošana pie Skultes, netālu no lidostas skrejceļa, lidmašīnu vērošanai					
8.	Aviācijas muzeja labiekārtošana vai pārvietošana uz citu teritoriju, padarot to pieejamāku apmeklētājiem un atpazīstamāku					
9.	Cits variants (<i>kāda objekta izveide, Jūsaprāt, būtu nepieciešama Mārupes novadā</i>) –					

4. Vai Jūsu uzņēmuma klienti ir arī ārvalstu tūristi?

<i>Nē</i>	<i>Jā (lūdzu norādiet no kurām valstīm)</i>

5. Vai Jūs veiciet viesu uzskaiti Jūsu objektā/uzņēmumā gada laikā – lūdzu norādiet arī aptuveno viesu skaitu gadā, ja tāds ir pieejams?

(Jūsu sniegtie dati paliks anonīmi, bet ir ļoti nozīmīgi pašvaldībai, lai apzinātu cik tūristu gada laikā apmeklē Mārupes novadu – šādu datu uzrādīšanai ir vienīgais pamatojums pašvaldības tālākiem ieguldījumiem tūrisma attīstībā)

<i>Nē, šādas informācijas nav</i>	<i>Netiek veikta precīza uzskaitē, bet iespējams norādīt aptuvenu skaitu</i>	<i>Jā, veicam (lūdzu norādiet cik viesu apmeklē Jūsu objektu gada laikā)</i>

6. Lūdzu novērtējiet savu tūrisma uzņēmumu un tajā piedāvāto (s) pakalpojumu (s) kvalitāti.

<i>N.p.k.</i>		<i>Ļoti slikti</i>	<i>Slikti</i>	<i>Vidēji</i>	<i>Labi</i>	<i>Ļoti labi</i>
1.	Jūsu un Jūsu darbinieku zināšanas par tūrisma nozarei nozīmīgiem jautājumiem (tūrisma likumdošana, marketing, personālvadība, u.c.).					
2.	Jūsu un uzņēmuma darbinieku svešvalodu zināšanas.					
3.	Uzņēmuma izkārtnes un norāžu zīmes.					
4.	Pieejamība (darba laiks, atvērts visas dienas nedēļā)					
5.	Bērniem draudzīga un droša vide.					
6.	Piedāvātā pakalpojuma unikalitāte novadā.					
7.	Uzņēmuma cenu līmenis salīdzinājumā ar konkurentiem.					
8.	Pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.					
9.	Labierīcību pieejamība objektā					
10.	Vizuālais apskats (regulāra uzkopšana, remonts, utt.)					

7. Kādas sava tūrisma produkta popularizēšanas aktivitātes Jūs veicat?

<i>N.p.k.</i>	<i>Marketinga aktivitāte</i>	<i>Tiek veikta</i>	<i>Netiek veikta</i>
1.	Vizītkaršu izplatīšana		
2.	Reklāmas lapiņas / bukleti – lūdzu norādiet, kur tie tiek izplatīti.		
3.	Rakstošie mediji (avīzes, žurnāli) – lūdzu miniet konkrēti kuros.		
4.	Info ievietošana dažādās interneta vietnēs (draugiem, Facebook, u.c.) tūrisma uzņēmumu datu bāzēs, reklāmas portālos (vietas.lv, viss.lv,) – lūdzu miniet konkrēti kuros.		

5.	Dalība kādā no tūrisma organizācijām (<i>Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija, Latvijas Lauku tūrisma asociācija „Lauku Ceļotājs”, u.c.</i>) – lūdzu norādiet kādā.		
6.	Ir izveidota sava mājaslapa – ja tiek plānota tās izstrāde lūdzu norādiet, minot kad tas ir paredzēts.		
7.	Cits variants (<i>cita veida aktivitāte</i>)		

8. Vai Jūsu tūrisma objektu / pakalpojumu ietekmē sezonālitate?

Neietekmē	Ietekmē (<i>lūdzu paskaidrojiet sīkāk, kad ir lielākais klientu pieplūdums un kad mazākais, jo šiem aspektiem ir svarīga nozīme kopīgās novada tūrisma attīstības un aktivitāšu plānošanā ilgtermiņā</i>)

9. Vai Jūsu objekts viesiem ir pieejams visas nedēļas dienas?

Ir pieejams	Nav pieejams (<i>lūdzu norādiet kurās nedēļas dienās ir pieejams</i>)

10. Vai tuvāko 12 mēnešu laikā plānojat paplašināt piedāvāto pakalpojumu klāstu?

<i>Neplānoju</i>	<i>Neesmu par to domājis (usi)</i>	<i>Plānoju (lūdzu miniet kādi papildu pakalpojumi tiek plānoti)</i>

11. Kāda veida apmācības Jums kā uzņēmējam vai Jūsu uzņēmuma darbiniekam būtu nepieciešamas, lai pilnveidotu un attīstītu sava uzņēmuma darbu Mārupes novadā?

Nav nepieciešams	Ir nepieciešams (<i>lūdzu norādiet Jūs interesējošās tēmas</i>)

12. Vai ir aspekti, kas kavē Jūsu uzņēmuma izaugsmi?

<i>N.p.k.</i>		<i>Nepiekrītu</i>	<i>Drīzāk nepiekrītu</i>	<i>Drīzāk piekrītu</i>	<i>Piekrītu</i>	<i>Noteikti piekrītu</i>
1.	Likumdošana					
2.	Finanšu trūkums attīstībai					
3.	Zems pieprasījums pēc piedāvātā pakalpojuma					
4.	Nepietiekoša informācija par pakalpojumu/objektu					

5.	Nepietiekoša attīstīta apkārtnē infrastruktūra					
6.	Nepietiekošs citu kvalitatīvu tūrisma pakalpojumu piedāvājums Mārupes novadā					
7.	Cits variants					

13. Vai Jūsu uzņēmums būtu ieinteresēts, ar pašvaldību kopīgi dalot projekta izmaksas, realizēt ES fondu apguves projektu, kura rezultātā tiktu uzlabota uzņēmējdarbības vide, piesaistīti investori un radītas jaunas darbavietas (*paredzētas investīcijas maza mēroga uzņēmējdarbības atbalsta publiskās infrastruktūras attīstībai un pieejamībai – ceļi un komunikācijas, teritorijas labiekārtošana, zemes iegāde*).

<i>Nē, jo nav nepieciešami infrastruktūras uzlabojumi</i>	<i>Nezinu – viss atkarīgs no projektam nepieciešamās līdzfinansējuma summas</i>	<i>Jā, noteikti, jo neatkarīgi no pieejamajiem ES līdzekļiem tiek plānoti infrastruktūras uzlabojumi</i>

14. Jūsu idejas un priekšlikumi veiksmīgai Mārupes novada, kā tūrisma galamērķa attīstībai:

--

PATEICAMIES PAR JŪSU LAIKU UN IDEJĀM!